

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเอง
ตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

นางสาวชญานี กาญจโนภาศ	เลขประจำตัวนิสิต	503 74160 38
นางสาวพิมพ์พรรณ หนูวรรณะ	เลขประจำตัวนิสิต	503 74715 38
นางสาวพิมพ์พรรณ เรือนคำ	เลขประจำตัวนิสิต	503 74721 38

โครงการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

Relationships between parenting styles and self-discipline
as perceived by secondary education students

Miss Chayanee Kanchanobhas	No. 503 74160 38
Miss Pimpun Noowanna	No. 503 74715 38
Miss Pimpan Rueankham	No. 503 74721 38

A Senior Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Bachelor of Science in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

ชญาณี กาญจนโกศล, พิมพ์วรรณ หนูวรรณ และพิมพ์วรรณ เรือนคำ: ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (Relationships between parenting styles and self-discipline as perceived by secondary education students) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร: 114 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ที่ทำการศึกษายู่ในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 360 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่สมบูรณ์ สามารถนำมาจำแนกตามรูปแบบการเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ และการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย จำนวนทั้งหมด 239 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ อันได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ และการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ส่งผลให้ความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($f = 18.253, p < .001$)
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย ($M = 344.74, SD = 34.972$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ารูปแบบควบคุมหรือเผด็จการ ($M = 332.90, SD = 31.882$) แบบตามใจ ($M = 328.53, SD = 27.276$) และแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ($M = 305.12, SD = 24.981$) ตามลำดับ

หลักสูตร จิตวิทยา

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

CHAYANEE KANCHANOBHAS, PIMPUN NOOWANNA AND PIMPAN RUEANKHAM:
RELATIONSHIPS BETWEEN PARENTING STYLES AND SELF-DISCIPLINE AS PERCEIVED
BY SECONDARY EDUCATION STUDENTS, THESIS ADVIOR: ASST. PROF.
PRAPHAIPHUN PHOOMVUTHISARN: 114 pp.

The purposes of this study were to examine relationships and comparisons among parenting styles and self-discipline of student who is studying in Mathayom 1 to 3 at schools in Bangkok. Participants were 360 students. Only 239 students recruited and arranged into 4 Baumrind parenting styles; authoritative, authoritarian, permissive and neglectful. Data were collected by using 2 sets of questionnaires is the parenting styles rating scales and the discipline rating scales. The data were analyzed by descriptive statistics, one-way ANOVA and multiple comparisons, the Scheffe's test.

The major findings were as follows:

1. There are significant differences in parenting styles; authoritative, authoritarian, permissive and neglectful in discipline. ($f = 18.253, p < .001$)
2. The authoritative parenting style ($M = 344.74, SD = 34.972$) is the best parenting style that lead to discipline of student more than authoritarian ($M = 332.90, SD = 31.882$), permissive ($M = 328.53, SD = 27.276$) and neglectful ($M = 305.12, SD = 24.981$)

Program..... Bachelor of Sciences.....

Field of Study..... Psychology.....

Student's Signatures.....

Advisor's Signature.....

Co-advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถจากหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้ซึ่งคอยให้คำแนะนำ ตลอดเวลาในการปรึกษา ให้ความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติม ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจแก่คณะผู้วิจัยมาโดยตลอดระยะเวลาในการจัดทำโครงการการวิจัยนี้ จนสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ คณะผู้วิจัยตระหนักในความเมตตาและกรุณาของท่านอาจารย์เสมอมา และคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภาพรณ โคตรจรัส ที่อนุเคราะห์เครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย และคอยให้คำแนะนำในการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวดี วัฒนทกโกศล ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการรายงานผลข้อมูลทางสถิติจนกระจ่างซึ่งความรู้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อภิษฎา ไชยวุฒิกมลวานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณญา ตัญจัมภีร์ และอาจารย์ ดร. ณัฐสุดา เต็มพันธ์ ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และอาจารย์มยุรี เสมใจดี อาจารย์ฝ่ายแนะแนว ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม และอาจารย์เตือนจิตต์ สุขเจริญ อาจารย์ฝ่ายวิชาการ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกให้แก่คณะผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง นับตั้งแต่ระยะเวลาในการพัฒนาเครื่องมือ และการเก็บข้อมูลจริงในการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยเหลือเพื่อความสะดวกแก่คณะผู้วิจัยเป็นอย่างดีในระหว่างการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการและนักเรียนโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคมทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ ระดับปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย และขอบคุณเพื่อน ๆ รุ่น 06 คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน ทุกคน สำหรับกำลังใจ พร้อมกับคำแนะนำดี ๆ ที่มีให้กันเสมอ ตลอดระยะเวลาในการทำโครงการการวิจัยให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ คณะผู้วิจัยกราบขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องญาติสนิทมิตรสหาย ผู้ซึ่งเป็นแรงผลักดัน และอยู่เบื้องหลังของความสำเร็จ ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม ดูแลเอาใจใส่คณะผู้วิจัยในการทำงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น	3
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	16
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	36
ขอบเขตของการวิจัย	37
คำจำกัดความในการวิจัย	37
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	39
บทที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย	40
กลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 3 ผลการวิจัย	54
บทที่ 4 การอภิปรายผล	62
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	68

	หน้า
รายการอ้างอิง	73
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก ตัวอย่างการคำนวณ	78
เพื่อจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	
ภาคผนวก ข แบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัย	82
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	94
แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	
ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	103
แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู จำแนกตามมิติ 2 มิติ แบ่งรูปแบบเป็น 4 รูปแบบ (วีรบุรุษ วงศ์คงเดช , 2547)	25
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ และระดับชั้น	40
3	กลุ่มตัวอย่างจำแนกจำแนกตามเพศ ระดับชั้น และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	42
4	เกณฑ์ให้คะแนนการจัดอันดับของแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	46
5	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เปรียบเทียบระหว่างฉบับของวีรบุรุษวงศ์คงเดช (2547) และฉบับของผู้วิจัย	48
6	เกณฑ์ให้คะแนนการจัดอันดับของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง	50
7	จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ และที่สามารถจำแนกรูปแบบได้	56
8	จำนวนร้อยละของนักเรียนเฉพาะที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ	57
9	ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนความมีวินัยในตนเอง จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	58
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ	59
11	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ด้วยวิธี Scheffe	60

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	มิตติการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer (1959)	20
2	สมมติการอบรมเลี้ยงดูของ Becker (1964 อ้างถึงใน Williams, J. W. และ Stit, M., 1974)	21

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นจัดอยู่ในกลุ่มเด็กและเยาวชนของประเทศไทย ซึ่งถือเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ ทำให้ต้องมีการปรับตัวในหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน จึงทำให้วัยรุ่นเป็นวัยที่อาจเกิดปัญหาได้มาก (พนม เกตุमार, 2550; ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530) และจากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551) พบว่า มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ แรกเกิดถึง 25 ปี ประจำปี พุทธศักราช 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 24.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 39 ของประชากรทั้งหมดในประเทศไทย ซึ่งวัยรุ่นก็จัดอยู่ในกลุ่มดังกล่าวนี้ด้วย แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรของไทย มีวัยรุ่นอยู่จำนวนไม่น้อยที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตต่อไป ดังนั้น วัยรุ่นจึงนับว่ามีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศไทยเป็นอย่างมาก แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะพบว่าในปัจจุบัน มีปัญหามากมายในสังคมที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น เช่น อาชญากรรม การลักขโมย การขาดการศึกษา ยาเสพติด และการทะเลาะวิวาทในหมู่วัยรุ่นกันเอง โดยรายงานผลสำรวจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสวนดุสิตโพลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2550 อ้างถึงใน สำนักเขตการศึกษานครราชสีมาเขต 6, 2550) ที่ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,788 คน ทั้งนักเรียน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ได้ระบุ 5 พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเยาวชนไทยที่สังคมพึงตระหนักตามลำดับดังนี้ อันดับ 1 การใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ยึดติดกับวัตถุนิยม อันดับ 2 แต่งตัวที่ไปเปลือย ไม่ถูกกาลเทศะ และตามแฟชั่นต่างชาติ อันดับ 3 การมั่วสุมอบายมุข เช่น สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ดิทยา เทียวกลางคืน ดิเดเกม อันดับ 4 การ มีอิสระทางความคิด กล้าคิดกล้าแสดงออก มากจนเกินงาม และอันดับ 5 คือ ความก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่มีความกตัญญู และขาดสัมมาคารวะ ดังนั้น จะเห็นว่าวัยรุ่นในสังคมถูกรับรู้ว่ามีปัญหาโดยถูกระบุจากครู ผู้ปกครอง และแม้แต่ตัวของวัยรุ่นเอง

จากปัญหาและลักษณะพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องการหาหนทางในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ โดยจัดเป็นปัญหาทางด้านการขาดคุณธรรมของวัยรุ่น จากผลสำรวจคุณธรรมของคนไทยของเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2550, อ้างถึงในมิเดียไทย, 2550) ซึ่งได้สำรวจตามกลุ่มอายุโดยให้คะแนนเต็มของการมีคุณธรรมเท่ากับ 100 คะแนน พบว่า กลุ่มคนที่ มีอายุระหว่าง 40-49 ปีจะมีคุณธรรมสูงสุดคือ 68.2 คะแนน รองลงมาอายุ 50-59 ปีจะมีคะแนนคุณธรรม

ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง และการเชื่อฟังคำสั่งของเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเด็กอเมริกัน เชื่อสายเอเชีย ฉะนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อความมีวินัยในตนเองของเด็ก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเอง กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยในครั้งนี้จึงน่าจะมีประโยชน์ต่อพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และรวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการให้คำแนะนำสำหรับการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้แก่พ่อแม่ด้วย ซึ่งจะช่วยในการเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นคนที่มีวินัยในตนเองในอนาคต และนำไปสู่การเป็นคนที่มีคุณธรรมของสังคมอีกด้วย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และความมีวินัยในตนเอง โดยผู้วิจัยแบ่งสาระในการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน คือ

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง
4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการวัยรุ่น (Adolescence)

ความหมายของคำว่าวัยรุ่น

ความหมายของคำว่า "วัยรุ่น" (Adolescence) มีหลากหลายตามขนบธรรมเนียมและประเพณีของคนในท้องถิ่นและประเทศ แต่ทุกความหมายล้วนอธิบายถึงความเป็นวัยรุ่นได้อย่างแท้จริง ดังเช่นองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัยรุ่น คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 19 ปี หรือเป็นวัยที่กำลังจะเข้าสู่ผู้ใหญ่เต็มตัว และมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบทุติยภูมิทางเพศ (secondary sex) มีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์

- 2) พัฒนาการทางด้านจิตใจ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่
- 3) การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม เปลี่ยนเป็นจากการพึ่งพาครอบครัวมาเป็นผู้ที่สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเอง หรือมีสิทธิทางกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

ในต่างประเทศยังให้ความหมายของวัยรุ่นอย่างหลากหลาย เช่น Crow และ Crow (1956) กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นระยะเวลาที่เปลี่ยนจากการพึ่งพาอาศัยผู้ใหญ่ และการได้รับการคุ้มครองจากผู้ใหญ่ไปสู่การพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทั้งในเรื่องการตัดสินใจและการใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้ง วัฒนา พัทธราวิช (2527) และ เพชรรัตน์ ศิริวงศ์ (2548) ซึ่งให้ความหมายในทำนองเดียวกันว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เป็นการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคมไปพร้อม ๆ กัน แต่ก็ยังเป็นวัยที่สภาพทางร่างกายและอารมณ์มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ จึงนำไปสู่ความยุ่งยากมากและมีความสับสนวุ่นวายเข้ามาในชีวิต นอกจากนี้ สุชา จันทน์เอม (2540) ยังเพิ่มเติมอีกว่า วัยรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 13-15 ปี ส่วนเด็กชายมีอายุระหว่าง 15-17 ปี วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 15-18 ปี เด็กชายมีอายุระหว่าง 17-19 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) เด็กหญิงมีอายุระหว่าง 18-21 ปี และเด็กชายมีอายุระหว่าง 19-21 ปี

สรุปได้ว่า วัยรุ่น คือ วัยที่อยู่ระหว่างอายุ 10-19 ปี เป็นช่วงวัยที่เปลี่ยนผ่านจากวัยเด็ก จึงมีการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อเข้าสู่ความมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงทำให้เป็นช่วงวัยวิกฤตแห่งพัฒนาการ

ความสำคัญของการศึกษาวัยรุ่น

เหตุผลสำคัญหลายประการที่ทำให้คนจำนวนมากหันมาให้ความสนใจเรื่องของวัยรุ่นเป็นพิเศษ อาจจะเป็นเพราะเหตุผลดังนี้

โลภรณ์ นุชนาถ (2542) ได้ให้เหตุผลไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตไปสู่วัยผู้ใหญ่และต่อมากจะกลายเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ มีหน้าที่ต่าง ๆ มากมายที่ต้องรับผิดชอบในอนาคต แต่ในขณะเดียวกันวัยรุ่นก็เป็นวัยที่เต็มไปด้วยปัญหา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับร่างกายและจิตใจของตนเอง การปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ การเข้าหาเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ ปัญหาทางการศึกษา ยาเสพติด การรับสื่อต่าง ๆ เป็นต้น จึงเป็นวัยที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมให้ได้เจริญเติบโตไปใน

ทางที่ดีและเหมาะสม อีกทั้งยังต้องการความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและแนะแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Roger (1972) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสับสนระหว่างบทบาทและสถานภาพของตน เป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่ผันแปรมาจากวัยเด็กเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องบทบาทและการวางตัวกับผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้องสูงอายุ หรือกับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวและการไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญในการวางรากฐานของการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากวัยรุ่นได้รับความสนใจและความเข้าใจอย่างถ่องแท้ วัยรุ่นก็จะสามารถผ่านช่วงของวิกฤตนี้ และกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ต่อไปด้วย

ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น

วัยรุ่นมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เพราะเป็นช่วงวัยที่เปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ จึงก่อให้เกิดความสับสนจากความไม่ชัดเจน หรือมีความคาบเกี่ยวของบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งบางครั้งก็มีความเป็นเด็ก แต่บางครั้งก็มีความเป็นผู้ใหญ่
- 2) เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงและไม่คงที่ทั้งทางร่างกาย พฤติกรรม อารมณ์ และเจตคติของวัยรุ่น ซึ่งเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน
- 3) เป็นวัยที่ต้องการความเข้าใจอย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นวัยเจ้าปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและอารมณ์ ทำให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ ก่อให้เกิดความหงุดหงิด สับสน ว้าวุ่น วิตกกังวล อารมณ์เสื่อง่าย ไม่อยากคุยกับใคร หรือบางทีก็มีพฤติกรรมยัยวน จนเกิดปัญหาขึ้นระหว่างพ่อแม่ พี่น้อง และเพื่อนได้
- 4) เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จึงมักจะเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ และนำไปสู่การเลียนแบบซึ่งกันและกัน ทั้งการแต่งกาย การพูดจา พฤติกรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และแสดงถึงการเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน
- 5) เป็นวัยที่พยายามหาเอกลักษณ์ของตนเอง ค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomous)
- 6) เป็นช่วงวัยแห่งจินตนาการ ทำให้วัยรุ่นเป็นบุคคลช่างฝัน ช่างจินตนาการให้ตนเองเป็นสิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองชอบ ซึ่งจะแสดงออกได้หลายทาง เช่น การวาดรูป การเขียนเพลง เขียนกลอน หรือแม้แต่การแต่งตัวเลียนแบบบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น

- 7) เป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระมากกว่าเดิม จะพบได้ว่าวัยรุ่นต้องการปลีกตัวออกจากการทำกิจกรรมภายในครอบครัวและไปทำกิจกรรมกับเพื่อนแทน และวัยรุ่นจะไม่ชอบให้พ่อแม่พี่น้อง เข้ามายุ่งกับเรื่องส่วนตัว ดังนั้นสิ่งที่วัยรุ่นต้องการ คือ อิสระภาพ ที่อาจได้มาจากการมีห้องนอนส่วนตัว การเลือกเครื่องแต่งกายด้วยตนเอง การทำกิจกรรมกับเพื่อน หรือการไปเที่ยวเพียงลำพัง เป็นต้น
- 8) เป็นวัยที่รักความถูกต้อง ยุติธรรมอย่างรุนแรง
- 9) เป็นวัยที่เริ่มให้ความสนใจเพศตรงข้ามจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและผลของฮอร์โมนทางเพศ จึงอาจจะมีพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจเพศตรงข้ามในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแต่งตัวให้สะดุดตา การแสดงความสนใจด้วยการให้ดอกไม้หรือของขวัญ การพูดคุยทางโทรศัพท์เป็นการส่วนตัว การส่งข้อความให้เพศตรงข้าม เป็นต้น
- 10) เป็นวัยที่ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับ จึงพยายามเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว ชอบการแสดงออก อยากรู้ อยากรอง และอยากมีประสบการณ์ใหม่ ๆ สิ่งนี้อาจจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้ในอนาคต เช่น การติดบุหรี่ ติดเหล้า หรือชอบเที่ยวกลางคืน เป็นต้น
- 11) เป็นวัยที่ต้องการค้นพบความถนัด หรือความสนใจของตนเองอย่างแท้จริง จากผลของการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของสมอง ทำให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างซับซ้อน สามารถคิดอย่างเป็นนามธรรม (Abstract thinking) และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
- 12) วัยรุ่นไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเขาเช่นเดียวกับเด็ก ๆ และไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวของตนเองให้พ่อแม่ได้รู้ทั้งหมด และวัยรุ่นไม่ชอบให้พ่อแม่ทะเลาะกันเอง อีกทั้งยังไม่ชอบการที่ผู้ใหญ่นำวัยรุ่นไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น (รัตนศิริ ทาโต, 2553)

พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่น

I. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

พนม เกตุमार (2550) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายไว้ว่า เกิดจากการสร้างและหลั่งฮอร์โมนเพศ (Sex hormones) และฮอร์โมนของการเจริญเติบโต (growth hormone) อย่างมากและรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป และการเปลี่ยนแปลงทางเพศได้ต่อไป

1) การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (physical changes)

ร่างกายจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แขนขาจะยาวขึ้นก่อนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอื่นประมาณ 2 ปี เพศหญิงจะไขมันมากกว่าเพศชายที่มีกล้ามเนื้อมากกว่า ทำให้เพศชายแข็งแรงกว่า

2) การเปลี่ยนแปลงทางเพศ (sexual changes)

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ วัยรุ่นชายจะเป็นหนุ่มขึ้น นมขึ้นพาน (ห้วงมโตขึ้นเล็กน้อย กดเจ็บ) เสียงแตก หนองคราขึ้น และเริ่มมีฝันเปียก (nocturnal ejaculation หรือการหลั่งน้ำอสุจิ ในขณะที่หลับและฝันเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ) การเกิดฝันเปียกครั้งแรกเป็นสัญญาณของการเข้าสู่วัยรุ่นของเพศชาย ส่วนวัยรุ่นหญิงจะเป็นสาวขึ้น คือ เต้านมมีขนาดโตขึ้น ไขมันที่เพิ่มขึ้นจะทำให้รูปร่างมีทรวดทรง สะโพกผายออก และเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก (menarche) การมีประจำเดือนครั้งแรก เป็นสัญญาณบอกการเข้าสู่วัยรุ่นในหญิง ทั้งสองเพศจะมีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศ ซึ่งจะมีขนาดโตขึ้น และเปลี่ยนเป็นแบบผู้ใหญ่ มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ มีกลิ่นตัว มีสิวขึ้น

นอกเหนือจากนั้น โสภณัท นุชขนาด (2542) ยังกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของร่างกายส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านสายตา

วัยรุ่นจะสามารถใช้สายตาได้ดีกว่าวัยที่ผ่านมา นัยน์ตาจะทำหน้าที่ร่วมกันได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ มีความคล่องแคล่วมากยิ่งขึ้น

2) น้ำหนักและส่วนสูง

วัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น จะพบว่า วัยรุ่นหญิงจะมีการเพิ่มขึ้นทางด้านส่วนสูงเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น ส่วนวัยรุ่นชายจะมีส่วนสูงเพิ่มมากขึ้นในระยะวัยรุ่นตอนกลาง จึงทำให้เห็นว่า วัยรุ่นหญิงจะสูงเร็วกว่าวัยรุ่นชายในช่วงแรก ๆ ของวัย ถึงอย่างไรก็ตาม ทั้งส่วนสูงและน้ำหนักยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น พันธุกรรม เชื้อชาติ ภาวะโภชนาการ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น วัยรุ่นชายที่มีส่วนสูงต่ำกว่าเพื่อนมักจะมีปมด้อย จึงมักทำให้เกิดการขดเขยื้อนซึ่งอาจจะเป็นในลักษณะของความก้าวร้าวหรือแสดงออกในทางเรียนก็ได้ ตรงข้ามกับส่วนสูงของวัยรุ่นหญิง ที่วัยรุ่นหญิงจะมีปมด้อยหากสูงเกินไปในกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน

3) สัดส่วนและโครงสร้างของร่างกาย

สัดส่วนและโครงสร้างของร่างกายมีความแตกต่างกันระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง รูปร่างของเด็กชายตามปกติช่วงขาจะยาวตรง สะโพกแคบ ไหล่กว้าง ส่วนรูปร่างของวัยรุ่นหญิงช่วงขาจะโค้ง สะโพกขยายกว้าง และไหล่จะแคบ

4) การเจริญของกล้ามเนื้อ

กล้ามเนื้อมีความแข็งแรงเพิ่มมากขึ้น วัยรุ่นชายจะมีความสามารถในการใช้ทักษะและกำลังของกล้ามเนื้อมากกว่าวัยรุ่นหญิงในทุกระดับอายุ

จากสภาพทางด้านร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงมีผลต่อการปรับตัวของวัยรุ่น โดย Crow และ Crow (1956) ได้พบว่า ทุกคนจะแสดงปฏิกิริยาได้ตอบกับทุกสิ่งๆ ที่เข้ามาขัดขวางความต้องการของตนเอง ถ้าหากความต้องการของมนุษย์ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความคับข้องใจ ดังนั้นทั้งขนาดของรูปร่างและความแข็งแรงจะมีอิทธิพลในการกำหนดท่าทีระหว่างกลุ่มเพื่อนว่า วัยรุ่นที่แข็งแรงกว่าจะปรับตัวเข้าหาผู้อื่นได้ง่ายกว่าและไม่มีอารมณ์เครียด แต่วัยรุ่นที่อ่อนแอจะปรับตัวไม่ได้ มีผลต่อสุขภาพที่ไม่ดี มีความเครียด ความกระวนกระวายใจ และวิตกกังวล ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางกายจะมีอิทธิพลมากต่อเจตคติและพฤติกรรมของวัยรุ่น

II. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความไวต่อสิ่งเร้าทางอารมณ์ที่หลากหลายอย่างที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว สาเหตุใหญ่ที่ทำให้อารมณ์ของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปก็คือ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายซึ่งทำให้อารมณ์ของวัยรุ่นไม่คงที่ มีความรุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย จึงได้รับสมญาว่าเป็นวัยที่มีลักษณะทางอารมณ์แบบพายุบูแคม (Storm and stress)

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2516) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และจิตใจของวัยรุ่นไว้ว่า วัยรุ่นมีความต้องการและความปรารถนาใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างรุนแรง มีความรู้สึกทางเพศเกิดขึ้น แต่ฝ่ายหญิงพิถีพิถันต่อการแต่งกายเพื่อนำไปอวดแก่เพศตรงข้ามให้สนใจ แต่ก็มีความกระวนกระวายใจในเรื่องของความเจริญเติบโต เพราะร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เกิดขึ้น นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีระดับสติปัญญาและความคิดเจริญก้าวหน้า สนใจในการแสวงหาและแสดงออกซึ่งความรู้ใหม่ ๆ รู้จักรับผิดชอบ ต้องการอิสระ มีอารมณ์ที่รุนแรงและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย มีจินตนาการจึงมักจะชอบฝันกลางวัน มีความเชื่อมั่นต่าง ๆ อย่างรุนแรง มีความสนใจในการเข้า

สังคมมากขึ้น ระบบประสาทส่วนต่าง ๆ และความรู้สึกด้านสัมผัสจะมีความตื่นตัวมากขึ้น นอกเหนือจากนั้น พนม เกตุमार (2550) ยังกล่าวอีกว่า อารมณ์ (Mood) ของวัยรุ่นจะแปรปรวน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้อาจทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว เกรง มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต ในวัยรุ่นตอนต้นการควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ของตนเองอยู่บ้าง แต่จะค่อย ๆ ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์ทางเพศในวัยนี้จะมีมาก ทำให้มีความสนใจเรื่องทางเพศหรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นปัญหา เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่น เป็นต้น

III. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ตามหลักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (อ้างถึงใน Loose Leaf Library, 1990 แบ่งขั้นพัฒนาการทางด้านสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้นได้แก่

1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensory-Motor Stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี พฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ เช่น การไขว่คว้า การเคลื่อนไหว การมอง การดู ในวัยนี้เด็กแสดงออกทางด้านร่างกายให้เห็นว่ามีสติปัญญาด้วยการกระทำ เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ แม้ว่าจะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูด เด็กจะต้องมีโอกาสที่จะปะทะกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดในขั้นนี้ ความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่น สามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตา เด็กในวัยนี้มักจะทำอะไรซ้ำ ๆ เป็นการเลียนแบบ พยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก เมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่กิจกรรมการคิดของเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่เฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้เท่านั้น

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่า มาเป็นเหตุผลเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ เพราะเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของผู้อื่น ความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องตามความเป็นจริงนัก นอกจากนี้ความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ยังคงอยู่ในระดับเบื้องต้น แต่ช่วงปลาย

ของขั้นนี้พบว่า เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัดนัก สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยไม่คิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน รู้จักนำความรู้ในสิ่งหนึ่งไปอธิบายในสิ่งอื่น ๆ และสามารถนำเหตุผลทั่วไปมาสรุปแก้ไขปัญหา แต่ยังไม่สามารถวิเคราะห์หรืออย่างถี่ถ้วนได้ เนื่องจากการคิดหาเหตุผลของเด็กยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนรับรู้ หรือสัมผัสจากภายนอก

3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operation Stage) ขั้นนี้จะเริ่มจากอายุ 7-11 ปี พัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ เด็กวัยนี้สามารถที่จะเข้าใจเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสิ่งต่าง ๆ โดยที่เด็กเข้าใจว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่ง แม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างไปก็ยังมีน้ำหนักหรือปริมาตรเท่าเดิม อีกทั้งสามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนย่อยและส่วนรวม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือ ความสามารถในการคิดย้อนกลับ นอกจากนั้นความสามารถในการจำของเด็กในช่วงนี้มีประสิทธิภาพขึ้น สามารถจัดกลุ่มหรือจัดการได้อย่างสมบูรณ์ สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดีขึ้นด้วย

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ขั้นนี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปี ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยขั้นนี้เป็นขั้นสุดยอด เด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กสิ้นสุดลง เด็กสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ รวมทั้งสามารถที่จะตั้งสมมุติฐานและทฤษฎี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งที่ปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่ป็นนามธรรมมากขึ้น

นอกเหนือจากนั้น ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นไว้ว่า ความเจริญเติบโตทางสติปัญญาทำให้วัยรุ่นเพิ่มความสามารถในด้านต่าง ๆ คือ ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียน ความสามารถในการวิเคราะห์ตนเอง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาและเหตุการณ์ ความสามารถในการจัดการงานและทำงานต่าง ๆ ความสามารถในการนำความคิดใหม่มาใช้ ซึ่งความสามารถเหล่านี้บางครั้งก็ทำให้เด็กสามารถสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ พัฒนาความสามารถและงานของตนเองให้ก้าวหน้า แต่ในขณะเดียวกันก็อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดกับผู้ใหญ่ก็เป็นได้

IV. พัฒนาการทางด้านจริยธรรม

จริยธรรม คือ เกณฑ์มาตรฐานของความถูกต้องและความผิด ซึ่งกำหนดให้บุคคลกระทำตามค่านิยมของวัฒนธรรมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ จริยธรรมของบุคคลจึงสะท้อนออกมาจากค่านิยมและอุดมคติของบุคคลนั้น ๆ (Roger, 1972) ซึ่งจรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2521) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมว่าเป็นการเจริญเติบโตในการเข้าสังคมของเด็ก โดยเด็กจะเรียนรู้และเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนที่พึงมีกับบุคคลอื่นในสังคมส่วนรวม เพื่อจุดมุ่งหมายจะทำให้เกิดความสงบสุข ความเจริญทั้งด้านวัตถุและจิตใจของกลุ่มสังคมของตนและต่อโลก ระดับขั้นของจริยธรรมจึงแบ่งได้ 4 ระดับคือ

- 1) ความรู้เชิงจริยธรรม คือ รู้ว่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่นั้นมีบรรทัดฐาน (norm) วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม กฎหมายบังคับ กฎเกณฑ์ ศีลธรรม คุณธรรมเป็นอย่างไร
- 2) เจตคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับความรู้เชิงจริยธรรมนั้น ๆ
- 3) เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การใช้เหตุผลในการเลือกว่าสิ่งใดควรทำ หรือสิ่งใดไม่ควรทำ
- 4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ การแสดงพฤติกรรมเฉพาะที่สังคมชื่นชอบ พยายามปกปิด พฤติกรรมที่ฝ่าฝืนสังคม

บุคคลที่ศึกษาในเรื่องของพัฒนาการทางด้านจริยธรรมมีหลากหลาย ดังจะยกตัวอย่างต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud

ตามหลักทฤษฎีของ Sigmund Freud (อ้างถึงใน โสภณัท นุชนาถ, 2542) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมจะอยู่ภายใต้การควบคุมของ superego คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของบุคคล หรืออาจจะเรียกว่าเป็นคุณธรรมฝ่ายสูงที่มีติดตัวในแต่ละบุคคลก็ได้ ซึ่งคุณธรรมอันนี้ได้มาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ในบ้าน ครูอาจารย์ หรือกลุ่มเพื่อน ในวัยเด็กเล็ก superego จะยังไม่ทำงานเพราะเด็กจะมี id เป็นส่วนมาก ซึ่ง id นี้คือ ความต้องการตามธรรมชาติที่ไม่ได้รับการขัดเกลาใด ๆ ทางสังคม เพื่อให้เกิดความอยู่รอด แต่เมื่อเด็กอายุประมาณ 6-7 ปี จะมีการเรียนรู้เรื่องจริยธรรมจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่หรือบุคคลรอบข้าง จะทำให้เด็กพัฒนา superego และเกิดการยับยั้ง id ให้ทำตามจริยธรรมของสังคมในที่สุด

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg

พัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (อ้างถึงใน Cherry, K., 2010) ได้นำแนวคิดเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget มาเป็นแนวทางในการศึกษา และได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (stages) จึงได้พัฒนาการทางจริยธรรมทั้งหมด 6 ขั้น ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre - Conventional Level)

ระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ "ดี" และ "ไม่ดี" จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น พ่อแม่ ครูหรือเด็กที่โตกว่า และมักจะคิดถึงผลตามที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษ ซึ่งพฤติกรรม "ดี" คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รางวัล และพฤติกรรม "ไม่ดี" คือ พฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับโทษ โดยบุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น จะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ซึ่งจะพบในเด็กอายุ 2-10 ปีแบ่งระดับนี้ออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) เด็กจะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตนโดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อไม่ให้ตนถูกลงโทษ ขั้นนี้เด็กแสดงพฤติกรรมเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ เพราะกลัวความเจ็บปวด โดยยอมทำตามผู้ใหญ่เพราะมีอำนาจทางกายเหนือตน เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมของตน "ถูก" หรือ "ผิด" เป็นต้นว่า ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำนั้น "ผิด" และจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำนั้น "ถูก" และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังผลรางวัล

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation) ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน บุคคลจะเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญของการได้รับรางวัลตอบแทน ทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกาย วาจา และใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม ขั้นนี้เด็กแสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการผลประโยชน์สิ่งตอบแทนรางวัล และสิ่งแลกเปลี่ยนที่เป็นสิ่งตอบแทน ขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือกล่าวได้ว่าทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค "ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้....."

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง พ่อแม่ กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิด เพราะกลัวว่าตนจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม โดยบุคคลจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้ง ณ ขณะนั้นหรือภายหลังก็ตาม จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น จะพบในวัยรุ่นอายุ 10 -16 ปี แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม สำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal Concordance of “Good boy , nice girl” Orientation) บุคคลจะใช้หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับโดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชมและยอมรับของเพื่อน ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดี พบในวัยรุ่นอายุ 10 -15 ปี ชั้นนี้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ การช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อทำให้เขาพอใจ และยกย่องชมเชย ทำให้บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

ชั้นที่ 4 กฎและระเบียบ (“Law-and-order” Orientation) จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม พบในอายุ 13 -16 ปี ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหน้าที่ของสังคม โดยบุคคลรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของเขาในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น จึงมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้ หรือคาดหมายไว้ เหตุผลทางจริยธรรมในชั้นนี้ ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความ เป็นระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจรรณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post - Conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจรรณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” หรือ “ผิด”

หรือ “ไม่ควร” มาจากวิจารณ์ญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์ – กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ทำให้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งของตนเองโดยใช้ความคิดไตร่ตรองอาศัยค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ จะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่าโดยมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป โคลเบริกแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social Contract Orientation) บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ เคารพการตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม ถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พบได้ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ ชั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามมาตรฐานของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยบุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มากจึงไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัว ผลมผลานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคม ชั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในชั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ชั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) เป็นชั้นที่เลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว ชั้นนี้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงความถูกต้องยุติธรรมยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยืดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ ด้วยความยุติธรรม และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ละอายและเกรงกลัวต่อบาป พบในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา

ดังนั้นจากทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่า วัยรุ่นส่วนมากมีพัฒนาการทางด้านจริยธรรมอยู่ในระดับที่ 2 คือ ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) อันเป็นผลทำให้วัยรุ่นปฏิบัติตามคำสั่งหรือความคาดหวังของผู้มีอำนาจ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ หรือผู้ที่อาวุโสกว่า นอกจากนี้ยังปฏิบัติเพื่อให้เกิดความยอมรับในกลุ่มสังคมที่อาศัยอยู่อีกด้วย ฉะนั้นจึงขึ้นอยู่กับกรอบมั่งสอนของพ่อแม่และการขัดเกลาทางสังคมจากบุคคลรอบข้างที่จะทำให้วัยรุ่นเรียนรู้จริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไปเพื่อกลายมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

V. พัฒนาการทางด้านสังคม

ในช่วงวัยรุ่นนี้ เป็นวัยที่มีพัฒนาการพฤติกรรมทางสังคมอย่างเด่นชัด โดย พนม เกตุमार (2550) ได้กล่าวว่า วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่ที่น้องเหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนเป็นเวลานาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกวิชาชีพที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อตนเองในอนาคตต่อไป อีกทั้ง Crow และ Crow (1956) ยังกล่าวอีกว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการแสวงหาฐานะทางสังคม (Social Status) ให้กับตนเอง เพื่อให้เป็นที่รู้จักในฐานะบุคคลหนึ่ง จึงได้พยายามจะประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์ของสังคม จึงให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของตนเองและบุคคลในครอบครัวของตนเอง ทั้งนี้ วัยรุ่นยังต้องการความภาคภูมิใจในการทำงานอาชีพของพ่อแม่ หากพ่อแม่อยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าเพื่อนก็จะเกิดเป็นความรู้สึกด้อย และไม่ยอมให้เพื่อน ๆ มารู้จักบ้านหรือพ่อแม่ของตน อีกทั้งความรู้สึกของวัยรุ่นที่มีต่อตนเองว่าดีหรือไม่ดี (self-concept) ยังมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นอีกด้วย (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ, 2521)

นอกจากนี้ คำว่า “เพื่อน” เริ่มเข้ามามีบทบาท และมีความสำคัญต่อชีวิตของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก การรวมกลุ่มของเพื่อน จะช่วยให้วัยรุ่นมีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้วิธีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเอง และฝึกความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับ

เพื่อนได้ อันเป็นพื้นฐานในการปรับตัวทางสังคมด้วย (โลภันท์ นุชนาถ, 2542) และกล่าวถึงลักษณะของการคบเพื่อนในกลุ่มวัยรุ่น ดังนี้

- 1) กลุ่มเพื่อนสนิท (the clique) กลุ่มเพื่อนที่มีสมาชิกจำนวนน้อยประมาณ 3-4 คน ที่ได้รับการเลือกสรรจากบุคคลที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน หรือมีความรักใคร่ชอบพอกันโดยส่วนตัวอย่างลึกซึ้ง ในกลุ่มเพื่อนสนิทนี้จะมอบความอบอุ่นและความปลอดภัยมากกว่าที่อื่น มักเป็นกลุ่มเพศเดียวกัน
- 2) เพื่อนกลุ่มใหญ่ (the crowd) กลุ่มเพื่อนชนิดนี้จะใหญ่กว่ากลุ่มเพื่อนสนิท แต่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ใกล้ชิดเท่ากับกลุ่มเพื่อนสนิท อาจจะประกอบด้วยกลุ่มเพื่อนสนิทหลาย ๆ กลุ่มได้ เพื่อทำงานประสานกัน ปกติจะแบ่งแยกกันระหว่างเพศ แต่ก็อาจมีบ้างที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน
- 3) หมู่พวก (set) ซึ่งจะแบ่งแยกกันโดยพิจารณาจากสถานภาพทางสังคมของสมาชิกซึ่งมีพื้นฐานสังคมแบบเดียวกัน เชื้อชาติเดียวกัน บุคลิกภาพแบบเดียวกัน เป็นเพื่อนเล่นกันมาก็ได้ หรือมีความสามารถแบบเดียวกัน เช่น ความสามารถด้านดนตรี กีฬา วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
- 4) กลุ่มคนพวกเดียวกัน (gang) คือ การรวมตัวของเด็กวัยรุ่นที่มีความแตกต่างจากกลุ่มเพื่อนสนิทอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งจะมุ่งไปที่กิจกรรมของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนจะมีบทบาทที่แน่นอน กิจกรรมก็มีความเข้มข้นและค่อนข้างตายตัว ตามปกติจะเป็นเพศเดียวกัน และจะมีการตั้งวัตถุประสงค์และดำเนินงานขึ้นมาภายในกลุ่ม อีกทั้งจะมีการป้องกันตนเองโดยใช้พลังงานของกลุ่ม ความซื่อสัตย์ และอาจมีการใช้กำลังบ้าง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Parenting Style)

ครอบครัว

ความหมายของครอบครัว

ตามความหมายของพจนานุกรม หมายถึง บุคคลผู้ร่วมครัวเรือน อันได้แก่ สามี ภรรยาและบุตร นักสังคมวิทยาให้ความหมายของครอบครัวว่า ครอบครัว คือ รูปแบบของการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สร้างรูปแบบ (pattern) หรือโครงสร้าง (structure) ของการอยู่ร่วมกัน แต่ในความหมายของนักจิตวิทยา ครอบครัว คือ สถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เพื่อเป็นตัวแทนของ

สถาบันทางสังคมภายนอกที่จะปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติแก่สมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอุบัติขึ้นในครอบครัว (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2550)

ลักษณะของครอบครัว

ครอบครัวมีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัยมาเป็นระยะเวลายาวนาน เริ่มตั้งแต่การอยู่ร่วมกันเพียงสองคนในชายคาที่พักอาศัยเดียวกัน มีความสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบร่วมกันในหลาย ๆ สิ่ง มีวิวัฒนาการขยายใหญ่ กว้างไกลมากขึ้น และพัฒนาการของแต่ละครอบครัวแตกต่างกันออกไป ซึ่งการพัฒนาลักษณะรูปแบบของครอบครัวที่เกิดขึ้นนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1). ครอบครัวเดี่ยว (nuclear family)

เป็นลักษณะของครอบครัวที่ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูกซึ่งอาศัยอยู่ด้วยกันตามลำพัง หารายได้เลี้ยงครอบครัวด้วยตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะของครอบครัวส่วนใหญ่ในโลกยุคปัจจุบัน

2). ครอบครัวขยาย (extended family)

ลักษณะของครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ อยู่ร่วมกับเครือญาติพี่น้อง มีความสนิทสนมกันอย่างใกล้ชิด แม้ว่าจะมีครอบครัวใหม่ของตนเองแล้วก็ตาม ซึ่งครอบครัวของชาวตะวันตกโดยมากจะเป็นครอบครัวแบบขยาย ครอบครัวของสังคมไทยในสมัยก่อนพบเป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันอาจมีบางครอบครัว

3). ครอบครัวกลุ่มหรือครอบครัวผสม (composite family)

คือ ลักษณะของครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวหลายครอบครัวอยู่ร่วมกัน หรือครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คนในครอบครัวนั้น ๆ ครอบครัวในลักษณะนี้ เช่น ครอบครัวของคนจีนโบราณ ครอบครัวชาวยิว หรือครอบครัวของโรมานซีในยุคแรก ๆ

ความสำคัญของครอบครัว

ครอบครัวมีความสำคัญต่อสมาชิกภายในครอบครัวแต่ละบุคคล อันส่งผลต่อพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะครอบครัวนั้นจะมีความหมาย หรือเป็นไปในลักษณะใดในแต่ละบุคคล ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแรกในชีวิตของมนุษย์ ครอบครัวเป็นเสมือนแหล่งการเรียนรู้อันมีคุณค่าสำหรับชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้น หรือกำลังเจริญเติบโตขึ้น หรือมีชีวิตและเติบโตในสังคมแล้ว อีกทั้งครอบครัวยังเป็นแหล่งพำนักพักพิง เป็นสถาบันที่ให้ความรัก

ความอบอุ่นทั้งกายใจ พร้อมทั้งอบรม สั่งสอน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป รวมไปถึงจนถึงการเป็นประชากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสังคมประเทศไทยให้แข็งแกร่ง มั่นคงและเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ครอบครัวทุกครอบครัวจะมีลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป บางครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนม แน่นแฟ้นกันมาก ในขณะที่บางครอบครัวอาจมีความขัดแย้งกันบ่อยครั้ง อาจมีการทะเลาะกัน หรือในบางครอบครัวลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีต่อกันก็อาจราบเรียบ เฉยเมย ไม่มีใครสนใจใคร ต่างคนต่างอยู่ห่างเหินกัน อย่างไรก็ตาม รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวสามารถแปรเปลี่ยนตามสถานการณ์ระยะเวลา รวมถึงพัฒนาการของบุคคลในครอบครัวด้วย นอกจากนี้ ครอบครัวถือเป็นจุดเริ่มต้นจุดแรกของการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขรูปแบบความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา พ่อกับลูก แม่กับลูก หรือกับพี่น้องด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ดี มีความรักใคร่จริงใจ และปรารถนาดีต่อกัน อันก่อให้เกิดความรักความผูกพันกันอย่างแท้จริง และจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อีกทั้งความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวจะเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมต่อไปอีกด้วย

การอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

วจนี ไทรงาม (2539) ได้ให้ความหมายของ การอบรมเลี้ยงดูว่า เป็นแนวทาง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการให้ความรัก ความอบอุ่น และความรับผิดชอบ ทั้งความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจรวมถึงการจัดการ อบรม สั่งสอน วางกฎระเบียบ ข้อตกลงกับบุตรหลาน ตลอดจนให้การปกป้องคุ้มครอง ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้บุตรหลานใช้ชีวิตและเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ นุชลดา ไรจนประภาพรรณ (2541) และ มัลลวีร์ อุดลววัฒนศิริและคณะ (2539) ที่กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง แนวทาง วิธีการที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองรับผิดชอบ ทั้งด้วยคำพูดและการกระทำ โดยแสดงความรัก ความสนใจในพัฒนาการทางสุขภาพะทางกาย และสอนทักษะที่หลากหลายใน

ความอบอุ่นทั้งกายใจ พร้อมทั้งอบรม สั่งสอน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป รวมไปถึงจนถึงการเป็นประชากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสังคมประเทศชาติให้แข็งแกร่ง มั่นคงและเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ครอบครัวทุกครอบครัวจะมีลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกในครอบครัวแต่ละคนที่แตกต่างกันออกไป บางครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนม แน่นแฟ้นกันมาก ในขณะที่บางครอบครัวอาจมีความขัดแย้งกันบ่อยครั้ง อาจมีการทะเลาะกัน หรือในบางครอบครัวลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีต่อกันก็อาจราบเรียบ เฉยเมย ไม่มีใครสนใจใคร ต่างคนต่างอยู่ห่างเหินกัน อย่างไรก็ตาม รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวสามารถแปรเปลี่ยนตามสถานะระยะเวลา รวมถึงพัฒนาการของบุคคลในครอบครัวด้วย นอกจากนี้ ครอบครัวถือเป็นจุดเริ่มต้นจุดแรกของการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขรูปแบบความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับภรรยา พ่อกับลูก แม่กับลูก หรือกับพี่น้องด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ดี มีความรักใคร่จริงใจ และปรารถนาดีต่อกัน อันก่อให้เกิดความรักความผูกพันกันอย่างแท้จริง และจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อีกทั้งความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวจะเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมต่อไปอีกด้วย

การอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

วัจนี ไททรงาม (2539) ได้ให้ความหมายของ การอบรมเลี้ยงดูว่า เป็นแนวทาง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองใช้ในการให้ความรัก ความอบอุ่น และความรับผิดชอบ ทั้งความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจรวมถึงการจัดการ อบรม สั่งสอน วางกฎระเบียบ ข้อตกลงกับบุตรหลาน ตลอดจนป้องกันการปกป้องคุ้มครอง ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้บุตรหลานใช้ชีวิตและเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ นุชลดา โรจนประภาพรรณ (2541) และ มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริและคณะ (2539) ที่กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง แนวทาง วิธีการที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองรับผิดชอบ ทั้งด้วยคำพูดและการกระทำ โดยแสดงความรัก ความสนใจในพัฒนาการทางสุขภาพทางกาย และสอนทักษะที่หลากหลายใน

การใช้ชีวิต ซึ่งการสอนทักษะเหล่านั้นจะส่งอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก อีกทั้งมีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลหรือลงโทษ นอกจากนี้ เด็กยังมีโอกาสในการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรม การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครองด้วย และ เพชรไพลิน สรรพสุ (2548) ยังกล่าวในทำนองเดียวกันว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การสอน การแนะนำ การตักเตือนโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมไปถึงการเลี้ยงดู การตอบสนองซึ่งความต้องการทางร่างกาย จิตใจ สังคมและอารมณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านทางวาจาและการกระทำ ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ ความรู้สึกของเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถให้รางวัลหรือลงโทษเด็กได้ตามลักษณะพฤติกรรมของเด็ก

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่พ่อแม่ใช้ในการสื่อสาร อบรมสั่งสอน แนะนำ ตักเตือน วางกฎระเบียบ ข้อตกลง หรือแม้แต่การแสดงความรัก ความอบอุ่น และความรับผิดชอบต่อลูกของตน เป็นการให้การปกป้อง ค้ำครอง ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งพ่อแม่สามารถให้รางวัลหรือลงโทษเด็กได้ตามลักษณะพฤติกรรมเด็ก

รูปแบบการเลี้ยงดู

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูที่ได้รับความนิยม และใช้ในการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ได้มีการจัดจำแนกออกเป็นหลายแบบ ซึ่งมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีการนำไปใช้ศึกษา ประกอบด้วยรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

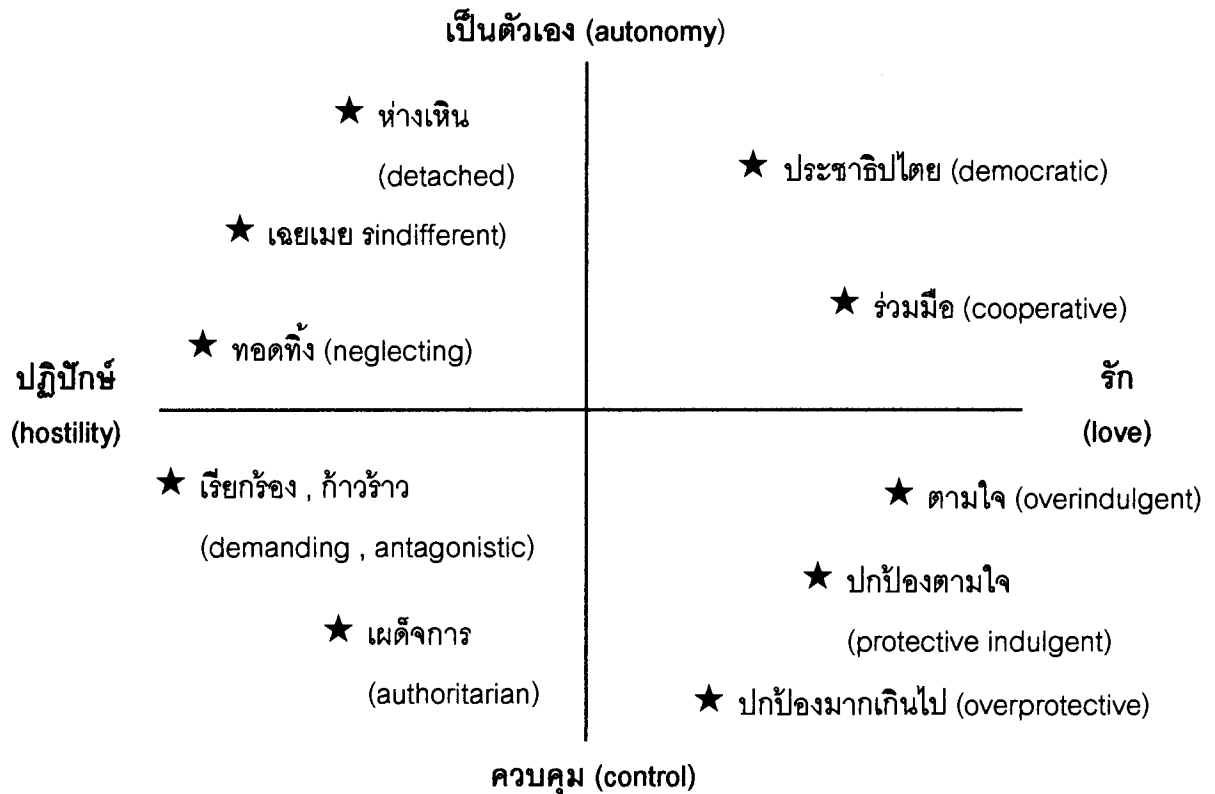
1. แนวคิดของ Schaefer (1959 อ้างถึงใน Williams, J. W. และ Stit, M., 1974)

Schaefer ทำการศึกษา วิเคราะห์องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดู และได้จัดจำแนกมิติที่เป็นอิสระจากกันออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ มิติ รัก – ปฏิปักษ์ (love - hostile) และมิติ ควบคุม – เป็นตัวเอง (control - autonomy)

มิติ รัก – ปฏิปักษ์ (love - hostile) เชื่อมโยงกับ ผู้ปกครองเลี้ยงดูด้วยความอบอุ่นและยอมรับในตัวเด็ก หรือไม่มีลักษณะดังกล่าวในรูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง รวมถึงการแสดงออกซึ่งความรัก และความคาดหวังที่เป็นไปตามจริงในการควบคุม ดูแลพฤติกรรม การแสดงออกของเด็ก

มิติ ควบคุม – เป็นตัวเอง (control - autonomy) มีความเกี่ยวข้องกับ จำนวน หรือการอนุญาตให้เด็กเลือกทำกิจกรรมของเด็กเอง และลักษณะของการมีส่วนร่วมในการวางแผน กระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์ของเด็กในครอบครัว

ทั้งนี้ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer ไม่ได้มีกฎหรือการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจน ลักษณะการเลี้ยงดูต่างๆ สามารถแปรเปลี่ยนได้ตามมิติ 2 มิติ ดังปรากฏด้านล่าง

ภาพที่ 1 แสดงมิติการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer (1959)

จากภาพ แม่ที่มีลักษณะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (democratic) จะมีมิติ รัก (love) และมิติ เป็นตัวเอง (autonomy) สูง แม่ที่มีลักษณะการเลี้ยงดูแบบปกป้องตามใจ จะมีมิติ รัก (love) สูง แต่ไม่มีมิติ ควบคุม (control) สูงกว่า

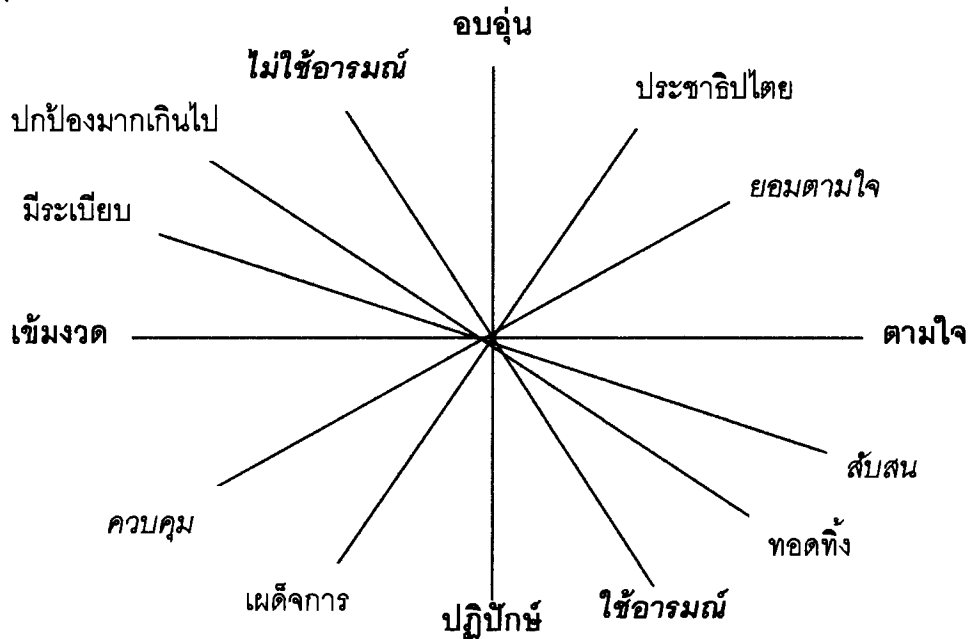
จากทฤษฎีข้างต้น รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจะสามารถแบ่งประเภทได้ตามการแสดงออกของพ่อแม่และผู้ปกครอง ซึ่งได้แก่การแสดงออกโดยให้ความรักหรือแสดงออกเป็นปฏิปักษ์ และแสดงออกด้วยการยอมรับฟังความคิดเห็นหรือแสดงการควบคุมต่อตัวเด็ก โดยแต่ละรูปแบบการเลี้ยงดูจะขึ้นอยู่กับว่าการแสดงออกของพ่อแม่และผู้ปกครองจะเป็นไปในทางใดและมากน้อยเพียงใดมากกว่ากัน

2. แนวคิดของ Becker (1964 อ้างถึงใน Williams, J. W. และ Stit, M., 1974)

ต่อมา Becker ได้เพิ่มมิติที่สามเข้าไปในรูปแบบของ Schaefer ซึ่งมิติที่เพิ่มคือ อารมณ์ (affective) และได้เปลี่ยนชื่อมิติ ควบคุม – เป็นตัวเอง (control - autonomy) เป็น เข้มงวด – ตามใจ (restrictive - permissiveness) ซึ่งมักเข้มงวด ใช้การบังคับให้ทำตามที่ผู้ปกครองต้องการ เช่น ในวัยเด็ก มักให้เด็กเล่นตามบทบาททางเพศ ควบคุมการรับถ่าย ซึ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลทางอารมณ์สูง เด็กอาจแสดงความก้าวร้าว ถอนตัวออกจากสังคม และมีความขัดแย้งภายในจิตใจอย่างรุนแรง ในขณะที่มีมิติตามใจ ผู้ปกครองจะปล่อยปละละเลยการดูแลเด็ก มีการควบคุมพฤติกรรมเด็กน้อยมาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดี หรืออาจเป็นพวกอันธพาล

ส่วนมิติ รัก – ปฏิปักษ์ (love - hostility) ถูกเรียกเป็น อบอุ่น – ปฏิปักษ์ (warmth - hostility) โดยมิติอบอุ่น ประกอบไปด้วย การยอมรับ ฟังพอใจ เห็นใจ เข้าใจ มักใช้วิธีการอธิบายด้วยเหตุและผล ให้การยกย่องชื่นชมมากกว่าการลงโทษทางกาย และให้ความสำคัญกับเด็ก ซึ่งมิตินี้ นับว่า เป็นเทคนิคในการเสริมสร้างความรักระหว่างกัน แต่หากผู้ปกครองลงโทษทางกายกับเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความขัดแย้ง เป็นปฏิปักษ์ ปฏิเสธ และไม่ยอมรับ

มิติที่สาม อารมณ์ (affective) ให้ความสำคัญกับการพิจารณา การตัดสินใจระหว่างผู้ปกครอง และเด็กว่าอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับหรือไม่ รวมทั้งการให้เหตุผลในการประเมินเหตุการณ์ สถานการณ์ และพฤติกรรม

ภาพที่ 2 ภาพสมมติการอบรมเลี้ยงดูของ Becker (1964 อ้างถึงใน Williams, J. W. และ Stit, M., 1974)

จากภาพ หากผู้ปกครองเป็นแบบประชาธิปไตย (democratic) และแบบยอมตามใจ (indulgent) ทั้งสองแบบจะมีมิติ อบอุ่น (warmth) และตามใจ (permissive) อยู่สูง ซึ่งทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันในมิติของอารมณ์ การที่อารมณ์เข้าไปมีส่วนร่วม โดยที่ผู้ปกครองแบบประชาธิปไตย (democratic) จะมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้อารมณ์ หรือไม่นำอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง หรืออาจกล่าวได้ว่า ใช้เหตุผล ส่วนผู้ปกครองแบบตามใจ (permissive) มีลักษณะของการใช้อารมณ์ร่วมด้วย หรือขาดการใช้เหตุผลสูง นอกจากนี้ ผู้ปกครองแบบมีระเบียบ (organized effective) และแบบปกป้องลูกมากเกินไป (overprotect) จะมีมิติ อบอุ่น (warmth) และเข้มงวด (restrictive) สูงด้วยกันทั้งคู่ แต่เมื่อพิจารณาถึงการใช้อารมณ์ พบว่า ผู้ปกครองแบบมีระเบียบ (organized effective) จะมีลักษณะไม่ใช้อารมณ์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมากกว่า แบบปกป้องลูกมากเกินไป (overprotect) ที่มีการใช้อารมณ์ร่วมด้วยสูง

การแบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูของทฤษฎีข้างต้น สามารถแบ่งการแสดงออกที่พ่อแม่และผู้ปกครองมีต่อเด็กได้เป็นสามมิติ อันได้แก่ การให้ความอบอุ่นหรือความเป็นปฏิปักษ์ มีความเข้มงวดหรือตามใจ และเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์หรือไม่ใช้อารมณ์ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันก็ขึ้นอยู่กับปริมาณการแสดงออกของพ่อแม่และผู้ปกครองในแต่ละมิติที่แตกต่างกันออกไป

3. แนวคิดของ Sears (1969 อ้างถึงใน พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุญและคณะ, 2545)

การศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยทำการศึกษาคู่ ๆ เช่น พ่อแม่และลูก สามีและภรรยา โดยการศึกษาของ Sears เน้นความสัมพันธ์ระหว่างแม่และเด็ก พฤติกรรมที่สนใจในการศึกษาคือ พฤติกรรมการแสดงออก (Active Behavior) ซึ่ง Sears เรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่า เป็นพฤติกรรมปฏิริยาลูกโซ่ (Dyadic Interaction) โดยมีขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมดังนี้

1). พฤติกรรมจะเกิดขึ้นเป็นลักษณะลูกโซ่ คือ พฤติกรรมเกิดจากเหตุและผลที่ต่อเนื่องกันไป เป็นลักษณะคล้ายลูกโซ่

2). พฤติกรรมการตอบสนองในครั้งที่หนึ่ง จะกลายเป็นสิ่งเร้า ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมการตอบสนองในครั้งที่สองตามมา และพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ก็กลายเป็นสิ่งเร้า ที่จะทำให้เกิดการตอบสนองในครั้งที่สามต่อไป เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ เป็นปฏิริยาแบบลูกโซ่

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ มาจากข้อมูลทางการศึกษา เรื่อง การอบรมเลี้ยงดู (Child Rearing practice) ซึ่ง Sears เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงกระตุ้นหรือแรงขับพื้นฐาน 2 ชนิด คือ

1). แรงขับปฐมภูมิ (Primary Drive) เป็นแรงขับที่มีมาตั้งแต่กำเนิด (Innate Drive) เช่น ความหิว หรือความต้องการพื้นฐานทางร่างกายอื่น ๆ

2). แรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) เป็นแรงขับที่เกิดจากการเรียนรู้จากสังคม ได้รับอิทธิพลจากสังคม สิ่งแวดล้อม เช่น ความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง การยอมรับ การประสบความสำเร็จ

ซึ่ง Sears เชื่อว่า พฤติกรรมของเด็กเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัวของเด็กเอง นั่นหมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่อตัวเด็ก และการเรียนรู้ของเด็กจะเรียนรู้ พัฒนาและเป็นไปอย่างไรไม่มีที่สิ้นสุด ฉะนั้น วิธีการอบรมเลี้ยงดู ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กที่ปฏิบัติต่อตัวเด็กมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทั้งทางความคิดสติปัญญา สังคมและอารมณ์ของเด็ก โดยเมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น อิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวยังคงอยู่ แม้ว่าเด็กจะมีการเรียนรู้ มีประสบการณ์ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะแสดงออกผ่านทางพฤติกรรมของเด็ก และในที่นี้ หมายถึง ความมีวินัยในตนเองของเด็กด้วย

4. แนวคิดของ Baumrind (1971) และ Maccoby และ Martin (1983)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นที่รู้จักกันดี ถูกออกแบบครั้งแรกโดย Baumrind (1966) และได้รับความนิยมนำไปใช้กันเป็นอย่างมากในวงจรของพัฒนาการมนุษย์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรหลาย ๆ ตัว เช่น children's social competence และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีความหลากหลายแสดงให้เห็นจาก respective parents (Baumrind, 1971; Baumrind and Black, 1967)

จากงานวิจัยของ Baumrind ที่ผสมผสานระหว่างการสัมภาษณ์และการทดสอบมาตรฐาน โดยทำการการศึกษาติดตามภายในบ้านของเด็กจำนวน 103 คนจาก 95 ครอบครัว Baumrind ได้ประเมินระดับการทำงานของเด็กจำนวนดังกล่าวด้วยหลายมาตรวัด และทำการจับคู่เด็กกับการเลี้ยงดูของผู้ปกครองของพวกเขา ผลการวิจัยอธิบายถึงพฤติกรรมปกติของเด็กที่สัมพันธ์กับรูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง นอกจากนี้ มีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของเด็กและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำการศึกษาถึงทัศนคติของพ่อ แม่ที่ส่งผลต่อรูปแบบพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (Baumrind, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1980 อ้างถึงใน พรรณทิพย์ ศิริวรรณนุศย์, 2545)

จากการศึกษาเป็นระยะเวลายาวนานดังกล่าว Baumrind ได้สร้างแนวทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งทำการวิเคราะห์แบ่งองค์ประกอบพฤติกรรมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้เป็น 2 มิติ คือ

1). มิติควบคุมหรือเรียกร้องจากผู้ปกครอง (Demandingness) คือ ลักษณะที่ผู้ปกครองมีระดับการเรียกร้องเพื่อให้เด็กทำตามที่ตนเองคาดหวัง ตั้งมาตรฐาน หรือกำหนดไว้สูง เป็นลักษณะของการยึดผู้ปกครองเป็นศูนย์กลาง และแสดงออกให้เห็นซึ่งการควบคุมพฤติกรรมเด็กโดยผู้ปกครอง ผู้ปกครองของเด็กบางคนอาจตั้งความหวังและเรียกร้องให้เด็กทำตามในระดับสูง ในขณะที่ผู้ปกครองบางคนอาจไม่เรียกร้องพฤติกรรมใดจากเด็ก หรือคาดหวังเพียงเล็กน้อย

2). มิติการตอบสนองของผู้ปกครอง (Responsiveness) คือ ลักษณะที่ผู้ปกครองมีระดับของการตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก การให้การยอมรับ เข้าใจ เอาใจใส่ รวมทั้งการให้เด็กมีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด เสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนการตัดสินใจร่วมกันในครอบครัว

การศึกษาต่อมาในปี 1983 โดย Maccoby และ Martin (อ้างถึงใน วีรนุช วงศ์คงเดช, 2547) ทำการศึกษาตามแนวคิดของ Baumrind โดยนำมิติและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบไปแยกมิติเพิ่มอีกหนึ่งมิติ Maccoby และ Martin พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและลูก โดยมีการรับรู้ ตอบสนองระหว่างกัน โดยเด็กจะมีพัฒนาการในการรับรู้สูงขึ้นตามแนวคิดของพุทธิทางปัญญา ซึ่งเริ่มจากพัฒนาการในวัยทารก เด็กมีการรับรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เมื่อเด็กต้องการสิ่งใด ผู้ปกครองจะตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก พร้อมกับที่เด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมิติการตอบสนองของผู้ปกครอง (Responsiveness) เมื่อเด็กเติบโตขึ้น นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังต้องการเรียกร้องให้เด็กทำตามความคาดหวัง และความต้องการของผู้ปกครองเองด้วย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมิติควบคุมหรือเรียกร้องจากผู้ปกครอง (Demandingness)

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาจาก 2 มิติใหญ่ ตามแนวคิดของ Baumrind (1971) แล้ว Maccoby และ Martin (1983) จึงสรุปว่า การเลี้ยงดูของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของเด็ก เด็กอาจจะรับรู้การเลี้ยงดูของผู้ปกครองในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป แม้ผู้ปกครองจะเลี้ยงดูเด็กในลักษณะแบบเดียวกันก็ตาม และการรับรู้ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก (วีรนุช วงศ์คงเดช, 2547) จากนั้นจึงได้มีการแบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามมิติ 2 มิติใหญ่นี้เบื้องต้น ออกเป็น 4 รูปแบบ ซึ่งมีรูปแบบที่ 4 ที่เพิ่มมา ซึ่งเป็นการ

ผสมผสานระหว่าง การไม่สนใจ หรือการปฏิเสธเด็ก เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (indifferent or negligent or Uninvolved)

ตารางที่ 1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู จำแนกตามมิติ 2 มิติ แบ่งรูปแบบเป็น 4 รูปแบบ (วีรบุรุษ วงศ์คงเดช, 2547)

มิติควบคุมหรือเรียกร้อง มิติตอบสนอง	ควบคุมหรือเรียกร้อง (Controlling/Demandingness)	ไม่ควบคุมหรือเรียกร้อง (Uncontrolling/Undemandingness)
ยอมรับและตอบสนอง (Acceptance/Responsiveness)	แบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative)	แบบตามใจ (Permissive)
ปฏิเสธและไม่ตอบสนอง (Rejection/Unresponsiveness)	แบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian)	แบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Uninvolved/Neglectful)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองสนับสนุนให้ลูกได้มีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ โดยกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมให้เด็ก เรียกร้องให้เด็กเชื่อฟังโดยให้เหตุผล ถึงแม้จะมีการเรียกร้องสูงแต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำชี้แนะ ให้เหตุผลกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังความคิดเห็น และเหตุผลจากเด็ก และให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องภายในครอบครัว ผู้ปกครองแบบประชาธิปไตย (authoritative) มีลักษณะหนักแน่น จัดการข้อจำกัดอย่างชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ถึงแม้ว่าจะเข้มงวด แต่ไม่เหมือนกับผู้ปกครองแบบเผด็จการ เพราะผู้ปกครองแบบประชาธิปไตยจะอนุญาตให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และสนทนากับเด็ก ๆ โดยการอธิบายนี้จะให้ผลลัพธ์และสามารถพูดคุย เจรจา ต่อรองได้ในบางเหตุการณ์

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองควบคุมเด็กและมีความต้องการสูง ให้เด็กเชื่อฟังและทำตามความต้องการของตน โดยไม่อธิบายเหตุผล หากเด็กไม่ทำตามความต้องการของผู้ปกครอง เด็กก็จะถูกลงโทษ ผู้ปกครองมักจะทำตัวห่างเหิน ไม่แสดงความรักเท่าที่ควร และให้ความอบอุ่นแก่เด็กน้อย ผู้ปกครองแบบเผด็จการ (Authoritarian) มีลักษณะการควบคุมที่เข้มงวดมากเกินไป และเยือกเย็น เป็นคนที่ตรงไปตรงมาและให้

เด็กทำตามคำสั่งโดยไม่ต้องถาม ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กไม่ได้รับอนุญาตให้ถามคำถามหรือไม่เห็นด้วยกับ ผู้ปกครอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ ผู้ปกครองสนับสนุนและยอมรับในตัวเด็กมาก ปล่อยให้เด็กทำตามความต้องการของตนเองโดยไม่กำหนด ขอบเขต ผู้ปกครองให้เด็กตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง ให้การทะนุถนอม และไม่มีการเรียกร้องจากเด็ก ให้ ความอบอุ่น และควบคุมเด็กน้อย ผู้ปกครองแบบตามใจ (Permissive) มีลักษณะหันเข้าหาความสบาย ไม่ เข้มงวดใดใด และการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบไม่คงที่กับเด็ก เช่น ผู้ปกครองที่จำกัดเรื่องพฤติกรรมของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful Parenting Style) คือ ลักษณะการเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่สนใจจะตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก อีกทั้งไม่เรียกร้องในตัวเด็ก เฉยเมย และไม่สนใจใยดีในตัวเด็ก ผู้ปกครองแบบทอดทิ้ง มักจะปฏิเสธเด็กตั้งแต่ครั้งแรก หรือมักหมกมุ่น อยู่กับปัญหาของตนเองเพียงอย่างเดียวจนไม่มีเวลาใส่ใจดูแลเด็ก ผู้ปกครองมักปล่อยให้เด็กใช้ชีวิตด้วยตัว เด็กเอง เพิกเฉย ไม่สนใจในความเป็นไปของเด็ก ซึ่งส่งผลให้เด็กมีปัญหาพฤติกรรม หรือปัญหาทางสังคม ตามมา

ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเลี้ยงดู ตามแนวคิดของ Baumrind ซึ่งมีการศึกษา พัฒนาเพิ่มเติม โดย Maccoby และ Martin (1983) เนื่องจาก รูปแบบการอบรม เลี้ยงดูดังกล่าวสามารถอธิบายลักษณะการเลี้ยงดูได้ครอบคลุมและเหมาะสมกับเด็กในทุกวัย โดยเฉพาะ วัยรุ่นตอนต้น

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง

การมีวินัยในตนเอง และการมีวินัยในสังคมเป็นสิ่งสำคัญของการอยู่ในสังคมอย่างยิ่ง ซึ่งการมีวินัย ในตนเองนั้นถือเป็นการพัฒนาทางด้านจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพของเด็ก สู่วัยรุ่น ตลอดจนวัยผู้ใหญ่ และ ส่วนหนึ่งที่เป็นรากฐานของการมีจริยธรรมในด้านนี้ก็คือ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ สำคัญต่อการใช้ชีวิตของเด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตมาเป็นบุคคลที่ได้ชื่อว่า มีวินัยในตนเอง ทั้งนี้ได้มีผู้เชี่ยวชาญ ทางวิชาการ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับความมีวินัยหลายแหล่งได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากมาย โดย ผู้วิจัยได้สรุปหัวข้อที่สำคัญไว้ อันได้แก่ ความหมายของคำว่าวินัย ประเภทของวินัย วินัยในตนเอง ลักษณะ ของผู้ที่มีวินัย องค์ประกอบที่ทำให้เกิดวินัยในตนเอง การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ความสำคัญและ คุณค่าของการมีวินัยในตนเอง รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ความหมายของความมีวินัย

“ความมีวินัย” เป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพ ซึ่งมีแหล่งที่ให้ความหมายไว้หลายแหล่ง ดังเช่น พจนานุกรมอเล็กทรอนิกส์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมาย วินัย ว่าหมายถึงการอยู่ในกฎระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ ข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับคำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2522 อ้างถึงใน วสัน ปูนผล, 2542) ได้เสนอความหมายของ วินัย ว่า วินัยเป็นทั้งข้อบังคับหรือระเบียบที่ตราไว้ เพื่อควบคุม หมู่คณะให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และช่วยให้บุคคลประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม และสุโท เจริญสุข (2520 อ้างถึงใน วสัน ปูนผล, 2542) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัยคือ พฤติกรรมที่อยู่ในการควบคุมอันก่อให้เกิดผลดีและความก้าวหน้าทั้งมวล พฤติกรรมอันอยู่ในการควบคุมนี้ รวมถึงการควบคุมตนเองด้วย นอกจากนี้ โชติ บุญนิธิวินิช (2541 อ้างถึงใน วสัน ปูนผล, 2542) ได้กล่าวว่า วินัยเป็นระเบียบข้อบังคับที่วางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้บุคคลใช้ควบคุมความประพฤติของตนในการปฏิบัติตามแบบแผนข้อบังคับ เพื่อฝึกให้บุคคลอยู่ในความถูกต้อง มีเหตุผล ที่จะทำให้บุคคลเป็นคนดีเพื่อความสงบสุขในชีวิตตน และจิตตानันท์ ตีกุล (2545) ได้สรุปความหมายของวินัยเป็น 2 นัย กล่าวคือ นัยแรก หมายถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดต่างๆ สำหรับความหมายตามนัยที่สอง วินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ข้อกำหนดต่าง ๆ อีกทั้งผู้วิจัยในต่างประเทศ Crow และ Crow (1962 อ้างถึงใน รัชสิพร จันทร์กลม, 2547) ได้กล่าวว่า คำว่า “ความมีวินัย” ในปัจจุบัน หมายถึง การให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตน คือ ไม่ได้มุ่งเพียงให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่าง ๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีพัฒนาในการควบคุมตนเอง นอกจากนั้น ยังกล่าวต่อไปว่า ถ้าหากเราได้ให้เด็กมีอำนาจมีความรับผิดชอบแต่ด้วยต้น ๆ และแนะนำให้เขาได้ใช้อำนาจหรือเสรีภาพนั้นอย่างฉลาด จะช่วยให้เขาสามารถพัฒนาการควบคุมตนเองได้ดีกว่าการบังคับจากผู้อื่น

ประเภทของวินัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวินัย พบว่ามีผู้แบ่งประเภทของวินัยไว้ต่าง ๆ กัน ซึ่งโคทม อาริยา (2541 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ตีกุล, 2545) ได้จัดกลุ่มประเภทของวินัยเป็น 2 ประเภท คือ วินัยภายนอก และวินัยภายใน และยังได้แบ่งวินัยภายนอกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปัจเจกหรือวินัยในตนเอง และระดับสังคม ส่วน สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2515 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ตีกุล, 2545) ได้แบ่งวินัยเป็น 2 ประเภทเช่นเดียวกัน แต่ต่างกันคือ แบ่งเป็นวินัยในตนเอง และวินัยส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ

การแบ่งประเภทที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วินัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวินัยภายนอก เป็นวินัยที่เกิดจากสังคมภายนอกหรือผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย ในที่นี้ซึ่งได้จากการแบ่งประเภทจากงานวิจัยคือ วินัยทางสังคม วินัยโรงเรียน และวินัยในชั้นเรียน สามารถจัดอยู่ในประเภทของวินัยภายนอกได้ เนื่องจากเป็นวินัยที่มีผู้อื่นเป็นผู้ควบคุมให้เกิดวินัย ส่วนกลุ่มที่สองเป็นวินัยในตนเอง วินัยกลุ่มนี้เกิดจากบุคคลนั้นเองเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ จูงใจ หรือควบคุมให้เกิดวินัย ซึ่งตรงกับ สมควร อภัยพันธ์ (2507, อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) ได้แบ่งวินัยเป็น 2 ประเภทคือ วินัยในตนเอง ซึ่งหมายถึงกระบวนการหรือวิธีการควบคุมตนเอง โดยตนเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกที่ดีกว่า และวินัยทางสังคมหรือวินัยทางหมู่คณะ หมายถึงการใช้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ เพื่อเป็นเครื่องมือการรักษาระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุขในสังคม ซึ่งการมีวินัย 2 ประเภทนี้จะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนและการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมในสังคมมาแต่เยาว์วัย และมีพัฒนาการแนวประพฤตินี้จนกลายเป็นจิตสำนึกทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเอง เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิต นั้นเอง

ความหมายของผู้ที่มีวินัยในตนเอง

English และ English (1958 อ้างถึงใน รัชสิพร จันทรıklม, 2547) ได้ให้ความหมายว่า วินัยในตนเอง คือ การควบคุมหรือบังคับตนเองโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ และ Good (1959 อ้างถึงใน รัชสิพร จันทรıklม, 2547) ได้กล่าวถึง วินัยในตนเอง ว่าหมายถึงการบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก แต่หมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั้นเอง และเป็นอำนาจที่เกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่งซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้ นอกจากนี้ Sheviakov และ Friz (1955) และ Ausubel (1965) มีความเห็นตรงกันว่า ประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังในเด็กควรจะเป็นวินัยในตนเองที่มีรากฐานมาจากการควบคุมดูแลที่เหมาะสม

สำหรับการศึกษาในประเทศไทยได้ให้ความหมายของคำว่า "ความมีวินัยในตนเอง" ไว้มาก ตัวอย่างเช่น พรพิมล เพ็งสีทอง (2515 อ้างถึงใน อ้างถึงใน รัชสิพร จันทรıklม, 2547) ได้ให้ความหมายว่า ผู้มีวินัยในตนเอง หมายถึง ผู้ที่ควบคุมตนเองได้ ทั้งด้านอารมณ์และพฤติกรรม ผู้มีวินัยแห่งตนจะเป็นบุคคลที่รู้จักกาลเทศะ สนใจ และเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 อ้างถึงใน รัชสิพร จันทรıklม, 2547), วิภาหวัณ มูลสถาน (2523 อ้างถึงใน วสัน

ปุ่นผล, 2542) และ ชม ภูมิภาค (2525 อ้างถึงใน วสัน ปุ่นผล, 2542) ที่ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ซึ่งต้องเป็นสิ่งก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนและผู้อื่น รวมไปถึงควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม แม้จะมีสิ่งเร้าภายนอก เช่น บุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาก็ตาม ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรืออารมณ์ของตนที่มุ่งหวังไว้ อีกทั้งไม่ได้ปฏิบัติตามเพราะกลัวถูกลงโทษ ถูกตำหนิติเตียน หรือถูกด่า

ดังนั้นจากความหมายข้างต้น วสัน ปุ่นผล (2542) จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎ ระเบียบของสังคม และเกิดจากความรู้สึกมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ มิได้เกิดจากข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น แม้จะมีอุปสรรคก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

ลักษณะของผู้ที่มีวินัย

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ลักษณะของผู้ที่มีวินัย ตัวอย่างเช่น Baruch (1949) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองไว้ คือ เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม และมีความรับผิดชอบ และ Ausubel (1965) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะ คือ เป็นคนที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ ควบคุมอารมณ์ได้ และมีความอดทน นอกจากนี้ในประเทศไทย ได้มีผู้ให้ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิ (2526) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองว่า เป็นคนมีความสามารถควบคุมอารมณ์ มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎของสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสูง มีความสามารถในการระลอคความต้องการ สามารถคาดหวังผลกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลัง และมีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต และจากงานวิจัยของรังษิพร จันทรกุลม (2547) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีลักษณะมีวินัยในตนเอง คือ มีความรับผิดชอบต่อ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตรงต่อเวลา มีลักษณะความเป็นผู้นำ และมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวสัน ปุ่นผล (2542) ที่ได้ระบุคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองไว้ทั้งหมด 6 ด้านว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะเป็นคนตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อ มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือสังคม รู้จักการเคารพสิทธิของผู้อื่น และยอมรับการกระทำของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการกำหนดคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองของวสัน ปุ่นผล มาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดวินัยในตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์, 2531) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองไว้ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของ Mowrer ซึ่งว่าด้วยการกำเนิดของการควบคุมตนเองหรือความมีวินัยในตนเอง และทฤษฎีของ Peck และ Havighurst ซึ่งว่าด้วยพัฒนาการของแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเอง โดยยึดหลักของอีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (superego) เป็นหลัก ซึ่งมีหลักสำคัญต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ Mowrer

ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ Mowrer กล่าวว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาทั้งหลายเชื่อว่า จะต้องมียุทธศาสตร์มาตั้งแต่ระยะแรกเกิด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมา สิ่งสำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดามารดา ซึ่ง Mowrer ได้อธิบายว่าทารกหรือเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตน โดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น การเรียนรู้ของทารกหรือเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนอันได้แก่ ขั้นที่บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของทารกหรือเด็ก คือเป็นผู้ที่บำบัดความต้องการของเด็กทารก จนทารกรู้สึกสบาย พอใจ และมีความสุขนั้น เด็กจึงเกิดความรักและพอใจในบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูตน ซึ่ง Mowrer เชื่อว่าบุคคลเหล่านี้สำคัญต่อการเรียนรู้เริ่มแรกของทารกหรือเด็ก ส่วนอีกขั้นหนึ่งคือ ความรักและความผูกพันของเด็กนำไปสู่การปฏิบัติตามค่านิยมสั่งสอนหรือการเลียนแบบผู้ที่ตนรักและพอใจ Mowrer เชื่อว่าเป็นลักษณะที่บรรลุนิติภาวะทางจิตของบุคคลนั้น ส่วนผู้ที่ขาดวินัยหรือขาดการควบคุมตนเองก็เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารก จึงกลายเป็นผู้ที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ที่กระทำผิดกฎเกณฑ์ และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองของ Peck and Havighurst

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (superego) ในระดับที่ไม่เท่ากันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยศึกษาที่ทำให้เราทราบถึงผลที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในแต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากันซึ่งจะส่งผลไปยังความมีวินัยในตนเอง หรือการควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้ที่ต่างระดับกัน ทั้งสองจึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ พวกปราศจากจริยธรรม (Amoral person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้ที่น้อยมาก โดยบุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่นึกตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว และจะกระทำการต่าง ๆ โดย

ไม่ได้ตรงรอก บุคคลประเภทนี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเองและเป็นผู้ที่ขาดหรือมีวินัยในตนเอง น้อยมาก ประเภทที่สองคือ พวกเขาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ น้อย แต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโก้มากขึ้น บุคคลประเภทนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และการกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตนเอง เป็นคนที่ไม่จริงจัง จะยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้ที่มีอำนาจถ้า จะทำให้เขาได้รับผลที่เขาต้องการได้ เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองน้อย ส่วนประเภทที่สามคือ พวกคล้อยตาม (Conforming Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโก้ น้อยเหมือนสองประเภทแรก แต่มีพลัง ควบคุมของซูเปอร์อีโก้มากกว่า คนพวกนี้จะยึดระดับของพวกพ้องเป็นหลัก อยู่ภายใต้การควบคุมของ สังคมและกลุ่ม เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ไม่แน่นอน ประเภทที่สี่เป็นพวกตั้งใจจริงแต่ขาด เหตุผล (Irrational Conscientious Person) บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโก้ในระดับปานกลาง แต่มีพลัง ควบคุมของซูเปอร์อีโก้มากจนเป็นผู้ที่ยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของ ตนเอง และจะเป็นผู้ที่ทำตามกฎหมายอย่างยึดมั่นและศรัทธาเป็นผู้ที่ถูกควบคุมโดยค่านิยมและปทัสถาน ของสังคมเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์เพราะขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล และ ประเภทสุดท้ายคือ พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) คือบุคคลที่มีพลังการ ควบคุมของอีโก้ อย่างมากและมีพลังการควบคุมซูเปอร์อีโก้ อย่างมากด้วย จนเกิดสมดุลระหว่างการ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผลโดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้ ความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผลมิได้ตกอยู่ในอิทธิพลของกลุ่มในสังคม เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง สูงมาก

นอกจากนี้ซิดดิกมิลล์ สังข์ทอง (2536) ยังได้รวบรวมเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ แล้วสรุปได้ว่าวินัยใน ตนเองของแต่ละคนนั้นจะแตกต่างกันน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ พื้นฐานด้านครอบครัว และ ปัจจัยเกี่ยวกับเด็กโดยปัจจัยด้านพื้นฐานครอบครัวนั้นสามารถแยกออกเป็น ด้านตัวแบบที่เด็กจะเลียนแบบ ลักษณะวินัยในตนเองจากบิดามารดา โดยเฉพาะบิดามารดามีอิทธิพลต่อบุตรในฐานะเป็นตัวอย่างให้เด็ก เลียนแบบ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการฝึกวินัยในตนเอง ทำให้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเอง ของวัยรุ่นได้แก่ วินัยในตนเองของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อในอัตลิติตและปรลิติต ระดับ การศึกษาของบิดาและมารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพศ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ การอบรมเลี้ยงดู เป็นการให้ความรู้ ประสบการณ์ เป็นการวางแผนการอยู่ในสังคมให้กับเด็ก โดยมีวิธีการ อบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกวินัยในตนเองที่สำคัญคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุน แบบใช้ เหตุผล แบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ของครอบครัว บิดามารดาจะต้องเข้าใจ

และนำมาปฏิบัติอย่างถูกวิธี ดังนั้นเทคนิคในการสร้างวินัยในตนเองให้บุตรนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นสำคัญ

การที่บุคคลจะมีวินัยในตนเองได้นั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของครอบครัวเป็นสำคัญ โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้วางรากฐานทางสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตร โดยเฉพาะวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีผลต่อความมีวินัยในตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการให้ความรู้ ประสบการณ์ เป็นการวางแผนการอยู่ในสังคมกับเด็ก ทั้งนี้ โดยเฉพาะบ้านเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและความต้องการที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับผู้อื่น ซึ่ง Wright (1981 อ้างถึงใน ชิดกมล สังข์ทอง, 2536) ได้ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดูว่าหมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อเด็กใน 4 ด้าน คือ การควบคุม การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อพัฒนาการของเด็กในหลาย ๆ ด้าน บุคลิกภาพโดยส่วนรวมของคนเรานั้น ส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูทางบ้านรวมกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คนเราได้รับตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก และเมื่อเจริญวัยขึ้นบุคคลผู้นั้นจะมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ประสบการณ์เหล่านั้นไม่ได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปจนถึงประสบการณ์เดิมอันเป็นรากฐานที่สะสมมาตั้งแต่ครั้งเยาว์วัย (ละม้ายเมศ, 2510 อ้างถึงใน ชิดกมล สังข์ทอง, 2536) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Baumrind (1973 อ้างถึงใน ชิดกมล สังข์ทอง, 2536) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ควบคุมและเข้มงวดและควบคุมโดยการลงโทษ การควบคุมของพ่อแม่ไม่ได้วัดจากทัศนคติจากการลงโทษที่จำกัดหรือก้าวร้าว แต่วัดจากวินัยที่เข้มงวดโดยดูจากกิจกรรมของเด็กที่อยู่ในกฎข้อบังคับอย่างสม่ำเสมอ และความรู้สึกลึกซึ้งของเด็กที่ถูกควบคุมพฤติกรรม

การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

ในสังคมใดก็ตามที่มีผู้มีวินัยในตนเองสูงเป็นจำนวนมาก สังคมนั้นก็ย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการปลูกฝังและพัฒนาความมีวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการสร้างผู้ที่มีจริยธรรม ซึ่งจะมีส่วนเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กในวัยทารก และให้แรงจูงใจทางจริยธรรมแก่เด็กที่โตแล้ว การพัฒนาความมีวินัยในตนเองจะต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเด็ก และต้องใช้วิธีการกระตุ้นหรือพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กอย่างเหมาะสมด้วย

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์, 2531) ได้กล่าวถึงสถาบันหรือบุคคลที่มีส่วนพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนไทยคือ บิดามารดา หรือสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นแหล่งแรก

ที่ทำหน้าที่ปลูกฝัง และถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งเรื่องระเบียบวินัยแก่สมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกในครอบครัวก็มีส่วนต่อการมีระเบียบวินัยของเด็กเพราะเด็กจะเรียนรู้ เจตคติจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบมากกว่า อีกทั้งเพื่อน ๆ ของเด็กก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่าจริยธรรมด้านต่าง ๆ เช่นกัน พระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นนั้นก็มียุทธิพลต่อการปลูกฝังจริยธรรมด้านต่าง ๆ แก่เด็กในท้องถิ่นนั้นด้วย นอกจากนี้ สื่อสารมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันก็มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังที่สำคัญ สุดท้ายคือ โรงเรียนหรือสถานศึกษา ช่วยในเรื่องการเป็นตัวอย่างอันดีงามของครูอาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร ก็มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและการสร้างเสริมจริยธรรมที่ดีโดยเฉพาะด้านความมีวินัยในตนเอง โดยสอดคล้องกับ สุพัทธา สุภาพ (2529 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์, 2531) ได้อธิบายว่าสถาบันที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาจริยธรรมแก่เด็ก หรือความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กมากที่สุดและเป็นแห่งแรกคือ ครอบครัว บิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญ เพราะมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งและมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของเด็กมาก ต่อมาก็คือ กลุ่มเพื่อนและโรงเรียน รวมทั้งสังคมของตัวเด็กเองด้วย

และผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศ Robert J. Havighurst and Bernice L. Neugarten (1962 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์, 2531) ก็ได้กล่าวว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างบุคลิกภาพของเด็กที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าโดยเฉพาะการเตรียมตัวเด็กให้ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจะปลูกฝัง หรือสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กนั้นไม่ใช่หน้าที่หรือความรับผิดชอบของใครคนหนึ่ง แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือและรับผิดชอบจากหลายฝ่ายด้วยกันเพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองมากขึ้น

ความสำคัญ และคุณค่าของการมีวินัยในตนเอง

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยในตนเองไว้ดังนี้ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2541 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ตีกุล, 2545) กล่าวว่า การมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดเมื่อบุคคลนั้นสามารถควบคุมความประพฤติ ความคิด กาย วาจา และใจ ของตัวเองได้ดีแล้ว จะถือว่าเป็นบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ซึ่งวินัยในตนเองนี้สามารถสร้างให้บุคคลมีวินัยในระดับชาติได้ อีกทั้ง จรัญ ทองเกษม (2526 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ตีกุล, 2545) กล่าวว่า วินัยแห่งตนเป็นเอกลักษณ์สำคัญของผู้มีวุฒิภาวะทางจิต มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคล และยังใช้เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของคนได้อย่างดีเยี่ยม และ จิตตานันท์ ตีกุล (2545) สรุปความสำคัญของวินัยในตนเองไว้ว่า เป็นสิ่งที่ควรจะมีใน

ตัวเด็ก ควรพัฒนา คงอยู่และติดตัวไปตลอดชีวิต เพราะวินัยเป็นเครื่องกำหนดทิศทางให้กับสมาชิกในสังคมใช้ยึดถือ และประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม หากปราศจากวินัยแล้ว การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็จะวุ่นวายสับสน นอกจากนี้ ประติพันธ์ อุปรมัย (2518 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) ได้อธิบายถึงคุณค่าของวินัยว่า ช่วยให้กลุ่มคนหรือสังคมต่าง ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กลุ่มสังคมใดที่มีสมาชิกที่มีวินัยในตนเองมาก วินัยทางสังคมก็อาจไม่ต้องสร้างขึ้นมากนัก เพราะทุกคนจะมีความรับผิดชอบสูงและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ไม่เบียดเบียนกัน เจริญก้าวหน้าไปด้วยดี สอดคล้องกับ นวลศิริ เปาโลहितล้าคณะ (2520 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) ได้อธิบายไว้ว่า จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายนั้นไม่ใช่การควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เปลี่ยนไปตามแนวคิดของผู้ใหญ่ แต่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงคือ เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะทำสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์แก่สังคมมิใช่สิ่งแวดล้อม หรือจากการบังคับ ยังมี สุชาและสุรางค์ จันทร์เอม (2521 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวินัยในตนเองไว้ อันได้แก่ ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมมีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดในหมู่คณะ ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของตนเอง ช่วยให้ครูและเด็กประสบผลสำเร็จในการเรียน และช่วยส่งเสริมหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมถึง Lester D. Crow and Alice Crow (1962 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) อธิบายไว้ว่า การสร้างวินัยในตนเองจะเป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตตามวิธีวัฒนธรรมสังคมของเขา เพื่อให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นด้วย การสร้างความมีวินัยในตนเอง จะช่วยให้เขาได้กระทำการที่สังคมยอมรับ เพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งจะเป็นสิ่งที่เขาพอใจด้วยเช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองนั้น ได้มีการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับในประเทศ บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียน โดยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบ

เข้มงวดกวัดขัน และแบบปล่อยปละละเลย นักเรียนหญิงมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวาห์วัน มูลสถาน (2523) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .2604$) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ($r = .2633$) และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวัดขันและแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อการพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และ สุনারี เตชะโชควิวัฒน์ (2527 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ติกุล, 2545) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูกับวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .4133$) และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเด็กไทย โดยได้ศึกษาร่วมกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูด้วย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนรัฐบาลและนิตยเทศชายและเทศหญิง จำนวน 1,400 คน ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์กับระดับจริยธรรมอย่างเชื่อมั่นได้ และผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมากและให้เหตุผลมาก จะมีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตและควบคุมน้อยนั้น ไม่ปรากฏว่ามีจริยธรรมต่างกับแบบลงโทษทางจิตและควบคุมน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกเหนือจากนี้ยังมีงานวิจัยอื่นที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยโดยตรง แต่งานวิจัยเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสนับสนุนการวิจัยดังกล่าว ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

จากงานวิจัยของชัยณรงค์ หลายสุทธิสาร (2531 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ติกุล, 2545) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง สภาพปัญหาส่วนตัว และสภาพแวดล้อมทางบ้านกับความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบผลการวิจัยว่า จากการหาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปร ตัวแปรทำนายความมีวินัยในตนเองมีทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ เพศ คะแนนเฉลี่ยสะสม ปัญหาด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดกมล สังข์ทอง (2535) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

และพบว่า ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายวินัยในตนเองของวัยรุ่นได้ดีที่สุดมี 4 ตัวแปร คือ วินัยในตนเองของบิดา มารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู และระดับการศึกษาของบิดา นอกจากนี้ งานวิจัยของวาริ นทร์ ม่วงสุวรรณ (2527 อ้างถึงใน กนิษฐา โทเทศะวัฒน์, 2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบควบคุมกับการเชื่อเพื่อ และวินัยทางสังคม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือ นักเรียนชั้น ปกศ. ปีที่ 1 พบว่า วัยรุ่นที่รายงานว่าถูกเลี้ยงดูแบบรักมาก มีวินัยมากกว่าวัยรุ่นที่ ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย วัยรุ่นที่รายงานว่า ตนถูกควบคุมน้อยมีวินัยทางสังคมมากกว่าผู้ที่รายงานว่า ควบคุมมาก และวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมากแต่ถูกควบคุมน้อยมีวินัยในทางสังคมมากที่สุด

สำหรับต่างประเทศนั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเอง ดังเช่น Jersild (1968 อ้างถึงใน รัชสิพร จันทกรลม, 2547) กล่าวว่า บิดามารดาเป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้าง วินัยให้กับเด็ก เขากล่าวว่าบิดามารดาจะต้องไม่ตามใจเด็ก การพัฒนาความรู้สึกผิดชอบ ซึ่งเป็นหนทางให้บุคคล เกิดการควบคุมตนเองจากภายใน (Inner control) หรือเกิดวินัยในตนเอง เป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป ต้องอาศัยการแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้อื่นตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mussen (1969 อ้างถึงใน บันชิตา ศักดิ์อุดม, 2523) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกวินัยว่า ถ้าต้องการให้ฝึกวินัย ได้ผลตามต้องการ พ่อแม่ควรจะใช้วินัยซึ่งมีเป้าหมายระยะยาว โดยมุ่งเน้นให้เด็กยอมรับค่านิยมต่าง ๆ เข้า ไปเป็นส่วนหนึ่งในจิตใจของเด็กด้วยการให้เหตุผล ให้ความรักแก่เด็ก เนื่องจากการฝึกวินัยเป็นการฝึกให้ เด็กแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีได้ แต่ถ้าพ่อแม่ควบคุมมากเกินไปจะมีผลทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น ขาด ความสามารถในการปกครองตนเอง และไม่เชื่อถือตนเอง แต่มีโอกาสจะรับค่านิยมและคุณธรรมจากพ่อแม่ ได้มากกว่าลูกที่พ่อแม่ตามใจ

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัย สำคัญที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐาน

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองสูงกว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative)
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian)
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive)
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful)

ตัวแปรตาม คือ ความมีวินัยในตนเอง

คำจำกัดความในการวิจัย

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting Style) หมายถึง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรับรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็ก โดยแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ตามแบบสำรวจของผู้วิจัยที่พัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของวีรบุรุษ วงศ์คงเดช (2547) ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์และคณะ (2545) ซึ่งได้พัฒนาตามแนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Diana Baumrind คือ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนให้ลูกได้มีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ โดยกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมให้เด็ก เรียกร้องให้เด็กเชื่อฟังโดยให้เหตุผล ถึงแม้จะมีการเรียกร้องสูงแต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรัก ความ

อบอุ่น ให้คำชี้แนะ ให้เหตุผลกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังความคิดเห็นและเหตุผลจากเด็ก และให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องภายในครอบครัว

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ควบคุมเด็ก และมีความต้องการสูง ให้เด็กเชื่อฟังและทำตามความต้องการของตนโดยไม่อธิบายเหตุผล หากเด็กไม่ทำตามความต้องการของพ่อแม่ เด็กก็จะถูกลงโทษ พ่อแม่มักจะทำตัวห่างเหิน ไม่แสดงความรักเท่าที่ควร และให้ความอบอุ่นแก่เด็กน้อย

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่สนับสนุนและยอมรับในตัวเด็กมาก ปล่อยให้เด็กทำตามความต้องการของตนเองโดยไม่กำหนดขอบเขต พ่อแม่ให้เด็กตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง ให้การทะนุถนอม และไม่มีการเรียกร้องจากเด็ก ให้ความอบอุ่นและควบคุมเด็กน้อย

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful Parenting Style) คือ ลักษณะการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่สนใจจะตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก อีกทั้งไม่เรียกร้องในตัวเด็ก เฉยเมย และไม่สนใจใยดีในตัวเด็ก

2. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎ ระเบียบของสังคม และเกิดความรู้สึกมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ มิได้เกิดจากข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น แม้จะมีอุปสรรค ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ตามแบบสำรวจของผู้วิจัยที่พัฒนามาจากแบบสำรวจความมีวินัยในตนเองของวสัน ปูนผล (2542) ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 การตรงต่อเวลา หมายถึง การที่บุคคลทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตรงเวลาหรือสำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้

2.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การที่บุคคลประพฤติตนอย่างเหมาะสมและตรงกับความเป็นจริง ประพฤติ ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงถึงความเอาใจใส่ต่องานของตนเองและที่ได้รับมอบหมาย พยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดผลสำเร็จด้วยดี

2.4 ความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือสังคม หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ ปฏิบัติ โดยไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับของโรงเรียนหรือสังคมโดยทั่วไป รวมทั้งประพฤติ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของโรงเรียน หรือสังคม

2.5 การเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ให้เกียรติ และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ก้าวร้าวหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2.6 การยอมรับการกระทำของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้และยอมรับในการกระทำของตนเองทั้งในสิ่งที่ดีและไม่ดี และเต็มใจที่จะแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กับความมีวินัยในตนเอง
2. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวางแผน ปลูกฝัง กระตุ้น และส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวได้

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกกลุ่มหลายขั้นตอน (Multi stages sampling) ดังนี้
ขั้นที่ 1 การเลือกพื้นที่และโรงเรียน

ผู้วิจัยสุ่มเลือกโรงเรียนจากเขตการปกครองในกรุงเทพมหานครมา 2 เขต และเลือกโรงเรียนสหศึกษาในแต่ละเขตมา 1 โรงเรียน โดยโรงเรียนที่คัดเลือกมานั้นเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และเป็นโรงเรียนที่มีงานบริการแนะแนวแก่นักเรียนด้วย ผลการคัดเลือก ดังนี้ เขตสวนหลวง ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และเขตดินแดง ได้แก่ โรงเรียนกุญแจรัตนารามวิทยาคม

ขั้นที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3 โดยเลือกระดับชั้นละไม่น้อยกว่า 120 คน ซึ่งเป็นจำนวนทั้งสิ้น 360 คน เมื่อนำมาคัดแยกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีจำนวน 347 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกตามเพศ และระดับชั้น

เพศ	ระดับชั้น		รวม
	ม.1	ม.3	
ชาย	66	80	146
หญิง	100	101	201
รวม	166	181	347

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อกระทงในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาหาคะแนนรวมของแต่ละรูปแบบและนำคะแนนรวมนั้นมาหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของแต่ละรูปแบบ
2. นำคะแนนรวมของแต่ละรูปแบบมาคำนวณเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) จากคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ตามข้อ 1 (ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะมีคะแนนมาตรฐาน (Z-score) ของแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอยู่ 4 ค่า)
3. นำคะแนนมาตรฐาน (Z-score) แต่ละรูปแบบมาลบด้วยรูปแบบที่เหลืออีก 3 รูปแบบ เพื่อจัดกลุ่มตัวอย่างเข้ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แท้จริงของตนเอง
4. นักเรียนจะถูกจัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใด ต้องมีคะแนนมาตรฐาน (Z-score) ของรูปแบบนั้นสูงกว่าอีก 3 รูปแบบอย่างน้อยครั้งหนึ่งของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการคำนวณข้างต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 347 คน มีจำนวนเพียง 239 คน ที่สามารถจำแนกได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูตามรูปแบบของ Diana Baumrind ทั้ง 4 รูปแบบ ส่วนที่เหลืออีก 108 คน ไม่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีจำนวนทั้งสิ้น 239 แบ่งเป็นชาย 100 คน หญิง 139 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 93 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน ตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับชั้น และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู	รวม	%	ม.1				ม.3			
			ชาย	%	หญิง	%	ชาย	%	หญิง	%
แบบเอาใจใส่หรือ ประชาธิปไตย	90	37.7	10	10.8	24	25.8	21	14.4	35	24.0
แบบควบคุมหรือ เผด็จการ	48	20.1	9	9.7	21	22.6	10	6.8	8	5.5
แบบตามใจ	49	20.5	7	7.5	10	10.8	14	9.6	18	12.3
แบบทอดทิ้งหรือ ปล่อยปละละเลย	52	21.8	6	6.5	6	6.5	23	15.8	17	11.6
รวม	239	100.0	32	34.5	61	65.7	68	46.6	78	53.4

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสอบถามข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน สถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) สถานภาพของครอบครัว บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย จำนวนพี่น้อง และลำดับการเกิด

ตอนที่ 2 แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ตอนที่ 3 แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Parenting Style Rating Scale) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้พัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของวีรบุรุษ วงศ์คงเดช (2547) ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์และคณะ (2545) ที่ได้พัฒนาตามแนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Diana Baumrind โดยแบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative Parenting Style)
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian Parenting Style)
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style)
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful Parenting Style)

ลักษณะของแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นแบบสำรวจที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) โดยใช้วิธีประเมินค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ จาก 1 ถึง 5 คือ ไม่ตรงเลย ไม่ค่อยตรง ตรงและไม่ตรงพอ ๆ กัน ค่อนข้างตรง และตรงมาก ตามลำดับ โดยผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว โครงสร้างของแบบสำรวจประกอบด้วยข้อกระทงของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ รวม 59 ข้อ โดยแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู จะประกอบด้วยลักษณะคำสำคัญ (Key Word) 8 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative Parenting Style)
จำนวน 14 ข้อ
 - 1.1. เรียกร้องพฤติกรรมที่เหมาะสม (Demands)
 - 1.2. กำหนด กฎ ระเบียบ และวินัย (Rules, Regulations, Discipline)
 - 1.3. กระตุ้นให้ปฏิบัติตามกฎ (Rule Enforcement)
 - 1.4. อบอุ่น รักสนับสนุน (Warmth, affection, support)
 - 1.5. มีการสื่อสารสองทางที่ชัดเจน (Bi-directional and clear communication)
 - 1.6. ส่งเสริมให้เป็นตัวของตัวเองและพึ่งตนเอง (Encouraging independence and individual)
 - 1.7. เคารพในสิทธิทั้งของผู้ปกครอง และเด็ก (Right of both parents and child)

- 1.8. ให้รางวัลมากกว่าลงโทษ (Reward > punishment)
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian Parenting Style)
จำนวน 17 ข้อ
 - 2.1. เรียกร้องมาก (Strong demand)
 - 2.2. ตั้งมาตรฐานชัดเจน (Absolute sets of standards)
 - 2.3. ให้ความสำคัญต่อการเชื่อฟัง (Value of obedience)
 - 2.4. ให้ความอบอุ่นน้อย (Less nurturance)
 - 2.5. ไม่สนับสนุนการสื่อสารสองทาง (Discouraging Bi-directional)
 - 2.6. จำกัดอิสระ และความเป็นตัวเองของเด็ก (Suppressing child independence and individuality)
 - 2.7. อคติตามความต้องการของผู้ปกครอง (Biased in favor of parental needs)
 - 2.8. ข่มขู่ และลงโทษ (Threat and punishment)
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style)
จำนวน 13 ข้อ
 - 3.1. หลีกเลี่ยงการเรียกร้อง (Avoid making demands)
 - 3.2. มีข้อกำหนดและกฎเกณฑ์น้อย (Few rules, limits)
 - 3.3. อดทนและยอมรับพฤติกรรมไม่เป็นไปตามวัย ไม่ขัดใจ (Tolerate and accepting immature behavior without parental restraint)
 - 3.4. ให้ความอบอุ่นพอประมาณและเกี่ยวข้องน้อย (Moderate nurturance, less involved)
 - 3.5. เด็กมีบทบาทการสื่อสารมากกว่าผู้ปกครอง (Child dominated communication)
 - 3.6. ยอมรับการตัดสินใจที่ปราศจากความรับผิดชอบ และไม่มีวุฒิภาวะของเด็ก (Allow immature and irresponsible decision making)
 - 3.7. ลำเอียง เข้าข้างเด็ก (Biased in favor of child needs)
 - 3.8. ลงโทษน้อย (Little punishment)

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful Parenting Style)
 - จำนวน 15 ข้อ
 - 4.1. ไม่เรียกร้อง (Undemanding)
 - 4.2. ไม่มีกฎเกณฑ์ และไม่ใส่ใจ (No rules, ignoring)
 - 4.3. ทอดทิ้ง ปฏิบัติไม่ดี (Neglect, maltreatment)
 - 4.4. ห่างเหินทางอารมณ์ (Emotionally detached)
 - 4.5. มีการสื่อสารน้อย (Infrequent communication)
 - 4.6. ให้เด็กมีอิสระโดยไม่มีการสนับสนุนจากผู้ปกครอง (Allow child independence without parental support)
 - 4.7. ความต้องการของผู้ปกครองเป็นใหญ่ (Biased in favor of parental needs)
 - 4.8. ทำร้ายร่างกาย และ/หรือ จิตใจ (Physical and/or psychological abuse)

วิธีการตอบแบบสำรวจ

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับการกระทำของผู้ตอบเพียงไร แล้วขีดเครื่องหมาย (X) ทับตัวเลขที่เหมาะสม

หากตรงมากสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 5
หากตรงสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 4
หากตรงและไม่ตรงพอ ๆ กันสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 3
หากไม่ค่อยตรงสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 2
หากไม่ตรงเลยสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 1

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบในข้อกระทงของแบบวัดชุดนี้ คือ 1 (ไม่ตรงเลย) ถึง 5 (ตรงมาก) การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อกระทงในแบบสำรวจซึ่งจะมีลักษณะข้อกระทงทางบวก โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงเกณฑ์ให้คะแนนการจัดอันดับของแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

คำตอบ	คะแนน (ข้อกระทงทางบวก)
ไม่ตรงเลย	1
ไม่ค่อยตรง	2
ตรงและไม่ตรงพอ ๆ กัน	3
ตรง	4
ตรงมาก	5

วิธีการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีวิธีการจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ตอบตามวิธีการของวีรนุช วงศ์คงเดช (2547) ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์และคณะ (2545) ซึ่งมีการคำนวณตามขั้นตอนดังนี้

- นำข้อกระทงในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาหาคะแนนรวมของแต่ละรูปแบบและนำคะแนนรวมนั้นมาหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของแต่ละรูปแบบ
- นำคะแนนรวมของแต่ละรูปแบบมาคำนวณเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) จากคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ตามข้อ 1 (ดังนั้นในกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะมีคะแนนมาตรฐาน (Z-score) ของแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอยู่ 4 ค่า)
- นำคะแนนมาตรฐาน (Z-score) แต่ละรูปแบบมาลบด้วยรูปแบบที่เหลืออีก 3 รูปแบบ เพื่อจัดกลุ่มตัวอย่างเข้ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แท้จริงของตนเอง
- นักเรียนจะถูกจัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบที่เด่นชัด ต้องมีคะแนนมาตรฐาน (Z-score) ของรูปแบบนั้น ๆ สูงกว่าอีก 3 รูปแบบอย่างน้อยครั้งหนึ่งของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพัฒนาการแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้วิจัย

ผู้วิจัยศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของวีรนุช วงศ์คงเดช (2547) ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์และคณะ (2545) ที่ได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Diana Baumrind สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารข้อมูลของ Diana Baumrind และแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของวีรบุรุษ วงศ์คงเดช (2547)
2. นำแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้งหมด 67 ข้อกระทง ของวีรบุรุษ วงศ์คงเดช (2547) ไปทดลองใช้ โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ จำนวน 102 คน
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกรายข้อ โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Corrected Item-total Correlation: CITC) โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกข้อความที่มีค่า r สูงกว่า .16 และพิจารณาค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มอิสระโดยใช้กลุ่มคะแนนสูง และกลุ่มคะแนนต่ำร้อยละ 27 คัดเลือกข้อกระทงที่มีอำนาจจำแนกสูง หรือมีค่าที่มากกว่า 1.61 ขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญ .05 การพิจารณาคัดเลือกรายข้อในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาจากรองศาสตราจารย์ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร และรองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมพัฒนาการแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู หลังการคัดเลือกคงเหลือข้อกระทงทั้งสิ้น 59 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การประเมินค่าความตรง (Validity)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสำรวจกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการจำนวน 102 คน มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกหรือค่าที (t-test) มากกว่า 1.61 ขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีข้อกระทงผ่านเกณฑ์จำนวน 65 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 ข้อ จากนั้นจึงนำมาตรวจสอบความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) จากการคำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือในแต่ละด้านตามคำสำคัญ 8 ประการ (Corrected Item-total Correlation: CITC) พบว่า ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย มีค่า r อยู่ระหว่าง .18 ถึง .78 ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ มีค่า r อยู่ระหว่าง .19 ถึง .66 ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ มีค่า r อยู่ระหว่าง .21 ถึง .50 ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย มีค่า

r อยู่ระหว่าง .22 ถึง .72 โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อกระทงที่มีค่า r สูงกว่า .16 โดยมีข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 59 ข้อ

2. การประเมินค่าความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยได้ประเมินค่าความเที่ยงของแบบสำรวจโดยวิธีประเมินค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) จากสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) ได้ค่าความเที่ยงในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอยู่ระหว่าง .70 ถึง .88 รายละเอียดค่าอัลฟาเปรียบเทียบกับแบบวัดฉบับของวีรนุช วงศ์คงเดช (2547) ดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา แต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เปรียบเทียบระหว่างฉบับของวีรนุช วงศ์คงเดช (2547) และฉบับของผู้วิจัย

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ค่า alpha ฉบับของวีรนุช วงศ์คงเดช (67 ข้อ)		ค่า alpha ฉบับของผู้วิจัย (59 ข้อ)	
	จำนวนข้อ	n = 134	จำนวนข้อ	n = 102
1. แบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย	17	.82	14	.87
2. แบบควบคุมหรือเผด็จการ	17	.92	17	.88
3. แบบตามใจ	16	.76	13	.70
4. แบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย	17	.87	15	.86

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสำรวจความมีวินัยในตนเองของวสัน ปูนผล (2542)

ลักษณะของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเองเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) โดยใช้วิธีประเมินค่าแบบจัดอันดับ (rating scale) 5 ระดับ จาก 1 ถึง 5 คือ ไม่เคยทำเลย แทบจะไม่เคยทำ ทำเป็นบางครั้ง ทำบ่อยครั้ง และทำเป็นประจำ ตามลำดับ โดยผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อกระทงของความมีวินัยในตนเองทั้ง 6 ด้าน รวม 83 ข้อ

1. การตรงต่อเวลา หมายถึง การที่บุคคลทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตรงเวลาหรือสำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยข้อกระทง 14 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1, 12, 21, 22, 29, 47, 48, 65, 70, 71, 73, 80, 81 และ 82

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การที่บุคคลประพฤติตนอย่างเหมาะสมและตรงกับความเป็นจริง ประพฤติ ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4, 14, 26, 32, 41, 42, 50, 66, 67 และ 83

3. ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงถึงความเอาใจใส่ต่องานของตนเองและที่ได้รับมอบหมาย พยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดผลสำเร็จด้วยดี ประกอบด้วยข้อกระทง 14 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 7, 8, 18, 28, 36, 46, 52, 55, 56, 57, 60, 61, 69 และ 74

4. ความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือสังคม หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ ปฏิบัติ โดยไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของโรงเรียนหรือสังคมโดยทั่วไป รวมทั้งประพฤติ ปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของโรงเรียน หรือสังคม ประกอบด้วยข้อกระทง 18 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 5, 6, 15, 16, 17, 27, 33, 34, 35, 43, 44, 45, 51, 54, 59, 68, 76 และ 78

5. การเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ให้เกียรติ และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ก้าวก่ายหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 9, 10, 11, 19, 20, 37, 38, 53, 58 และ 72

6. การยอมรับการกระทำของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้และยอมรับในการกระทำของตนเองทั้งในสิ่งที่ดีและไม่ดี และเต็มใจที่จะแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดี ประกอบด้วยข้อกระทง 17 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 2, 3, 13, 23, 24, 25, 30, 31, 39, 40, 49, 62, 63, 64, 74, 75 และ 77

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับกรกระทำของผู้ตอบเพียงไร แล้วขีดเครื่องหมาย (X) ทับตัวเลขที่เหมาะสม

หากทำเป็นประจำสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 5
หากทำบ่อยครั้งสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 4
หากทำเป็นบางครั้งสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 3
หากแทบจะไม่เคยทำสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 2
หากไม่เคยทำเลยสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 1

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบในข้อกระทงของแบบสอบถามชุดนี้ คือ 1 (ไม่เคยทำเลย) ถึง 5 (ทำเป็นประจำ) การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อกระทงในแบบสอบถามจะมี 2 ลักษณะ คือ ข้อกระทงทางบวก และข้อกระทงทางลบ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงเกณฑ์ให้คะแนนการจัดอันดับของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

คำตอบ	คะแนน (ข้อกระทงทางบวก)	คะแนน (ข้อกระทงทางลบ)
ไม่เคยทำเลย	1	5
แทบจะไม่เคยทำ	2	4
ทำเป็นบางครั้ง	3	3
ทำบ่อยครั้ง	4	2
ทำเป็นประจำ	5	1

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือของผู้วิจัย

1. ศึกษาแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองของ วสัน ปุ่นผล (2542) ทั้งหมด 50 ข้อ
2. เพิ่มข้อกระทงทั้งทางบวกและทางลบในแต่ละด้านของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองไปอีก รวมเป็นทั้งหมด 92 ข้อ
3. นำข้อกระทงทางบวกและทางลบในแต่ละด้านของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 6 คน
4. นำแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองทั้งหมด 92 ข้อไปทดลองใช้ โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคมจำนวน 62 คน
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกรายข้อ โดยพิจารณาจากค่าอำนาจการจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มอิสระโดยใช้กลุ่มคะแนนสูงร้อยละ 73 และกลุ่มคะแนนต่ำร้อยละ 27 คัดเลือกข้อกระทงที่มีอำนาจในการจำแนกสูง หรือมีค่าที่มากกว่า 1.7 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 แล้วจึงพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ (Corrected Item-total Correlation: CITC) โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกข้อความที่มีค่า r สูงกว่า .21 ในการพิจารณาคัดเลือกรายข้อในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาจาก รองศาสตราจารย์ ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการร่วมพัฒนาแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง หลังการคัดเลือกคงเหลือข้อกระทงทั้งสิ้น 83 ข้อ แสดงดังตารางที่ 13 ในภาคผนวก ง.

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การประเมินค่าความตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองทั้งหมด 92 ข้อ มาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 6 คน ข้อกระทงทั้งหมด 92 ข้อยังคงไว้แต่มีการปรับสำนวนภาษาเพื่อให้แบบสอบถามมีข้อกระทงครอบคลุมทุกด้าน และมีความเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วจึงนำไปทดลองใช้ โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกหรือค่าที (t-test) มากกว่า 1.7 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า แบบสอบถามฉบับนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 8.75 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีข้อกระทงที่ผ่าน

เกณฑ์จำนวน 85 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 ข้อ ผู้วิจัยได้ตัดข้อดังกล่าวทิ้ง จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ (Corrected Item-total Correlation: CITC) พบว่า มีค่า r อยู่ระหว่าง .22 ถึง .75 โดยมีข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 83 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 ข้อซึ่งได้ทำการตัดทิ้ง เหลือข้อกระทงที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 83 ข้อ (รายละเอียดตัวอย่างข้อกระทงค่า CITC และค่า t-test แสดงในตารางที่ 13 ในภาคผนวก ง.)

2. การประเมินค่าความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยได้ประเมินค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีการประเมินค่าความคงที่ภายใน (Internal Consistency) จากสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) ได้ค่าความเที่ยงในแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองเท่ากับ .96

ขั้นตอนวิธีการดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเลี้ยงดู และความมีวินัย จากนั้นทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลโดยละเอียด นำเครื่องมือที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ
2. กลุ่มผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงโรงเรียน 2 โรงเรียนที่คัดเลือกไว้ เพื่อติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย ในขั้นตอนของการพัฒนาเครื่องมือ
3. กลุ่มผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าพบและแนะนำตัวกับอาจารย์ผู้ประสานงาน พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจึงแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. กลุ่มผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงโรงเรียน 2 โรงเรียนที่คัดเลือกไว้ ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และโรงเรียนกุนนที่รุตธาธรรมวิทยาคม เพื่อติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. กลุ่มผู้วิจัยเข้าพบและแนะนำตัวกับผู้บริหารและอาจารย์ผู้ประสานงาน โดยโรงเรียนกุนนที รุทธารามวิทยาาคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปในชั้นเรียน แนะนำตัวเองพร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายวิธีการตอบแบบสำรวจ และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างให้ตอบข้อมูลให้ครบถ้วน โดยใช้เวลา 1 คาบเรียน จำนวน 2 ครั้ง ส่วนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนั้น อาจารย์ฝ่ายแนะแนวเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลให้ตามกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยได้แจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายวิธีการตอบแบบสำรวจอย่างละเอียด อีกทั้งขอความร่วมมือจากอาจารย์ให้ดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเดียวกับผู้วิจัยทุกประการ เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีมาตรฐานเดียวกัน
7. ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของแบบสอบถาม
8. ภายหลังจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม กลุ่มผู้วิจัยแสดงความขอบคุณคุณครู และนักเรียน โดยทำหนังสือแสดงความขอบคุณจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงโรงเรียนทั้งสอง โรงเรียนพร้อมทั้งมอบของที่ระลึกให้แก่ทางโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบ และนำกลุ่มตัวอย่างที่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้ มาวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17.0 วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด
 - 1.1 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดในแต่ละรูปแบบ และที่ไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้
 - 1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเอง จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
2. สถิติทดสอบ One-way ANOVA
 - 2.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) คะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ
 - 2.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ด้วยวิธีเชฟเฟ่ (Scheffe's t

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสำรวจความมีวินัยในตนเองของวสัน ปูนผล (2542)

ลักษณะของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเองเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (self-report) โดยใช้วิธีประเมินค่าแบบจัดอันดับ (rating scale) 5 ระดับ จาก 1 ถึง 5 คือ ไม่เคยทำเลย แทบจะไม่เคยทำ ทำเป็นบางครั้ง ทำบ่อยครั้ง และทำเป็นประจำ ตามลำดับ โดยผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อกระทงของความมีวินัยในตนเองทั้ง 6 ด้าน รวม 83 ข้อ

1. การตรงต่อเวลา หมายถึง การที่บุคคลทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตรงเวลาหรือสำเร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยข้อกระทง 14 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1, 12, 21, 22, 29, 47, 48, 65, 70, 71, 73, 80, 81 และ 82

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การที่บุคคลประพฤติตนอย่างเหมาะสมและตรงกับความเป็นจริง ประพฤติ ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อดตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4, 14, 26, 32, 41, 42, 50, 66, 67 และ 83

3. ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงถึงความเอาใจใส่ต่องานของตนเองและที่ได้รับมอบหมาย พยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดผลสำเร็จด้วยดี ประกอบด้วยข้อกระทง 14 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 7, 8, 18, 28, 36, 46, 52, 55, 56, 57, 60, 61, 69 และ 74

4. ความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือสังคม หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ ปฏิบัติ โดยไม่ขัดต่อกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของโรงเรียนหรือสังคมโดยทั่วไป รวมทั้งประพฤติ ปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับของโรงเรียน หรือสังคม ประกอบด้วยข้อกระทง 18 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 5, 6, 15, 16, 17, 27, 33, 34, 35, 43, 44, 45, 51, 54, 59, 68, 76 และ 78

5. การเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การที่บุคคลประพฤติ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ให้เกียรติ และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ก้าวก่ายหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น ประกอบด้วยข้อกระทง 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 9, 10, 11, 19, 20, 37, 38, 53, 58 และ 72

6. การยอมรับการกระทำของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้และยอมรับในการกระทำของตนเองทั้งในสิ่งที่ดีและไม่ดี และเต็มใจที่จะแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดี ประกอบด้วยข้อกระทง 17 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 2, 3, 13, 23, 24, 25, 30, 31, 39, 40, 49, 62, 63, 64, 74, 75 และ 77

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับกรกระทำของผู้ตอบเพียงไร แล้วขีดเครื่องหมาย (X) ทับตัวเลขที่เหมาะสม

หากทำเป็นประจำสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 5
หากทำบ่อยครั้งสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 4
หากทำเป็นบางครั้งสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 3
หากแทบจะไม่เคยทำสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 2
หากไม่เคยทำเลยสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด (X) ทับเลข 1

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบในข้อกระทงของแบบสอบถามชุดนี้ คือ 1 (ไม่เคยทำเลย) ถึง 5 (ทำเป็นประจำ) การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อกระทงในแบบสอบถามจะมี 2 ลักษณะ คือ ข้อกระทงทางบวก และข้อกระทงทางลบ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงเกณฑ์ให้คะแนนการจัดอันดับของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

คำตอบ	คะแนน (ข้อกระทงทางบวก)	คะแนน (ข้อกระทงทางลบ)
ไม่เคยทำเลย	1	5
แทบจะไม่เคยทำ	2	4
ทำเป็นบางครั้ง	3	3
ทำบ่อยครั้ง	4	2
ทำเป็นประจำ	5	1

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 360 ชุด โดยการใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับคือ แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) เพศชายและเพศหญิง ที่ทำการศึกษาอยู่ในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 360 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่สมบูรณ์ สามารถนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทั้งหมด 239 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66.38 ของจำนวนชุดแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ และนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้ มาวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17.0

จากนั้นนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และคะแนนความมีวินัยในตนเอง และนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนความมีวินัยในตนเอง โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 4 รูปแบบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอเป็นลำดับชั้น ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด
 - 1.1 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดในแต่ละรูปแบบ และที่ไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้
 - 1.2 จำนวนร้อยละของนักเรียนเฉพาะที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดในแต่ละรูปแบบ
 - 1.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเอง จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ
3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) คะแนนความมีวินัยในตนเองของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe's test)

โดยการวิเคราะห์ข้อมูล มีการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมาย ดังนี้

n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มย่อย
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้
M	หมายถึง	มัธยิมเลขคณิต หรือ ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	หมายถึง	ค่าสถิติเอฟ
p	หมายถึง	ระดับมีนัยสำคัญ

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด

1.1 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ และที่ไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำคะแนนการอบรมเลี้ยงดูที่ได้จากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบไปคำนวณเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) จากนั้นจึงนำคะแนนมาตรฐานของแต่ละรูปแบบมาลบด้วยคะแนนมาตรฐานรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งนักเรียนคนใดถูกจัดว่าได้รับการอบรมด้วยรูปแบบใดที่เด่นชัด จะต้องมีความมาตรฐานรูปแบบนั้น ๆ สูงกว่าอีก 3 รูปแบบที่เหลืออย่างน้อยครั้งหนึ่งของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (รายละเอียดปรากฏการคำนวณเพื่อจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในภาคผนวก ค.)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ และ
ที่ไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย	90	25
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ	48	13.33
การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ	49	13.61
การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย	52	14.44
รวม 4 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	239	66.38
ไม่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้	121	33.62
รวมทั้งสิ้น	360	100

ผลการวิจัยปรากฏในตารางที่ 7 ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 360 คน สามารถ
จำแนกนักเรียนที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัดได้เพียง 239 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.38 และ
ไม่สามารถจำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจำนวน 121 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.62

1.2 จำนวนร้อยละของนักเรียนเฉพาะที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของนักเรียนเฉพาะที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย	90	37.66
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ	48	20.08
การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ	49	20.50
การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย	52	21.76
รวม	239	100

เมื่อพิจารณาเฉพาะนักเรียนที่สามารถจำแนกได้ว่ามีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัดจำนวน 239 คน จากตารางที่ 8 พบว่ามีจำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตยมากที่สุดคือ 90 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.66 รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย 52 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 21.76 อันดับต่อมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ 49 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 20.50 และน้อยที่สุดคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ 48 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 20.08

ในการเสนอผลการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผลจากจำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัด 4 รูปแบบ

1.3 ค่าเฉลี่ย (*M*) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) ของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (*M*) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (*SD*) ของคะแนนความมีวินัยในตนเอง แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (*M*) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) ของคะแนนความมีวินัยในตนเอง
จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	จำนวน		คะแนนความมีวินัยในตนเอง	
	(คน)	ร้อยละ	<i>M</i>	<i>SD</i>
แบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย	90	37.66	344.74	34.972
แบบควบคุมหรือเผด็จการ	48	20.08	332.90	31.882
แบบตามใจ	49	20.50	328.53	27.276
แบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย	52	21.76	305.12	24.981
รวม	239	100	330.42	34.078

จากข้อมูลตารางที่ 9 อธิบายได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย มีคะแนนความมีวินัยในตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 344.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 34.972 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ มีคะแนนความมีวินัยในตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 332.90 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 31.882 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ มีคะแนนความมีวินัยในตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 328.53 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 27.276 และ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย มีคะแนนความมีวินัยในตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 305.12 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.981

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ

จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ทั้ง 4 รูปแบบ ผลตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ

	SS	df	MS	F	sig
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	52233.046	3	17411.015	18.253	.000
ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	224159.113	235	953.869		
ความแปรปรวนรวม	276392.159	238			

*** $p < .001$

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ มีคะแนนความมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ปรากฏค่า F-test ได้ 18.253 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัดแต่ละรูปแบบ มีอย่างน้อย 1 รูปแบบที่มีคะแนนความมีวินัยในตนเองแตกต่างจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) โดยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe's test) ต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ด้วยวิธีเซฟเฟ่ (Scheffe's test)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ทั้ง 4 รูปแบบ ด้วยวิธี Scheffe

	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3	แบบที่ 4
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	(M =344.74, SD =34.972)	(M =332.90, SD =31.882)	(M =328.53, SD =27.276)	(M =305.12, SD =24.981)
แบบที่ 1	-	-	16.214*	39.629*
แบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย	-	-	-	27.780*
แบบที่ 2	-	-	-	23.415*
แบบควบคุมหรือเผด็จการ	-	-	-	-
แบบที่ 3	-	-	-	-
แบบตามใจ	-	-	-	-
แบบที่ 4	-	-	-	-
แบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย	-	-	-	-

* $P < .05$

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ ทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย ($M = 344.74, SD = 34.972$) มีคะแนนความมีวินัยในตนเองแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ($M = 305.12, SD = 24.981$), ($P < .05$) เช่นเดียวกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ ($M = 332.90, SD = 31.882$) และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ($M = 328.53, SD = 27.276$) มีคะแนน

ความมีวินัยในตนเองแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ($M = 305.12, SD = 24.981$), ($p < .05$) โดยรูปแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ารูปแบบควบคุมหรือเผด็จการ รูปแบบตามใจ และรูปแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลยตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย ($M = 344.74, SD = 34.972$) มีคะแนนความมีวินัยในตนเองแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ($M = 328.53, SD = 27.276$), ($P < .05$)

บทที่ 4

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 239 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบทที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ ส่งผลให้ความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า สนับสนุนสมมติฐาน จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ ส่งผลให้ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 18.253, p < .001$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ อันได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ และการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้นที่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีภูมิหลังแตกต่างกันของ สุทธิ แสงบุญมี (2547) ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีวินัยโดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบออกธรรมา มีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและแบบพึ่งพาตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า การที่บุคคลจะมีวินัยในตนเองได้นั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของครอบครัวเป็นสำคัญ โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้วางรากฐานทางสังคมให้แก่บุตร อีกทั้งวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่แตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กที่แตกต่างกันไปด้วย โดยผลการวิจัยพบว่า การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย ($M = 344.74, SD = 34.972$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ารูปแบบควบคุมหรือเผด็จการ ($M = 332.90, SD = 31.882$) แบบตามใจ ($M = 328.53, SD = 27.276$) และแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ($M = 305.12, SD = 24.981$) ตามลำดับ

กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูบุตรแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตยมักจะสนับสนุนให้ลูกได้มีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ โดยกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมให้เด็ก เรียกร้องให้เด็กเชื่อฟังโดยให้เหตุผล ถึงแม้จะมีการเรียกร้องสูงแต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำชี้แนะ ให้เหตุผลกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังความคิดเห็นและเหตุผลจากเด็ก และให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องภายในครอบครัว ผู้ปกครองแบบประชาธิปไตย (authoritative) มีลักษณะหนักแน่นจัดการข้อจำกัดอย่างชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ถึงแม้ว่าจะเข้มงวด แต่ไม่เหมือนกับผู้ปกครองแบบเผด็จการ เพราะผู้ปกครองแบบประชาธิปไตยจะอนุญาตให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และสนทนากับเด็ก ๆ โดยการอธิบายนี้ให้ผลลัพธ์และสามารถพูดคุย เปรียบเทียบได้ในบางเหตุการณ์ ซึ่งการเลี้ยงดูลักษณะนี้จะส่งผลให้เด็กมีลักษณะสุขภาพจิตที่ดี มีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล่าวตัดสินใจ ถ้าจะกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง รับฟังเหตุผลของผู้อื่น และทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของคนที่ มีระเบียบวินัยในตนเองตามที่ Baruch (1949) ได้กล่าวถึงว่า ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง คือ การเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม และมีความรับผิดชอบ

ส่วนผู้ปกครองที่เลี้ยงดูบุตรแบบควบคุมหรือเผด็จการ มักจะปกครองควบคุมเด็ก และมีความต้องการสูง ให้เด็กเชื่อฟังและทำตามความต้องการของตน โดยไม่อธิบายเหตุผล หากเด็กไม่ทำตามความต้องการของผู้ปกครอง เด็กก็จะถูกลงโทษ ผู้ปกครองมักจะทำตัวห่างเหิน ไม่แสดงความรักเท่าที่ควร และให้ความอบอุ่นแก่เด็กน้อย ผู้ปกครองแบบเผด็จการ (Authoritarian) มีลักษณะการควบคุมที่เข้มงวดมากเกินไป และเยือกเย็น เป็นคนที่ตรงไปตรงมาและให้เด็กทำตามคำสั่งโดยไม่ต้องถาม ทั้งหมดนี้ทำให้เด็กไม่ได้รับอนุญาตให้ถามคำถามหรือไม่เห็นด้วยกับผู้ปกครอง ซึ่ง Simmond (อ้างถึงใน ศิริพร หลิมศิริวงศ์ 2511) กล่าวว่า จะส่งผลให้เด็กมีลักษณะเป็นคนเจ้าระเบียบ มีวินัย สุภาพเรียบร้อย อยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี สงบเสงี่ยม แต่ขาดความริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ต้องคอยรับฟังคำสั่งจากผู้อื่นก่อน และอาจจะเป็นคนก้าวร้าว เผด็จการเหมือนพ่อแม่

ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูบุตรแบบตามใจมักจะสนับสนุนและยอมรับในตัวเด็กมาก ปล่อยให้เด็กทำตามความต้องการของตนเองโดยไม่กำหนดขอบเขต ผู้ปกครองให้เด็กตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง ให้การทะนุถนอม และไม่มีการเรียกร้องจากเด็ก ให้ความอบอุ่น และควบคุมเด็กน้อย ผู้ปกครองแบบตามใจ (Permissive) มีลักษณะหันเข้าหาความสบาย ไม่เข้มงวดใดใด และการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบไม่คงที่กับเด็ก ซึ่งสมคิด อิศระวัฒน์ (2542) กล่าวว่า ว่าจะส่งผลให้เด็กมีลักษณะไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่รับผิดชอบตนเองเท่าที่ควร บุคลิกภาพไม่เจริญสมวัยหรือมีวุฒิภาวะต่ำ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะไม่มีความอดทน มี

ความนิยมเพียงที่จะเป็นโรคจิต โรคประสาทได้พอ ๆ กับเด็กที่ขาดความรัก นอกจากนี้ จำเนียร คันธเสวี (อ้างถึงใน วิกรม กมลคุโศล 2518) ยังกล่าวว่า การเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป โดยการให้ความรักและเอาใจใส่มากเกินไป จะทำให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้ตาม มักมีปัญหาที่ยุ่งยาก ไม่มีความสามารถในการปรับตัว เป็นคนเห็นแก่ตัว ชุกชนคติปกติโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของผู้อื่น สนุกโดยการแกล้งผู้อื่นไม่กลัวใคร ชอบฝ่าฝืน และมักจะก้าวร้าว

ส่วนผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย มักจะไม่สนใจการตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก อีกทั้งไม่เรียกร้องในตัวเด็ก เฉยเมย และไม่สนใจใยดีในตัวเด็ก ผู้ปกครองแบบทอดทิ้ง มักจะปฏิเสธเด็กตั้งแต่ครั้งแรก หรือมักหมกมุ่นอยู่กับปัญหาของตนเองเพียงอย่างเดียวจนไม่มีเวลาใส่ใจดูแลเด็ก ผู้ปกครองมักปล่อยให้เด็กใช้ชีวิตด้วยตัวเอง เพิกเฉย ไม่สนใจในความเป็นไปของเด็ก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของลูกตามมา คือ ลูกจะเป็นคนซึ่กั้ว กังวล มีปมด้อยยอมให้คนทั่วไปเอาไรต์เอาเปรียบ เพื่อไฝหาความรักที่ไม่เคยได้รับ หรือมีพฤติกรรมในทางตรงกันข้ามคือ ก้าวร้าว ไม่เป็นมิตรต่อบุคคลอื่น และไม่ยอมลงให้ใครเมื่อโตขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นปัญหาสังคมตามมา

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรในรูปแบบที่แตกต่างกัน สามารถส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กที่แตกต่างกัน รวมถึงความมีวินัยในตนเองด้วย ซึ่งพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่า การอบรมเลี้ยงดูในแบบอื่น ๆ ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในสมมติฐานข้อต่อไป

สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบอื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการอภิปรายสมมติฐานข้อที่ 1 จะพบว่า สนับสนุนสมมติฐาน คือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย มีความมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ แบบตามใจ และแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ในขณะที่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมและตามใจมีความมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่ก็สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย ($M = 344.74, SD = 34.972$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ารูปแบบควบคุมหรือเผด็จการ ($M = 332.90, SD = 31.882$) แบบตามใจ ($M = 328.53, SD = 27.276$) และแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ($M = 305.12, SD = 24.981$) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยจำนวน

มาก ได้แก่ งานวิจัยของ Baumrind (1973 อ้างถึงใน ชิดกมล สังข์ทอง , 2536) ที่พบว่า พ่อแม่ที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ มีลักษณะควบคุมสูงทำให้เกิดการสูญเสียอิสระของเด็ก ส่วนพ่อแม่ที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย จะชี้แนะกิจกรรมสำหรับเด็กอย่างมีเหตุผล รวมทั้งปัญหาที่อาจเกิดขึ้น มีการตั้งมาตรฐานของความประพฤติ การยอมรับกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผล แต่เคารพในความสามารถ และความแตกต่างของเด็ก การสอนวินัยจะเป็นลักษณะที่มีบรรยากาศอบอุ่นมีความรักต่อกันซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการของวินัยในตนเองมากขึ้น อีกทั้งงานวิจัยของบัณฑิต คัคดีอุดม (2523) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและแบบปล่อยปละละเลย นอกเหนือจากนี้ พ่อแม่ที่เอาใจใส่ชี้แนะให้ความรักความอบอุ่น ให้เป็นอิสระภายในขอบเขต และวางกฎเกณฑ์ที่เป็นเหตุเป็นผล จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจถึงความมีวินัยในตนเองได้เป็นอย่างดี ทำให้ลูกมีทักษะทางสังคม มีการร่วมมือกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความเป็นผู้นำ อีกทั้งยังทำให้เด็ก รับผิดชอบต่อความสามารถในการกำกับและควบคุมพฤติกรรม ความคิด กาย วาจา ใจ ของตนเองได้ และกลายเป็นเด็กที่มีคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นลักษณะสำคัญตามหลักของ Peck และ Havighurst (อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, 2527 อ้างถึงใน กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์, 2531) และ เอกวิทย์ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2541 อ้างถึงใน จิตตานันท์ ติกุล, 2545) ยิ่งไปกว่านั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mussen (1969) และ พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ และคณะ (2545) ที่พบว่า การที่พ่อแม่ฝึกวินัยให้เด็ก การให้เหตุผลและให้ความรักจะทำให้เด็กมีวินัยและมีความรับผิดชอบสูง ในขณะที่เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความรู้สึกรับผิดชอบน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตยนั่นเอง

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า จากตารางที่ 9 ที่พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย กับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ มีระเบียบวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองแบบ ต่างก็ดูแลเด็กเข้มงวดด้วยกันทั้งคู่ ซึ่งต่างก็เป็นแนวทางเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของเด็ก ตามที่ Baumrind (1971) กล่าวว่า ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือแบบประชาธิปไตยจะสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก โดยที่บิดามารดาจะอนุญาตให้เด็กมีอิสระตามควรแก่วุฒิภาวะ แต่ในขณะที่เดียวกันบิดามารดาจะกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของเด็ก และกำหนดให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทางที่บิดามารดากำหนดไว้อย่างมีเหตุผล ถึงแม้บิดามารดาจะมีการเรียกร้องสูง แต่ก็ให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็กและสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว ซึ่ง

จะส่งผลให้เด็กมีลักษณะสุขภาพจิตที่ดี มีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าจะกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควร รับฟังเหตุผลของผู้อื่น และทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ส่วนบิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรแบบควบคุมหรือเผด็จการ มักจะมีความเข้มงวดเรียกเรื่องสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กโดยสิ้นเชิง ตามที่ Maccoby (1980 อ้างถึงใน พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์และคณะ, 2545) ได้กล่าวไว้ มีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด โดยมีการอธิบายน้อยมาก หรือไม่มีเลย เด็กต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา บิดามารดามักห่างเหินและปฏิเสธเด็ก ซึ่งส่งผลให้เด็กเป็นคนเจ้าระเบียบ มีวินัย สุขภาพเรียบร้อย อยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี สงบเสถียร แต่ขาดความริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ต้องคอยรับฟังคำสั่งจากผู้อื่นก่อน และอาจจะเป็นคนก้าวร้าว และดุษฎี โยเหลา (2535) ได้พบอีกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมและแบบเข้มงวดกวดขัน มีผลดีต่อ ความซื่อสัตย์ ความมีสัมมาคารวะ ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญู การรู้จักบาปบุญ การปรับตัว การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม วินัยในตนเอง ความรักชาติ และการปฏิบัติตามคุณธรรมในศาสนา จากที่กล่าวไปนั้นจะสังเกตได้ว่าการเลี้ยงดูทั้งสองรูปแบบถึงแม้ว่าจะมีการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน แต่ต่างก็มีส่วนส่งผลให้เด็กพัฒนาความมีระเบียบวินัยในตนเองเหมือนกัน แต่สิ่งที่นอกเหนือจากความมีวินัยในตนเอง การเลี้ยงดูที่ต่างกันย่อมส่งผลกระทบต่อในด้านอื่น ๆ ต่อตัวเด็กเช่นกัน กล่าวคือ เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกันย่อมมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ตามงานวิจัยของชูศรี หลักเพชร (2511) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ อีกทั้งรัชนี กิติพรชัย (2515) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ จะทำให้มีความคิดริเริ่มต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถิ่น แพรเพชร (2517) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความคิดริเริ่มสูงกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521) กล่าวว่า ผู้ที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก จะเป็นผู้ที่มีคะแนนความเอื้อเฟื้อสูง แต่จะมีลักษณะความเป็นผู้นำต่ำ

สรุปว่า เด็กในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการพัฒนาการทางด้านความคิด ด้านอารมณ์ และด้านสังคมอย่างมาก จึงเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม ความคิด การปรับตัว และการแก้ปัญหา ซึ่งวัยนี้เด็กจะเริ่มห่างจากพ่อแม่และครอบครัวมากขึ้น หันเหมาสนใจ และไปร่วมกิจกรรมทางโรงเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ มากขึ้น มีการแข่งขันระหว่างเพื่อนมากขึ้น ทำให้เด็กเรียนรู้ปฏิบัติตามกติกาและการปฏิบัติในสังคม ที่สำคัญคือ การพัฒนาด้านคุณธรรม การรู้จักความรับผิดชอบ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจ

ความรู้สึกผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งในวัยนี้ ตามคำกล่าวของ วินัดดา ปิยะศิลป์ และพนม เกตุมาน (2545) และหากกล่าวในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน เด็กในวัยนี้ส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมขาดคุณธรรม จริยธรรม และมีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ก้าวร้าว หนีโรงเรียน ไม่มีระเบียบวินัย พูดจาไม่สุภาพ ดื้อรั้นไม่เชื่อฟัง เข้ากับเพื่อนไม่ได้ และไม่มีความสุขที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งในอนาคตเด็กเหล่านี้อาจกลายเป็นปัญหาของสังคม หรือกลายเป็นอาชญากรในอนาคตได้ ดังนั้นถ้าเด็กวัยนี้มีความเด่นในด้านการพัฒนาคุณธรรม ความรับผิดชอบ การรู้ผิดชอบชั่วดี ตามวัยอยู่แล้วนั้น การได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ ไม่เลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ควรใช้วิธีการที่นุ่มนวล และลดปริมาณการควบคุมเด็กลงบ้าง เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกว่า ตนถูกควบคุมจนเกินไป เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจสภาพแวดล้อมของตนได้กว้างขวางขึ้น ฝึกให้ตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของผู้ปกครอง มิใช่ปล่อยให้เด็กขาดความเชื่อฟัง ไม่รับผิดชอบ ขาดสมาธิ จึงควรเลี้ยงดูที่ใช้การควบคุมที่มีปริมาณปานกลาง จะให้ผลดีที่สุด นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีผลต่อความสมบูรณ์ทางสุขภาพจิตของเด็ก ซึ่งใช้การอบรมแบบให้เหตุผล โดยเฉพาะเหตุผลทางจริยธรรม จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงและมีสุขภาพจิตดี ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าตนได้รับความรักมาก โดยทำให้เด็กทราบว่า ในการเลี้ยงดูนั้นควรใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และควรลงโทษเด็กโตด้วยการลงโทษทางจิตมากกว่าการลงโทษทางกาย รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้และการขัดเกลาทางสังคมอย่างถูกต้อง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเช่นนี้ก็จะทำให้เด็กพัฒนาความมีระเบียบวินัยในตนเอง สามารถเรียนรู้ค่านิยม กฎเกณฑ์ทางสังคม มีพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกสุ่มหลายขั้นตอน (Multi stages sampling) ดังนี้
ขั้นที่ 1 การเลือกพื้นที่และโรงเรียน

ผู้วิจัยสุ่มเลือกโรงเรียนจากเขตการปกครองในกรุงเทพมหานครมา 2 เขต และเลือกโรงเรียนสหศึกษาในแต่ละเขตมา 1 โรงเรียน โดยโรงเรียนที่คัดเลือกมานั้นเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และเป็นโรงเรียนที่มีงานบริการแนะแนวแก่นักเรียนด้วย ผลการคัดเลือก ดังนี้ เขตสวนหลวง ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และเขตดินแดง ได้แก่ โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม

ขั้นที่ 2 การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3 โดยเลือกระดับชั้นละไม่น้อยกว่า 120 คน ซึ่งเป็นจำนวนทั้งสิ้น 360 คน เมื่อนำมาคัดแยกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ ซึ่งมีจำนวนเพียง 239 คน ที่สามารถจำแนกได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูตามรูปแบบของ Diana Baumrind ทั้ง 4 รูปแบบ โดยแบ่งเป็นชาย 100 คน หญิง 139 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 93 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสอบถามข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน สถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) สถานภาพของครอบครัว บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย จำนวนพี่น้อง และลำดับการเกิด

ตอนที่ 2 แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู (Parenting Style Rating Scale) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของวีรณัฐ วงศ์คงเดช (2547) ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพรพนทิพย์ ศิริวรรณ บุศย์และคณะ (2545) ที่ได้พัฒนาตามแนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ Diana Baumrind โดยแบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 รูปแบบ คือ แบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative Parenting Style) แบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian Parenting Style) แบบตามใจ (Permissive Parenting Style) และ แบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful Parenting Style)

ตอนที่ 3 แบบวัดความมีวินัยในตนเอง แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสำรวจความมีวินัยในตนเองของวสัน ปูนผล (2542) โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อกระทงของความมีวินัยในตนเองทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือสังคม การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการยอมรับการกระทำของตนเอง

ขั้นตอนวิธีการดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเลี้ยงดู และความมีวินัย จากนั้นทำการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลโดยละเอียด นำเครื่องมือที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือ
2. กลุ่มผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงโรงเรียน 2 โรงเรียนที่คัดเลือกไว้ ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ และโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม

วิทยาคม เพื่อติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย ทั้งในขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ และการเก็บกลุ่มตัวอย่างจริง

3. กลุ่มผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเข้าพบและแนะนำตัวกับอาจารย์ผู้ประสานงาน พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจึงแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม โดยโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปในชั้นเรียน แนะนำตัวเองพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย อธิบายวิธีการตอบแบบสำรวจ และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างให้ตอบข้อมูลให้ครบถ้วน โดยใช้เวลา 1 คาบเรียน จำนวน 2 ครั้ง ส่วนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนั้น อาจารย์ฝ่ายแนะแนวเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลให้ตามกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายวิธีการตอบแบบสำรวจอย่างละเอียด อีกทั้งขอความร่วมมือจากอาจารย์ให้ดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเดียวกับผู้วิจัยทุกประการ เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีมาตรฐานเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบ และนำกลุ่มตัวอย่างที่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูได้ มาวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17.0 วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด
 - 1.1 จำนวนนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยรูปแบบที่เด่นชัดในแต่ละรูปแบบ และที่ไม่สามารถจำแนกรูปแบบได้
 - 1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเอง จำแนกตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
2. สถิติทดสอบ One-way ANOVA
 - 2.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) คะแนนความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ
 - 2.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple comparison) ของคะแนนความมีวินัยในตนเองของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 รูปแบบ ด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe's test)

สรุปผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน ที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ ส่งผลให้ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ ส่งผลให้ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($f = 18.253, p < .001$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ อันได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ และการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้นที่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบอื่น ๆ

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย มีความมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ แบบตามใจ และแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ในขณะที่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมและตามใจมีความมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่ก็สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง กล่าวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย ($M = 344.74, SD = 34.972$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความมีวินัยในตนเองสูงกว่ารูปแบบควบคุมหรือเผด็จการ ($M = 332.90, SD = 31.882$) แบบตามใจ ($M = 328.53, SD = 27.276$) และแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย ($M = 305.12, SD = 24.981$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย กับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมหรือเผด็จการ มีความมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัด 4 รูปแบบเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัดได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ว่ามีลักษณะผสมผสานอย่างไรบ้าง เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัดต่อไป

2. ในการนำไปใช้เชิงป้องกันและพัฒนา สามารถจัดโปรแกรมสัมมนาเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปกครองถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสม เพื่อจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความมีวินัยในตนเอง และอาจมีการเชิญผู้ปกครองที่มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตยมาแบ่งปันประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรของตน การสัมมนาดังกล่าวจะช่วยสร้างเครือข่ายทางสังคมระหว่างผู้ปกครอง (social network) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนสามารถช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาของบุตรที่เกิดขึ้นได้
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ นอกจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เช่น สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น ที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์. (2531). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และมีทั้งบิดามารดา*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. (2519). *วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช.

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2521). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.

จิตตานันท์ ติกุล. (2545). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี: การวิเคราะห์กลุ่มพหุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิจัย
การศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชิตกมล สังข์ทอง. (2536). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นุชลดา โรจนประภาพรณ. (2541). *ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของ
บิดามารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดกรม
สามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
(สาขารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในการตนเองตาม
การรับรู้ของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬ
าลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2530). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนม เกตุमार. (2550). *พัฒนาการวัยรุ่น (Adolescence Development)*. คัดมาเมื่อ 8 สิงหาคม 2553

จากผู้แต่งใน

เว็บไซต์ http://www.psychlin.co.th/new_page_56.htm

พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2544). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, อีระพร อุวรรณโณ และคณะ. (2545). การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมของคนไทยกับกระบวนการสังคมประกิตของครอบครัวในปัจจุบันที่เอื้อต่อการพัฒนา ประเทศ. การวิจัยเงินอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรินทร์ ขวัญชัย และคณะ. (ไม่ระบุปี). ผลของอบรม เลี้ยงดู และขัดเกลาทางสังคมของบิดา มารดา และผู้สูงอายุในครอบครัวต่อพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย เรียนในอำเภอของครุฑ จังหวัดนครนายก [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพชรไพลิน สรรพสุ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ ซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้น ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิตและพยาบาลจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

เพชรรัตน์ ศิริวงศ์. (2548). บทความพิเศษ: เข้าใจถึงโลกวัยรุ่น. คัดมาเมื่อ 13 กันยายน 2553 จากผู้แต่งใน เว็บไซต์ <http://advisor.anamai.moph.go.th/242/24204.html>

มัลลวีร์ อุดลัดมนศิริ. (2538). จิตวิทยาการปรับตัว. ขอนแก่น: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มีเดียไทย. (2550). ข่าวการศึกษา. คัดมาเมื่อ 9 สิงหาคม 2553 จากผู้แต่งในเว็บไซต์ http://school.mediathai.net/edu_news_detail.php?board=1120

รังษิพร จันทร์กลม. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องพุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม โดยการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับ การสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รัตน์ศิริ ทาโต. (2553). พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย. เอกสารคำสอนรายวิชา เพศศาสตร์สุขภาพ คณะ พยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วสัน ปูนผล. (2542). การพัฒนาการความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบาง ไทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วัจน์ ไทงาม. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเด็กตามพื้นฐานอารมณ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

- ของมารดา : กรณีศึกษามารดาของเด็กวัยก่อนโรงเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัฒนา พิศราวณิช. (2527). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทยา นาควัชระ. (2537). *หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูกและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: เพียรพัฒนา ฟรินตั้ง.
- วีรบุษ วงศ์คงเดช. (2547). *เจตคติต่อการแสวงหาความช่วยเหลือ และการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอม. (2540). *วัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. (2516). *จิตวิทยาวัยรุ่น พิมพ์ครั้งที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: แพรววิทยา.
- สุทธิ แสงบุญมี. (2547). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีภูมิหลังแตกต่างกัน[ฉบับอิเล็กทรอนิกส์]*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สุภาพร ธนะชานันท์. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อวินัยในตนเองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โสภณ นุชนาถ. (2542). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- สำนักเขตการศึกษานครราชสีมาเขต 6. (2550). "พุ่มเฟือย-แต่งโป้-มีวอบาย-กล้าเกิน-ก้าวร้าว" พฤติกรรมวัยรุ่นไทย. คัดมาเมื่อ 9 สิงหาคม 2553 จากผู้แต่งในเว็บไซต์
http://www.nma6.obec.go.th/korat6/view.php?article_id=240
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). *สรุปผลที่สำคัญ: การสำรวจเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชัน.
- องค์การอนามัยโลก. (2550). *สุขภาพของวัยรุ่น*. คัดมาเมื่อ 13 กันยายน 2553 จากผู้แต่งในเว็บไซต์
http://www.who.int/topics/adolescent_health/en/

ภาษาอังกฤษ

Buamrind, D. (1971). Current patterns of parental authority [Electronic Version]. *Developmental Psychology Monograph*, 4, 22-24.

Chao, R. K. (2001). Extending research on the consequences of parenting style for Chinese Americans and European Americans [Electronic Version]. *Child Development*, 72, 1832-1843.

Cherry, K. (2010). *Kohlberg's Theory of Moral Development: Stages of Moral Development*.

Retrieved September 13, 2010, from

<http://psychology.about.com/od/developmentalpsychology/a/kohlberg.htm>

Crow, L. D., & Crow. A. (1956). *Adolescent Experience*. New York: Willey.

Loose Leaf Library. (2010). *Piaget's Cognition Stages*. Retrieved September 13, 2010, from

<http://honolulu.hawaii.edu/intranet/committees/FacDevCom/guidebk/teachtip/piaget.htm>

Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P.H.Mussen (Ed.), *Handbook of Child Psychology/Vol.4: socialization, Personality, and Social Development*. (pp. 1-101). New York: Wiley.

Roger, D. (1972). *The Psychology of Adolescence*. (2nd.ed.). New York: Appleton Century Crofts.

Williams, J. W. & Stit, M. (1974). *Middle childhood behavior & development*, 421-426.

Canada: Macmilan.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างการคำนวณเพื่อจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ตัวอย่างการคำนวณเพื่อจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ข้อมูลของ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบเอาใจใส่หรือ ประชาธิปไตย	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบควบคุมหรือ เผด็จการ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบตามใจ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบทอดทิ้งหรือ ปล่อยปละละเลย
นาย ก	67	37	32	17
นาย ข	69	21	47	29
นาย ค	40	26	24	34
คะแนนเฉลี่ย (Mean)	62.21	37.85	38.41	33.44
ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	8.94	12.26	8.21	10.01

คำนวณตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำคะแนนรวมของข้อมูลในแต่ละรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมาหาคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมมติว่าได้ค่าตามตาราง

2. นำคะแนนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละคน มาคำนวณเป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score) ในที่นี้ของยกตัวอย่างการคำนวณข้อมูลของ นาย ก

ข้อมูลของ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบเอาใจใส่หรือ ประชาธิปไตย	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบควบคุมหรือ เผด็จการ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบตามใจ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบทอดทิ้งหรือ ปล่อยปละละเลย
นาย ก	$\frac{67 - 62.21}{8.94} = .54$	$\frac{37 - 37.85}{12.26} = -.07$	$\frac{32 - 38.41}{8.21} = -.78$	$\frac{17 - 33.44}{10.01} = -1.64$

นำข้อมูลของนาย ข และนาย ค มาคำนวณด้วยวิธีการเดียวกัน จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

ข้อมูลของ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบเอาใจใส่หรือ ประชาธิปไตย	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบควบคุมหรือ เผด็จการ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบตามใจ	คะแนนรวม การเลี้ยงดู แบบทอดทิ้งหรือ ปล่อยปละละเลย
	(Z_1)	(Z_2)	(Z_3)	(Z_4)
นาย ก	.54	-.07	-.78	-1.64
นาย ข	.76	-1.37	1.05	-.44
นาย ค	-2.48	-.97	-1.76	.06

3. นำคะแนนมาตรฐาน (Z-score) แต่ละรูปแบบ มาลบด้วยรูปแบบที่เหลืออีก 3 รูปแบบ

	Z_1 เป็นตัวตั้ง			Z_2 เป็นตัวตั้ง		
	$Z_1 - Z_2$	$Z_1 - Z_3$	$Z_1 - Z_4$	$Z_2 - Z_1$	$Z_2 - Z_3$	$Z_2 - Z_4$
นาย ก	.54-(-.07)	.54-(-.78)	.54-(-1.64)	-.07-.54	-.07-(-.78)	-.07-(-1.64)
นาย ข	.76-(1.37)	.76-(1.05)	.76-(-.44)	-1.37-.76	-1.37-1.05	-1.37-(-.44)
นาย ค	-2.48-(-.97)	-2.48-(-1.76)	-2.48-.06	-.97-(-2.48)	-.97-(-1.76)	-.97-.06

	Z_3 เป็นตัวตั้ง			Z_4 เป็นตัวตั้ง		
	$Z_3 - Z_1$	$Z_3 - Z_2$	$Z_3 - Z_4$	$Z_4 - Z_1$	$Z_4 - Z_2$	$Z_4 - Z_3$
นาย ก	-.78-.54	-.78-(-.07)	-.78-(-1.64)	-1.64-.54	-1.64-(-.07)	-1.64-(-.78)
นาย ข	1.05-.76	1.05-(-1.37)	1.05-(-.44)	-.44-.76	-.44-(-1.37)	-.44-1.05
นาย ค	-1.76-(-2.48)	-1.76-(-.97)	-1.76-.06	.06-(-2.48)	.06-(-.97)	.06-(-1.76)

ได้ผลลัพธ์ของการคำนวณ ดังนี้

	Z ₁ เป็นตัวตั้ง			Z ₂ เป็นตัวตั้ง			Z ₃ เป็นตัวตั้ง			Z ₄ เป็นตัวตั้ง		
	Z ₁ -Z ₂	Z ₁ -Z ₃	Z ₁ -Z ₄	Z ₂ -Z ₁	Z ₂ -Z ₃	Z ₂ -Z ₄	Z ₃ -Z ₁	Z ₃ -Z ₂	Z ₃ -Z ₄	Z ₄ -Z ₁	Z ₄ -Z ₂	Z ₄ -Z ₃
นายก	.61	1.32	2.18	-0.61	.71	1.57	-1.32	-.71	.86	-2.18	-1.57	-.86
นายข	2.13	-.29	1.20	-2.13	-2.42	-.93	.29	2.42	1.49	-1.20	.93	-1.49
นายค	-1.51	-.72	-2.54	1.51	.79	-1.03	.72	-.79	-1.82	2.54	1.03	1.82

4. กลุ่มตัวอย่าง จะถูกจัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใด ต้องมีคะแนนมาตรฐาน (Z-score) ของรูปแบบนั้นสูงกว่าอีก 3 รูปแบบ อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ครึ่งหนึ่งของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ Z-score เท่ากับ 0.5 ดังนั้นจะถูกจัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบใด ต้องมีผลลัพธ์ของส่วนต่างระหว่างค่า Z-score ของรูปแบบนั้น กับรูปแบบที่เหลืออีก 3 รูปแบบ อย่างน้อย 0.5 ขึ้นไป

5. จากผลลัพธ์ของการคำนวณ สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ได้ดังนี้

นายก จัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย เนื่องจากผลลัพธ์ทั้ง 3 ค่า มีค่ามากกว่า 0.5

นายข ไม่สามารถจำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เด่นชัดได้

นายค จัดอยู่ในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย เนื่องจากผลลัพธ์ทั้ง 3 ค่า มีค่ามากกว่า 0.5

ภาคผนวก ข

แบบวัดฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้เขียนตอบข้อมูลของนักเรียนในช่องว่างให้สมบูรณ์และตรงตามความเป็นจริง

- ☞ เพศ () ชาย () หญิง
- ☞ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่
- ☞ โรงเรียน
- ☞ เกรดเฉลี่ย (GPA) ล่าสุด
- ☞ พ่อแม่ของนักเรียนยังมีชีวิตอยู่หรือไม่
 - () 1. ยังมีชีวิตอยู่ทั้งสองคน () 2. เสียชีวิตแล้วทั้งสองคน
 - () 3. พ่อยังมีชีวิตอยู่ แต่แม่เสียชีวิตแล้ว () 4. แม่ยังมีชีวิตอยู่ แต่พ่อเสียชีวิตแล้ว
- ☞ ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ
 - () 1. พ่อแม่ () 2. พ่อ () 3. แม่
 - () 4. อื่นๆ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ น้อง อ. ลุง ป้า โปรดระบุ
- ☞ นักเรียนมีพี่น้องร่วมพ่อแม่เดียวกัน รวมตัวนักเรียนเอง คน
- ☞ นักเรียนเป็นบุตรคนที่

ตอนที่ 2 แบบสำรวจรูปแบบการเลี้ยงดู

แบบสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการกระทำหรือท่าทีของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน “ผู้ปกครอง” ในแบบสำรวจฉบับนี้ หมายถึง พ่อแม่ หรือผู้ปกครองท่านอื่น ๆ ที่เลี้ยงดูนักเรียนมาเป็นเวลานานที่สุด

ขอให้นักเรียนตอบด้วยความตั้งใจและตามความเป็นจริง ผู้วิจัยขอรับรองว่า คำตอบของนักเรียนจะถูกเก็บเป็นความลับและจะไม่ส่งผลเสียใด ๆ ต่อนักเรียน

สิ่งสำคัญคือ ขอให้ผู้ตอบ ตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ

วิธีตอบแบบสอบถาม

ให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม โดยพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับกรกระทำหรือทำที่ของผู้ปกครองหรือไม่ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ทับตัวเลขที่เหมาะสม

- หาก **ตรงมาก** สำหรับนักเรียน ให้ขีด ✓ ทับเลข **5**
- หาก **ตรง** สำหรับนักเรียน ให้ขีด ✓ ทับเลข **4**
- หาก **ตรงและไม่ตรงพอ ๆ กัน** สำหรับนักเรียน ให้ขีด ✓ ทับเลข **3**
- หาก **ไม่ค่อยตรง** สำหรับนักเรียน ให้ขีด ✓ ทับเลข **2**
- หาก **ไม่ตรงเลย** สำหรับนักเรียน ให้ขีด ✓ ทับเลข **1**

ข้อ	การกระทำหรือทำที่	ไม่ตรง เลย (1)	ไม่ค่อย ตรง (2)	ตรงและ ไม่ตรง พอ ๆ กัน (3)	ตรง (4)	ตรงมาก (5)
1	ผู้ปกครองตั้งระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดมาก เพื่อให้ฉันปฏิบัติตาม	1	2	3	4	5
2	ผู้ปกครองให้ฉันคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	1	2	3	4	5
3	ผู้ปกครองมักให้ฉันทำตามวิธีการของผู้ปกครอง เพราะวิธีการของผู้ปกครองเป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมมากกว่า	1	2	3	4	5
4	ผู้ปกครองพยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษฉัน เมื่อฉันทำความผิด	1	2	3	4	5
5	ผู้ปกครองไม่โกรธฉัน เมื่อฉันแสดงกิริยาก้าวร้าวใส่ผู้ปกครอง	1	2	3	4	5
6	ผู้ปกครองแสดงความรักต่อฉัน ทั้งโดยคำพูดและการกระทำ	1	2	3	4	5
7	ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจของฉัน	1	2	3	4	5
8	ผู้ปกครองคาดหวังให้ฉันมีความรับผิดชอบ และช่วยตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน	1	2	3	4	5
9	ผู้ปกครองตั้งกฎเกณฑ์ที่ฉันต้องปฏิบัติตาม โดยไม่มีข้อยกเว้น	1	2	3	4	5
10	ผู้ปกครองไม่ตำหนิฉัน เมื่อฉันพูดแทรก ในขณะที่ผู้ใหญ่คุยกัน	1	2	3	4	5
11	ผู้ปกครองสนับสนุนและให้กำลังใจฉันในเรื่องเรียนเสมอ	1	2	3	4	5

	การกระทำหรือท่าที	ไม่ตรง เลย (1)	ไม่ค่อย ตรง (2)	ตรงและ ไม่ตรง พอ ๆ กัน (3)	ตรง (4)	ตรงมาก (5)
12	ผู้ปกครองจะกำหนดให้ฉันทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ	1	2	3	4	5
13	ถ้าจำเป็นต้องลงโทษ ผู้ปกครองจะลงโทษเพียงเล็กน้อย เช่น กล่าวตักเตือน	1	2	3	4	5
14	ผู้ปกครองมักแสดงให้ฉันรู้ว่า ผู้ปกครองภูมิใจในตัวฉัน เช่น เมื่อฉันทำสิ่งที่ดี ผู้ปกครองจะเอ่ยปากชม	1	2	3	4	5
15	ผู้ปกครองไม่เคยบอกฉันให้รู้ว่าฉันต้องปฏิบัติตนอย่างไร	1	2	3	4	5
16	ฉันเรียกร้องสิ่งที่ต้องการจากผู้ปกครองได้เสมอ	1	2	3	4	5
17	ฉันและผู้ปกครองมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน	1	2	3	4	5
18	ผู้ปกครองชอบให้ฉันทำตามความต้องการของผู้ปกครองอย่างไม่มีข้อแม้ใด ๆ	1	2	3	4	5
19	ฉันจะถูกทำโทษ ถ้าขัดคำสั่งของผู้ปกครองในเรื่องต่าง ๆ	1	2	3	4	5
20	ผู้ปกครองไม่สนใจความเป็นอยู่ของฉัน	1	2	3	4	5
21	ผู้ปกครองไม่สนใจดูแลเวลาฉันป่วย	1	2	3	4	5
22	ผู้ปกครองจะโกรธมาก ถ้าฉันไม่ทำตามที่ผู้ปกครองบอก	1	2	3	4	5
23	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ฉันสามารถปรึกษาผู้ปกครองได้เสมอ	1	2	3	4	5
24	หากฉันไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ แล้วฉันแสดงความไม่พอใจ ผู้ปกครองก็จะให้สิ่งนั้น	1	2	3	4	5
25	ผู้ปกครองมักใช้การข่มขู่และการลงโทษกับฉัน	1	2	3	4	5
26	ผู้ปกครองให้ฉันทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่สนใจว่าฉันจะทำได้หรือไม่	1	2	3	4	5
27	เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน ผู้ปกครองกับฉันจะพูดคุยทำความเข้าใจกัน	1	2	3	4	5
28	ผู้ปกครองช่วยให้ฉันสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ผู้ปกครองวางไว้	1	2	3	4	5
29	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันจะสอบได้หรือไม่	1	2	3	4	5
30	ผู้ปกครองเข้มงวดกับฉันมากจนฉันรู้สึกว่าคุณปกครองไม่รัก	1	2	3	4	5

	การกระทำหรือท่าที	ไม่ตรง เลย (1)	ไม่ค่อย ตรง (2)	ตรงและ ไม่ตรง พอ ๆ กัน (3)	ตรง (4)	ตรงมาก (5)
31	ผู้ปกครองไม่รักและไม่ต้องการฉัน	1	2	3	4	5
32	ผู้ปกครองจะแสดงความยินดี เมื่อฉันทำอะไรสำเร็จ	1	2	3	4	5
33	ผู้ปกครองให้ฉันตัดสินใจได้เอง เรื่องการไปโรงเรียน ถ้าฉันไม่ยอมไปก็ไม่ต้องไป	1	2	3	4	5
34	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ฉันแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	1	2	3	4	5
35	ผู้ปกครองอนุญาตให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ได้ทุกครั้งที่ขอ	1	2	3	4	5
36	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันคบใครเป็นเพื่อน	1	2	3	4	5
37	เมื่อฉันทำอะไรผิดพลาด ผู้ปกครองจะว่ากล่าวตักเตือนและ ให้กำลังใจมากกว่าตำหนิ	1	2	3	4	5
38	ไม่ว่าฉันจะคิดอย่างไร ผู้ปกครองก็ไม่สนใจ	1	2	3	4	5
39	ผู้ปกครองให้ฉันกลับบ้านเวลาใดก็ได้ตามความต้องการ	1	2	3	4	5
40	ผู้ปกครองแทบไม่รู้อะไรเกี่ยวกับตัวฉันเลย	1	2	3	4	5
41	ผู้ปกครองต้องการให้ฉันประสบความสำเร็จ แต่ไม่เคยให้ กำลังใจฉัน	1	2	3	4	5
42	ผู้ปกครองไม่เคยสนใจในทุกข์สุขและความปลอดภัยของฉัน	1	2	3	4	5
43	ฉันสามารถเลือกการไปเที่ยวกับเพื่อน แทนการดูหนังสือ ในช่วงสอบได้ โดยผู้ปกครองไม่ตำหนิ	1	2	3	4	5
44	ผู้ปกครองคำนึงถึงความต้องการของตนเองมากกว่าของฉัน	1	2	3	4	5
45	แม้ฉันจะทำได้อย่างที่ผู้ปกครองต้องการ ผู้ปกครองก็ไม่ แสดงความชื่นชมในตัวฉัน	1	2	3	4	5
46	ผู้ปกครองต้องการให้ฉันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ	1	2	3	4	5
47	ผู้ปกครองวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ น้อยมากสำหรับฉัน	1	2	3	4	5
48	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นฉันจะถูกตำหนิทันที	1	2	3	4	5
49	ฉันไม่ยอมปรึกษาปัญหากับผู้ปกครอง แม้จะมีเรื่องหนักใจ	1	2	3	4	5
50	ผู้ปกครองไม่ให้อิสระฉันในการคบเพื่อน	1	2	3	4	5

	การกระทำหรือท่าที	ไม่ตรง เลย (1)	ไม่ค่อย ตรง (2)	ตรงและ ไม่ตรง พอ ๆ กัน (3)	ตรง (4)	ตรงมาก (5)
51	ผู้ปกครองเข้าข้างฉันเสมอ ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น	1	2	3	4	5
52	เมื่อฉันทำสิ่งที่ไม่ถูกใจผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะลงโทษฉัน	1	2	3	4	5
53	ผู้ปกครองปล่อยให้ฉันทำอะไรก็ได้ตามสบาย トラบเท่าที่ฉันอยู่บ้าน	1	2	3	4	5
54	เมื่อฉันแสดงความคิดเห็น ผู้ปกครองมักจะตัดบทและไม่ฟัง	1	2	3	4	5
55	ฉันมีโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองน้อยมาก	1	2	3	4	5
56	ฉันจะแสดงความคิดเห็นได้ ก็ต่อเมื่อผู้ปกครองอนุญาต	1	2	3	4	5
57	เมื่อฉันทำผิด ฉันไม่เคยโดนตำหนิไม่ว่ากรณีใด ๆ	1	2	3	4	5
58	ผู้ปกครองมักทำร้ายจิตใจของฉัน	1	2	3	4	5
59	ผู้ปกครองเข้มงวดกับฉันในการปฏิบัติตนที่บ้าน	1	2	3	4	5

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเองชุดนี้ใช้ในงานวิจัยเท่านั้น โดยมีข้อความให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่า นักเรียนเคยทำอะไรบ้างในแต่ละข้อความ คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิด ดังนั้น นักเรียนตอบได้อย่างสบายใจ เพราะไม่มีผลใดใดกับตัวนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบด้วยความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 83 ข้อ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วตอบในทันที อย่างรวดเร็ว โดยให้ทำทุกข้อในแบบสอบถาม

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับกรกระทำของผู้ตอบเพียงไร แล้วขีดเครื่องหมาย (X) ทับตัวเลขที่เหมาะสม

หากทำเป็นประจำสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด	(X)	ทับเลข 5
หากทำบ่อยครั้งสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด	(X)	ทับเลข 4
หากทำเป็นบางครั้งสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด	(X)	ทับเลข 3
หากแทบจะไม่เคยทำสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด	(X)	ทับเลข 2
หากไม่เคยทำเลยสำหรับผู้ตอบ	ให้ผู้ตอบขีด	(X)	ทับเลข 1

ข้อ	ข้อความ	ความถี่ในการทำ				
		ไม่เคย ทำเลย (1)	แทบจะ ไม่เคยทำ (2)	ทำเป็น บางครั้ง (3)	ทำ บ่อยครั้ง (4)	ทำเป็น ประจำ (5)
1	ฉันส่งหนังสือคืนห้องสมุดตามเวลาที่กำหนด	1	2	3	4	5
2	ฉันจะกล่าวขอโทษคนอื่นทุกครั้งที่ฉันทำผิดต่อคนๆ นั้น ไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ตาม	1	2	3	4	5
3	ถ้าฉันทำปากกาที่เพื่อนให้ยืมหาย ฉันจะกล่าวขอโทษ เพื่อนคนนั้นด้วยตัวเอง	1	2	3	4	5
4	ถ้าผู้ปกครองให้ไปซื้อของ ฉันจะบอกราคาที่จ่ายจริง	1	2	3	4	5
6	ฉันทิ้งขยะลงบนทางเดิน เพราะรู้ว่าเดียวเจ้าหน้าที่ก็มา เก็บเอง	1	2	3	4	5
7	ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะเลิกแล้ว แต่งานที่ทำค้างคังอยู่ ฉันจะทำต่อจนเสร็จเรียบร้อย	1	2	3	4	5
8	ฉันส่งงานตามที่ครูสั่งทุกครั้ง	1	2	3	4	5
9	ฉันไม่หยิบของของคนอื่นก่อนได้รับอนุญาต	1	2	3	4	5
10	ฉันชอบคุยเสียงดังบนรถประจำทาง เพราะไม่มีคนรู้จัก	1	2	3	4	5
11	ฉันไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากฉัน	1	2	3	4	5
12	แม้ว่าฝนจะตก ฉันจะไปพบเพื่อนตามเวลาที่นัดไว้	1	2	3	4	5
13	ฉันจะกล่าวคำขอโทษ ถ้ารู้สึกว่าพูดจาก้าวร้าวกับผู้ใหญ่	1	2	3	4	5
14	เมื่อฉันเก็บเงินของคนอื่นได้ จะนำไปส่งให้ครู	1	2	3	4	5
15	ฉันขออนุญาตครูก่อนเข้าห้องพักครู	1	2	3	4	5
16	ฉันจะไม่แฉงคิว เพื่อซื้ออาหาร	1	2	3	4	5
17	ฉันพยายามหนีหน้าครูเพื่อไม่ต้องทำความเคารพ	1	2	3	4	5
18	เมื่อขาดเรียน ฉันจะสอบถามงานหรือการบ้านจากเพื่อนๆ	1	2	3	4	5
19	ฉันรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อมีการประชุม งานกลุ่ม	1	2	3	4	5
20	ฉันนำเรื่องส่วนตัวของเพื่อนมาล้อเล่น	1	2	3	4	5

ข้อ	ข้อความ	ความถี่ในการทำ				
		ไม่เคย ทำเลย (1)	แทบจะ ไม่เคยทำ (2)	ทำเป็น บางครั้ง (3)	ทำ บ่อยครั้ง (4)	ทำเป็น ประจำ (5)
22	เพื่อนมักบ่นว่าฉันมาสาย	1	2	3	4	5
23	เมื่อทำหนังสือในห้องสมุดชำรุดหรือขาด ฉันจะบอกครู บรรณารักษ์ทันที	1	2	3	4	5
24	เมื่อทำงานแล้วเกิดอุปสรรค ฉันจะพยายามแก้ไขสุด ความสามารถ	1	2	3	4	5
26	ฉันบอกผู้ปกครองว่าต้องทำกิจกรรมที่โรงเรียน แต่ ความจริงแล้วไปเที่ยว	1	2	3	4	5
27	ฉันไหว้หรือกราบขอขอบคุณ เมื่อได้รับของขวัญจากผู้ใหญ่	1	2	3	4	5
28	เมื่อวางแผนจะทำสิ่งใด ฉันจะทำตามที่วางแผนจน เสร็จเรียบร้อย	1	2	3	4	5
29	ฉันส่งการบ้านตามเวลาที่ครูกำหนด	1	2	3	4	5
30	ฉันจะขยันมากขึ้น เมื่อฉันรู้ว่าคะแนนสอบได้ น้อยกว่าเพื่อน	1	2	3	4	5
31	ฉันยอมรับผิดชอบกับผู้ปกครองเมื่อกลับบ้านดึก	1	2	3	4	5
32	เมื่อทำผิดฉันจะพูดความจริงโดยไม่ลังเล	1	2	3	4	5
33	ฉันแต่งตัวถูกระเบียบของโรงเรียน	1	2	3	4	5
34	ฉันชอบนั่งโยกเก้าอี้ หรือโต๊ะในห้องเรียน	1	2	3	4	5
35	ฉันแอบหลับขณะเรียนหนังสือ	1	2	3	4	5
36	ฉันตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มเพื่อให้ ผลงานออกมาดี	1	2	3	4	5
37	เมื่อเพื่อนกำลังเล่นเกมอยู่ ฉันจะเข้าไปแย่งเล่น	1	2	3	4	5
38	ฉันฝากเพื่อนซื้อของ เมื่อเห็นแถวยาว	1	2	3	4	5
39	ถ้าครูตำหนิว่าผลงานไม่ดี ฉันจะพยายามปรับปรุงให้ ดีขึ้นในโอกาสต่อไป	1	2	3	4	5
40	ฉันยอมรับผลของงานที่ฉันทำด้วยตนเอง ไม่ว่าจะงานนั้นจะ ออกมาดีหรือไม่	1	2	3	4	5

ข้อ	ข้อความ	ความถี่ในการทำ				
		ไม่เคย ทำเลย (1)	แทบจะ ไม่เคยทำ (2)	ทำเป็น บางครั้ง (3)	ทำ บ่อยครั้ง (4)	ทำเป็น ประจำ (5)
42	ฉันบอกครูว่าทำการบ้านเสร็จแล้วแต่ลืมเอามา ทั้ง ๆ ที่ ยังทำไม่เสร็จ	1	2	3	4	5
43	ฉันแต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	1	2	3	4	5
45	ฉันแอบนำขนมมากินในห้องเรียน	1	2	3	4	5
46	ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ถึงแม้ว่าจะยังทำงานไม่เสร็จ	1	2	3	4	5
47	ฉันจะรีบไปเข้าแถวเมื่อได้ยินเสียงสัญญาณ	1	2	3	4	5
48	หลังพักรับประทานอาหารกลางวัน ฉันจะกลับมาถึง ห้องเรียนได้ทันเวลา	1	2	3	4	5
49	ฉันยอมรับกับครูว่าฉันไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง	1	2	3	4	5
50	เมื่อเก็บเงินได้ฉันเอาไปคืนเจ้าของ	1	2	3	4	5
51	ฉันชอบขีดเขียนข้อความลงบนโต๊ะ เก้าอี้ ผนังห้อง ห้องน้ำ	1	2	3	4	5
52	ฉันรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	1	2	3	4	5
53	ฉันชอบแกล้งเพื่อนในขณะที่เพื่อนทำการบ้าน	1	2	3	4	5
54	ฉันทำผมถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน	1	2	3	4	5
55	ฉันทำการบ้านเสร็จเสมอ แม้ว่าครูผู้สอนวิชานั้นจะ ไม่ตรวจสอบ	1	2	3	4	5
56	เมื่อครูมอบหมายการบ้านให้ ฉันมักจะเก็บสะสมไว้ มาก ๆ จนทำไม่ทัน	1	2	3	4	5
57	ฉันลอกการบ้านเพื่อนเป็นประจำ	1	2	3	4	5
58	ฉันจะได้แย้งทันที เมื่อมีผู้แสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้ง กับฉัน	1	2	3	4	5
59	ฉันมักทิ้งขยะที่พื้น หรือในห้องเรียน	1	2	3	4	5
60	ฉันจะทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย แม้ว่าจะเหนื่อย หรือ ง่วงนอนก็ตาม	1	2	3	4	5

ข้อ	ข้อความ	ความถี่ในการทำ				
		ไม่เคย ทำเลย (1)	แทบจะ ไม่เคยทำ (2)	ทำเป็น บางครั้ง (3)	ทำ บ่อยครั้ง (4)	ทำเป็น ประจำ (5)
62	เมื่อทำผิดฉันไม่กล้ายอมรับเพราะกลัวถูกลงโทษ	1	2	3	4	5
64	ฉันไม่เคยยอมรับว่าตนเองทำผิด	1	2	3	4	5
65	ฉันทำงานต่างๆ เสร็จทันกำหนดส่งครูเสมอ	1	2	3	4	5
66	เมื่อได้รับเงินทอนเกินจากการซื้อของ ฉันจะนำไป คืนให้คนขาย	1	2	3	4	5
67	เวลาเล่นเกมกับเพื่อน ถ้ารู้ว่าแพ้ ฉันจะโกงเพื่อ จะได้ชนะ	1	2	3	4	5
68	ฉันเดินก้มตัวเมื่อต้องผ่านหน้าผู้ใหญ่	1	2	3	4	5
69	ฉันช่วยเหลืองานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย	1	2	3	4	5
70	ฉันมาโรงเรียนทันเวลาเช้าแถวเคารพธงชาติทุกวัน	1	2	3	4	5
71	ฉันยืมหนังสือเพื่อนไปอ่าน ถึงแม้ว่าจะยังอ่านไม่เสร็จ ฉันก็ส่งคืนให้เพื่อนตามเวลาที่ฉันได้สัญญาไว้	1	2	3	4	5
72	เวลามีเรื่องขบขัน ฉันจะหัวเราะเสียงดัง แม้จะ อยู่ในห้องสมุด	1	2	3	4	5
73	ฉันไปถึงจุดนัดหมายได้ตรงตามเวลา	1	2	3	4	5
74	เมื่อฉันทำสิ่งที่ผิดพลาด ฉันจะพยายามแก้ไขให้ดีที่สุด	1	2	3	4	5
75	เมื่อฉันได้คะแนนสอบน้อย ฉันจะคิดว่าเป็นเพราะ ข้อสอบยากเกินไป	1	2	3	4	5
76	ฉันขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน	1	2	3	4	5
77	ฉันยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อน และ นำมาปรับปรุงแก้ไข	1	2	3	4	5
78	ฉันทิ้งขยะลงในถังขยะ	1	2	3	4	5
79	ฉันจะทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนไปเล่นหรือดูทีวี	1	2	3	4	5
80	ฉันไม่เคยมาโรงเรียนสาย	1	2	3	4	5
81	ฉันมักส่งงานที่หลังเพื่อนเสมอ	1	2	3	4	5

ข้อ	ข้อความ	ความถี่ในการทำ				
		ไม่เคย ทำเลย (1)	แทบจะ ไม่เคยทำ (2)	ทำเป็น บางครั้ง (3)	ทำ บ่อยครั้ง (4)	ทำเป็น ประจำ (5)
82	ฉันไม่เคยส่งงานได้ตรงตามเวลาที่คุณครูกำหนด	1	2	3	4	5
83	เมื่อทำการบ้านไม่เสร็จ ฉันจะบอกครูว่าป่วย จะได้ไม่ถูกทำโทษ	1	2	3	4	5

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์รายข้อของตัวอย่างข้อกระทงในรูปแบบสำรวจรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ในระยะพัฒนาเครื่องมือ (ข้อมูล try out ก่อนและหลังคัดเลือกรายข้อ) N=102

ลำดับข้อ	ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative)		ก่อนคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)		หลังคัดเลือกรายข้อ (14 ข้อ)
		ข้อกระทง	ค่า CITC	t-test (กลุ่มสูง-ต่ำ)	ค่า CITC	ค่า CITC
	3	ผู้ปกครองให้ฉันคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	.297	3.174***	.297	.303
	8	ผู้ปกครองแสดงความรักต่อฉัน ทั้งโดยคำพูดและการกระทำ	.656	7.816***	.656	.666
	9	ผู้ปกครองรับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจของฉัน	.753	7.963***	.753	.775
	10	ผู้ปกครองคาดหวังให้ฉันมีความรับผิดชอบ และช่วยตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน	.418	4.767***	.418	.426
	13	ผู้ปกครองสนับสนุนและให้กำลังใจฉันในเรื่องเรียนเสมอ	.549	7.535***	.549	.550
	16	ถ้าจำเป็นต้องลงโทษ ผู้ปกครองจะลงโทษเพียงเล็กน้อย เช่น กล่าวตักเตือน	.352	3.579***	.352	.339
	17	ผู้ปกครองมักแสดงให้ฉันรู้ว่า ผู้ปกครองภูมิใจในตัวฉัน เช่น เมื่อฉันทำสิ่งที่ดี ผู้ปกครองจะเอ่ยปากชม	.704	3.603***	.704	.694
	20	ฉันและผู้ปกครองมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน	.491	5.055***	.491	.494

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่หรือประชาธิปไตย (Authoritative) (ต่อ)		ข้อกระທ	ก่อนคัดเลือกกรายข้อ (17 ข้อ)		หลังคัดเลือกกรายข้อ (14 ข้อ)
ตัดทิ้ง	ข้อที่		ตัดทิ้ง	ข้อที่	
X	22	ผู้ปกครองวางกฎเกณฑ์ให้เข้มเกี่ยวกับการปฏิบัติที่บ้านอย่างชัดเจน	2.032*	.070	-
X	25	ผู้ปกครองวางกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้เข้มอย่างชัดเจน	1.839*	.023	-
	30	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ฉันสามารถปรึกษาผู้ปกครองได้เสมอ	6.990***	.697	.735
X	31	ผู้ปกครองมีกรือคั้นตัวของฉัน	1.588	.190	-
	35	เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกัน ผู้ปกครองกับฉันจะพูดคุยทำความเข้าใจกัน	6.561***	.549	.592
	36	ผู้ปกครองช่วยให้ฉันสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ผู้ปกครองวางไว้	7.709***	.465	.455
	40	ผู้ปกครองจะแสดงความยินดี เมื่อฉันทำอะไรสำเร็จ	7.348***	.667	.664
	42	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ฉันแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	4.113***	.205	.184
	45	เมื่อฉันทำอะไรผิดพลาด ผู้ปกครองจะกล่าวตักเตือนและให้กำลังใจมากกว่าตำหนิ	6.373***	.491	.545
สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients)					.869

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อที่	การอบรมด้วยรูปแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian) ข้อกระทาง	ก่อนคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)		หลังคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)
			t-test (กลุ่มสูง-ต่ำ)	ค่า CITC	
	2	ผู้ปกครองตั้งระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดมาก เพื่อให้ฉันปฏิบัติตาม	5.962***	.459	.459
	4	ผู้ปกครองมักให้ฉันทำตามวิธีการของผู้ปกครอง เพราะวิธีการของผู้ปกครองเป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมมากกว่า	3.563***	.363	.363
	11	ผู้ปกครองตั้งกฎเกณฑ์ที่ฉันต้องปฏิบัติตาม โดยไม่มีข้อยกเว้น	8.077***	.639	.639
	15	ผู้ปกครองจะกำหนดให้ฉันทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ	7.206***	.606	.606
	23	ผู้ปกครองขอใบฉันทำตามความต้องการของผู้ปกครองอย่างไม่ข้อแม้ใด ๆ	8.616***	.588	.588
	24	ฉันจะถูกทำโทษ ถ้าขัดคำสั่งของผู้ปกครองในเรื่องต่าง ๆ	6.075***	.479	.479
	28	ผู้ปกครองจะโกรธมาก ถ้าฉันไม่ทำตามที่ผู้ปกครองบอก	7.554***	.661	.661
	33	ผู้ปกครองมักใช้การข่มขู่และการลงโทษกับฉัน	6.163***	.531	.531
	38	ผู้ปกครองเข้มงวดกับฉันมากจนฉันรู้สึกว่าผู้ปกครองไม่รัก	8.366***	.650	.650
	46	ไม่ว่าฉันจะคิดอย่างไร ผู้ปกครองก็ไม่สนใจ	4.910***	.421	.421
	53	แม้ฉันจะทำได้อย่างที่ผู้ปกครองต้องการ ผู้ปกครองก็ไม่แสดงความชื่นชมในตัวตน	5.007***	.503	.503
	54	ผู้ปกครองต้องการให้ฉันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ	6.703***	.663	.663

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การยอมรับแบบควบคุมหรือเผด็จการ (Authoritarian) (ต่อ)		ก่อนคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)		หลังคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)
ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่
ข้อที่ 56	ข้อที่ 56	ข้อที่ 4.832***	ข้อที่ .407	ข้อที่ .407
ข้อที่ 58	ข้อที่ 58	ข้อที่ 2.895***	ข้อที่ .194	ข้อที่ .194
ข้อที่ 62	ข้อที่ 62	ข้อที่ 6.933***	ข้อที่ .538	ข้อที่ .538
ข้อที่ 64	ข้อที่ 64	ข้อที่ 4.695***	ข้อที่ .367	ข้อที่ .367
ข้อที่ 67	ข้อที่ 67	ข้อที่ 6.570***	ข้อที่ .517	ข้อที่ .517
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients)				

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive)		ก่อนตัดเลือกภายหลัง (16 ข้อ)	หลังตัดเลือกภายหลัง (13 ข้อ)
		ข้อกระทง	ค่า CITC		
X	1	ผู้ปกครองจะให้เวลากับฉัน ต่อเมื่อผู้ปกครองเห็นว่าจำเป็น	.022	t-test (กลุ่มสูง-ต่ำ)	ค่า CITC
	5	ผู้ปกครองพยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษฉัน เมื่อฉันทำความผิด	.378	1.229	-
X	6	ผู้ปกครองให้ฉันทำสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของฉัน	.046	4.943***	.394
	7	ผู้ปกครองไม่โกรธฉัน เมื่อฉันแสดงกิริยาก้าวร้าวใส่ผู้ปกครอง	.287	2.520**	-
	12	ผู้ปกครองไม่ตำหนิฉัน เมื่อฉันพูดแทรกในขณะที่คุณคุยกัน	.304	3.909***	.343
X	14	ผู้ปกครองสนใจ ได้ถามทุกสิ่งเฉพาะเวลาที่ฉันมีปัญหา	.114	4.348***	.353
	19	ฉันเรียกร้องสิ่งที่ต้องการจากผู้ปกครองได้เสมอ	.276	3.289***	-
	32	หากฉันไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ แล้วฉันแสดงความไม่พอใจ ผู้ปกครองก็จะให้สิ่งนั้น	.315	3.746***	.234
	41	ผู้ปกครองให้ฉันตัดสินใจได้เอง เรื่องการไปโรงเรียน ถ้าฉันไม่ออกไปก็ไม่ต้องไป	.343	4.325***	.252
	43	ผู้ปกครองอนุญาตให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ได้ทุกครั้งที่ขอ	.516	4.291***	.285
	47	ผู้ปกครองให้ฉันกลับบ้านเวลาใดก็ได้ตามความต้องการ	.289	7.040***	.507
	51	ฉันสามารถเลือกการไปเที่ยวกับเพื่อน แทนการดูหนังสือในช่วงสอบได้ โดยผู้ปกครองไม่ตำหนิ	.397	5.179***	.392

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การอบรมเดี่ยวแบบตามใจ (Permissive) (ต่อ)		ก่อนคัดเลือกรายชื่อ (16 ข้อ)		หลังคัดเลือกรายชื่อ (13 ข้อ)
ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่	ข้อที่
55	ผู้ปกครองวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ น้อยมากสำหรับฉัน	2.699**	.145	.211
59	ผู้ปกครองเข้าข้างฉันเสมอ ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น	4.336***	.229	.271
61	ผู้ปกครองปล่อยให้ฉันทำอะไรก็ได้ตามสบาย ตราบเท่าที่ฉันอยู่บ้าน	4.309***	.265	.281
65	เมื่อฉันทำผิด ฉันไม่เคยโดนตำหนิไม่ว่ากรณิใด ๆ	3.174***	.217	.320
สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients)				
		.70		

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อที่	การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful)		ก่อนคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)		หลังคัดเลือกรายข้อ (15 ข้อ)	
		ข้อกระทง	t-test (กลุ่มสูง-ต่ำ)	ค่า CITC	ค่า CITC		
	18	ผู้ปกครองไม่เคยบอกฉันให้รู้ว่าฉันต้องปฏิบัติตนอย่างไร	3.726***	.266	.251		
X	21	ผู้ปกครองให้ฉันตัดสินใจสิ่งต่างๆด้วยตนเอง โดยปราศจากคำแนะนำและการช่วยเหลือจากผู้ปกครอง	2.196*	.084	-		
	26	ผู้ปกครองไม่สนใจความเป็นอยู่ของฉัน	5.440***	.604	.618		
	27	ผู้ปกครองไม่สนใจดูแลเวลาฉันป่วย	3.024**	.534	.515		
X	29	ผู้ปกครองไม่เคยมอบหมายงานใด ๆ ให้ฉันรับผิดชอบ	2.813**	.135	-		
	34	ผู้ปกครองให้ฉันทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยไม่สนใจว่าฉันจะทำได้หรือไม่	5.196***	.371	.342		
	37	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันจะสอบได้หรือไม่	5.505***	.347	.297		
	39	ผู้ปกครองไม่รักและไม่ต้องการฉัน	3.868***	.658	.699		
	44	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันคบใครเป็นเพื่อน	5.437***	.265	.223		
X	48	ผู้ปกครองแทบไม่รู้อะไรเกี่ยวกับตัวฉันเลย	7.182***	.680	.692		
	49	ผู้ปกครองต้องการให้ฉันประสบความสำเร็จ แต่ไม่เคยให้กำลังใจฉัน	5.744***	.631	.662		
	50	ผู้ปกครองไม่เคยสนใจในทุกสิ่งและความปลอดภัยของฉัน	5.310***	.709	.698		
	52	ผู้ปกครองคำนึงถึงความต้องการของตนเองมากกว่าของฉัน	8.271***	.686	.717		

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Neglectful) (ต่อ)		ก่อนคัดเลือกรายข้อ (17 ข้อ)		หลังคัดเลือกรายข้อ (15 ข้อ)
ตัดทิ้ง	ข้อที่	ตัดทิ้ง	ข้อที่	ข้อกระทบ
	57	8.020***	.560	.591
	60	4.128***	.319	.343
	63	4.304***	.535	.560
	66	4.925***	.558	.610
สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients)				
		.859		

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 100$ เท่ากับ .164

ภาคผนวก ง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามมีวินัยในตนเอง

ตัดทิ้ง	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
	1	ฉันส่งหนังสือคืนห้องสมุดตามเวลาที่กำหนด	4.003***	/	.405	/	.407
X	2	ฉันมาโรงเรียนสายเป็นประจำ	2.069*	/	.189		
	3	ฉันจะกล่าวขอโทษคนอื่นทุกครั้งที่ฉันทำผิดต่อคนอื่นๆ นั้น ไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ตาม	3.753***	/	.412	/	.419
	4	ถ้าฉันทำปากกาที่เพื่อนให้ืมหาย ฉันจะกล่าวขอโทษ เพื่อนคนนั้นด้วยตัวเอง	6.710***	/	.552	/	.556
	5	ถ้าผู้ปกครองไปข้อของ ฉันจะบอกราคาที่จ่ายจริง	3.259***	/	.509	/	.511
X	6	ฉันคิดว่าการลอกการบ้านเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ	-.465				
	7	เมื่อพบครู ฉันจะทำความเคารพครู	4.159***	/	.543	/	.536
X	8	ฉันไม่มีนิสัยขี้อายลงบนโต๊ะเรียน หรือผนังห้อง	.546				
	9	ฉันทิ้งขยะลงบนทางเดิน เพราะรู้ว่าเดี๋ยวเจ้าหน้าที่จะมา เก็บเอง	4.715***	/	.483	/	.480

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
10	ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะเลิกแล้ว แต่งานที่ยังค้างอยู่ ฉันจะทำต่อจนเสร็จเรียบร้อย		2.473**	/	.276	/	.269
11	ฉันส่งงานตามที่คุณสั่งทุกครั้ง		5.279***	/	.586	/	.589
12	ฉันไม่หยิ่งของของคนอื่นก่อนได้รับอนุญาต		3.267**	/	.541	/	.548
13	ฉันชอบคุยเสียงดังบนรถประจำทาง เพราะไม่มีคนรู้จัก		2.451*	/	.376	/	.372
14	ฉันไม่ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากฉัน		4.608***	/	.451	/	.455
15	แม้ว่าผมจะตก ฉันจะไปพบเพื่อนตามเวลาที่นัดไว้		3.691***	/	.529	/	.533
X	เมื่อฉันคุยกับเพื่อน ๆ ฉันมักไปสายเสมอ		1.376				
17	ฉันจะกล่าวคำขอโทษ ถ้ารู้สึกว่าคุณจกักร้าวกับฉัน		4.840***	/	.613	/	.605
18	เมื่อฉันเก็บเงินของคนอื่นได้ จะนำไปส่งให้ครู		5.257***	/	.571	/	.565
19	ฉันขออนุญาตครูก่อนเข้าห้องพักครู		3.128**	/	.351	/	.357
20	ฉันจะไม่แสร้งคิด เพื่อซื้ออาหาร		2.203**	/	.299	/	.296

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
21		ฉันพยายามหันหน้าคุณเพื่อไม่ต้องทำความเคารพ	5.774***	/	.444	/	.445
22		เมื่อขาดเรียน ฉันจะสอบถามงานหรือการบ้านจาก เพื่อนๆ	4.489***	/	.583	/	.584
23		ฉันรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อมีการประชุมงาน เป็นกลุ่ม	4.989***	/	.603	/	.603
24		ฉันนำเรื่องส่วนตัวของเพื่อนมาล้อเล่น	3.359***	/	.301	/	.298
25		ฉันเข้าห้องเรียนตรงเวลาเสมอ แม้ว่าครูผู้สอนวิชานั้นจะไม่เช็คชื่อก็ตาม	2.352*	/	.328	/	.334
26		เพื่อนมักบ่นว่าฉันมาสาย	4.277***	/	.286	/	.277
27		เมื่อทำหนังสือใบทองสมุดข้าวสุกหรือขาด ฉันจะบอกครู บรรณารักษ์ทันที	3.681***	/	.466	/	.463

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัดทิ้ง	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
	28	เมื่อทำงานแล้วเกิดอุปสรรค ฉันจะพยายามแก้ไขจนสุด ความสามารถ	6.386***	/	.563	/	.562
	29	ฉันหยิบเงินของผู้ปกครองโดยไม่ขออนุญาตก่อน	4.503***	/	.408	/	.400
	30	ฉันบอกผู้ปกครองว่าต้องทำกิจกรรมที่โรงเรียน แต่ความจริงแล้วไปเที่ยว	2.408*	/	.275	/	.272
	31	ฉันไหวหรือกราบขอขอบคุณ เมื่อได้รับของขวัญใหญ่	5.769***	/	.566	/	.573
	32	เมื่อวางแผนจะทำสิ่งใด ฉันจะทำตามที่วางแผนจนเสร็จ เรียบร้อย	7.281***	/	.650	/	.644
X	33	วิชาไหนที่ไม่ชอบ ฉันจะหนีเรียนหรือไม่ตั้งใจเรียน	1.687				
	34	ฉันส่งการบ้านตามเวลาที่ครูกำหนด	6.165***	/	.656	/	.657
	35	ฉันจะขยับมากขึ้น เมื่อรู้ว่าคะแนนสอบได้น้อยกว่าเพื่อน	4.344***	/	.470	/	.477

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัดทิ้ง	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
	36	ฉันยอมรับผิดกับผู้ปกครองเมื่อกลับบ้านเด็ก	2.905**	/	.380	/	.389
	37	เมื่อทำผิดฉันจะพูดความจริงโดยไม่ลังเล	6.720***	/	.696	/	.696
	38	ฉันแต่งตัวดูระเบียบของโรงเรียน	4.724***	/	.546	/	.539
	39	ฉันชอบนั่งโยกเก้าอี้ หรือโต๊ะในห้องเรียน	2.070*	/	.254	/	.247
	40	ฉันแอบหลบขณะเรียนหนังสือ	3.245**	/	.427	/	.417
	41	ฉันตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม เพื่อให้ผลงานออกมาดี	6.428***	/	.746	/	.749
	42	เมื่อเพื่อนกำลังเล่นเกมอยู่ ฉันจะเข้าไปแย่งเล่น	2.889**	/	.356	/	.358
	43	ฉันฝากเพื่อนชื่อของ เมื่อเห็นแถวยาว	2.627**	/	.312	/	.309
	44	ถ้าครูตำหนิว่าผลงานไม่ดี ฉันจะพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป	5.350***	/	.600	/	.604

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
	45	ฉันยอมรับผลของงานที่ฉันทำด้วยตนเอง ไม่ว่างานนั้น จะออกมาดีหรือไม่	4.558***	/	.468	/	.476
	46	ฉันไม่คิดที่จะลอกข้อสอบเพื่อน ถึงแม้ฉันจะทำได้	2.817**	/	.357	/	.376
	47	ฉันบอกครูว่าทำการบ้านเสร็จแล้วแต่ลืมเอามา ทั้งๆ ที่ ยังทำไม่เสร็จ	4.424***	/	.468	/	.468
	48	ฉันแต่งกายได้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	3.854***	/	.406	/	.406
	49	ฉันมักคุยกับเพื่อนในเวลาเรียน	1.685*	/	.237	/	.232
	50	ฉันแอบนำขนมมากินในห้องเรียน	2.239*	/	.256	/	.247
X	51	ฉันมาโรงเรียนแต่เช้า เมื่อฉันเป็นหวัดหรือมีอาการหวัดในห้องเรียน	.185				
	52	ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ถึงแม้ว่าจะยังทำงานไม่เสร็จ	3.879***	/	.382	/	.373
	53	ฉันจะรีบไปเข้าแถวเมื่อได้ยินเสียงสัญญาณ	3.134**	/	.490	/	.492

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
54		หลังพักรับประทานอาหารกลางวัน ฉันจะกลับมาถึงห้องเรียนได้ทันเวลา	6.507***	/	.667	/	.664
55		ฉันยอมรับกับครูว่าฉันไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง	5.255***	/	.594	/	.599
56		เมื่อเก็บเงินได้ฉันจะไปคืนเจ้าของ	3.706***	/	.456	/	.455
57		ฉันชอบที่เตรียมข้อความลงบนโต๊ะ เก้าอี้ ผนังห้อง หรือ ห้อยน้ำ	4.696***	/	.394	/	.393
58		ฉันรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง	8.754***	/	.734	/	.740
59		ฉันชอบแกลังเพื่อนในขณะที่เพื่อนทำการบ้าน	2.601**	/	.345	/	.345
60		ฉันทำผมถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน	3.820***	/	.480	/	.475
61		ฉันทำการบ้านเสร็จเสมอ แม้ว่าครูผู้สอนวิชาอื่นจะไม่ตรวจสมุดก็ตาม	5.468***	/	.578	/	.577

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of r ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
62	ข้อ 62	เมื่อครูมอบหมายการบ้านให้ ฉันมักจะเก็บสะสมไว้ มากๆ จนทำไม่ทัน	4.751***	/	.413	/	.418
63	ข้อ 63	ฉันลออกการบ้านเพื่อนเป็นประจำ	4.849***	/	.505	/	.500
64	ข้อ 64	ฉันจะได้เลี้ยงทันที เมื่อมีผู้แสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับฉัน	2.577**	/	.280	/	.270
65	ข้อ 65	ฉันมักทิ้งขยะที่พื้น หรือในห้องเรียน	6.443***	/	.630	/	.629
66	ข้อ 66	ฉันจะทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย แม้ว่าจะเหนื่อยหรือ ง่วงนอนก็ตาม	4.608***	/	.576	/	.577
67	ข้อ 67	ฉันมีผลงานของเพื่อนไปส่งครู	3.771***	/	.387	/	.387
68	ข้อ 68	เมื่อทำผิดฉันไม่กล้ายอมรับเพราะกลัวถูกลงโทษ	4.992***	/	.465	/	.464
69	ข้อ 69	ถ้าครูตำหนิผลงานที่ไม่เรียบร้อย ฉันจะไม่ยอมทำงาน นั้นอีก	6.588***	/	.564	/	.558

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัดทิ้ง	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนตัดเด็ก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังตัดเด็ก)
	70	ฉันไม่เคยยอมรับว่าตนเองทำผิด	5.359***	/	.502	/	.508
	71	ฉันทำงานต่างๆ เสร็จทันกำหนดส่งครูเสมอ	6.482***	/	.674	/	.676
	72	เมื่อได้รับเงินทองเกินจากการซื้อของ ฉันจะนำไปคืนให้ คนขาย	2.901**	/	.472	/	.480
X	73	ฉันไม่เขากาโรคหกลูกหลง	1.296				
	74	เวลาเล่นเกมกับเพื่อน ถ้ารู้ว่าจะแพ้ ฉันจะโกงเพื่อจะได้ ชนะ	2.132*	/	.428	/	.428
	75	ฉันเดินก้มตัวเมื่อต้องผ่านหน้าผู้ใหญ่	3.044**	/	.462	/	.469
X	76	เวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ ฉันจะยืนสงบนิ่ง ไม่คุยเล่น กับเพื่อน	.728				
	77	ฉันช่วยเหลืองานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย	3.041**	/	.462	/	.467
	78	ฉันมาโรงเรียนทันเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติทุกวัน	2.496**	/	.289	/	.280

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ตัดทิ้ง	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนคัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (หลังคัดเลือก)
	79	ฉันยืมหนังสือเพื่อนไปอ่าน ถึงแม้ว่าจะยังไม่เสร็จ ฉันก็ตั้งใจให้เพื่อนตามเวลาที่ฉันได้สัญญาไว้	3.758***	/	.424	/	.427
X	80	ฉันไม่ชอบข้ามสะพานลอย	1.716*	/	.178		
	81	เวลามีเรื่องขบขัน ฉันจะหัวเราะเสียงดัง แม้จะอยู่ใน ห้องสมุด	2.930**	/	.373	/	.374
	82	ฉันไปถึงจุดนัดหมายได้ตรงตามเวลา	6.074***	/	.673	/	.674
	83	เมื่อฉันทำสิ่งที่ผิดพลาด ฉันจะพยายามแก้ไขให้ดีที่สุด	5.144***	/	.635	/	.641
	84	เมื่อฉันได้คะแนนสอบน้อย ฉันจะคิดว่าเป็นเพราะ ข้อสอบยากเกินไป	4.186***	/	.368	/	.373
	85	ฉันชอบอนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน	5.091***	/	.595	/	.600
	86	ฉันยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของเพื่อนและนำมา ปรับปรุงแก้ไข	2.819**	/	.497	/	.500

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $\alpha = 60$ เท่ากับ .211

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อ	ข้อความ	ค่า t กลุ่มสูง-ต่ำ จากคะแนนรวม	ผ่านกลุ่มสูง-ต่ำ คะแนนรวม	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ (ก่อนตัดเลือก)	ผ่านค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง ฉบับ	ค่า CITC จาก คะแนนรวมทั้ง (หลังตัดเลือก)
87		ฉันทิ้งขยะลงในถังขยะ	3.479***	/	.475	/	.479
88		ฉันจะทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนไปเล่นหรือดูทีวี	4.183***	/	.546	/	.544
89		ฉันไม่เคยมาโรงเรียนสาย	1.846*	/	.236	/	.235
90		ฉันมักส่งงานที่หลังเพื่อนเสมอ	3.405**	/	.434	/	.432
91		ฉันไม่เคยส่งงานได้ตรงตามเวลาที่คุณครูกำหนด	3.433**	/	.427	/	.424
92		เมื่อทำการบ้านไม่เสร็จ ฉันจะบอกครูว่าป่วยจะได้ไม่ถูกทำโทษ	4.295***	/	.495	/	.504
						ค่าอัลฟาทั้งฉบับ	.959

* $p > .05$, ** $p > .01$, *** $p > .001$ ค่า critical value of t ที่ $df = 60$ เท่ากับ .211